PANORAMIC

Dallas

— după 25 de ani —

(1)

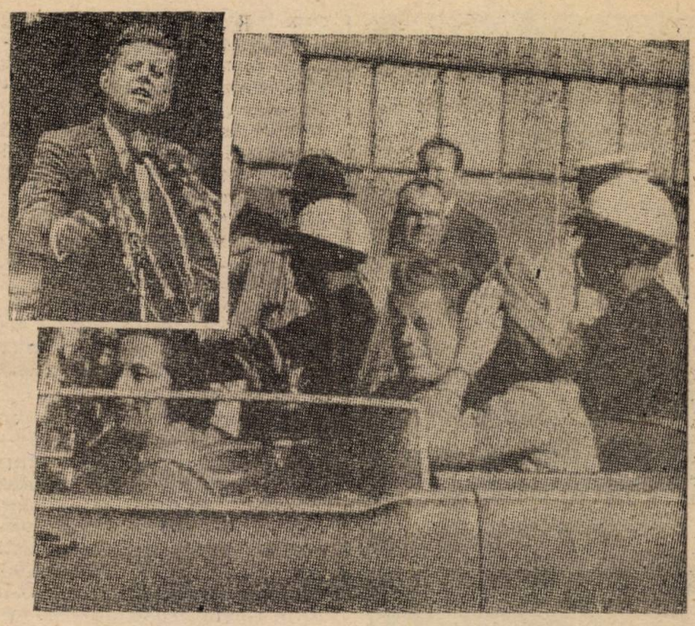

La 22 noiembrie, în urmă cu 25 de ani, avea loc într-un oraș din Texas o dramă care a marcat profund America, încă și astăzi resimțită. Președintele John Fitzgerald Kennedy era împușcat pe o stradă din Dallas, la ora prînzului ; n-avea decît 46 de ani și era mai tînăr cu șase ani decît Ronald Reagan, care va ajunge la Casa Albă douăzeci de ani mai tîrziu. Președinte fusese numai 1 000 de zile, perioadă abia suficientă pentru anunțarea unor programe și a unor acțiuni care să pună în mișcare o Americă socotită imobilă, închistată în concepțiile retrograde și întunecate ale anilor '50 cînd se înscrisese ,între altele, și perioada de tristă amintire a mccarthysmului. „Torța a fost trecută — spunea J.F.K. în cuvîntarea inaugurală — unei noi generații de americani, născuți în acest secol, călîți în război, disciplinați de o pace aspră și amară". O nouă generație care trebuia să-și caute noi orizonturi. Sloganul electoral fusese „Noua frontieră", sintagmă desigur orgolioasă, dar care reușea să atingă o coardă adîncă a sensibilității americanilor, întotdeauna atrași de ceea ce s-a numit „frontiera", descoperirea a ceva, orizontul nou și mai larg. Trebuiau să o facă acum cu o nouă concepție. „Întrebați-vă nu ce poate țara face pentru dv., ci ce puteți face pentru țară". spunea președintele Kennedy, în ianuarie 1961.

Nu toți îl votaseră, în fapt cîștigase alegerile doar cu ceva mai mult de o sută de mii de voturi. Mulți i se împotriveau încă dinaintea instalării la Casa Albă, ideile sale deranjau stări de lucruri convenabile și profitabile. Dar cei care l-au votat o făcuseră cu un entuziasm nevăzut încă. În mare parte, aparțineau generației tinere care vedea instalîndu-se în primul fotoliu o personalitate cu idei noi. Concomitent, America intra în cel mai efervescent deceniu al istoriei sale din acest secol, frămîntat de nemulțumiri, de revolte sociale, de discrepanțe, de convulsii pentru drepturile civice ,de dorințe frînte. Deși era evident că tot ce întreprindea ca președinte era în folosul lor, în perspectivă îndepărtată, Kennedy n-a fost un prieten al oamenilor de afaceri, care n-au avut încredere în el. „Ca și Franklin Roosevelt — scria William Manchester — John Kennedy fusese un om bogat și un zelos apărător al capitalismului. Dar nici unul, nici celălalt nu se alese cu vreo recunoștință deosebită din partea capitaliștilor. La începutul anilor '60, ca și la începutul anilor '30, cercurile financiare din Manhattan priviseră Casa Albă cu neîncredere și animozitate. Kennedy nu-și trădase, însă, clasa, după, cum n-o făcuse nici Roosevelt".

Împotrivirile existente și altele nou apărute au continuat să sporească, alimentate chiar de la început de direcțiile politicii lui Kennedy. Administrația Kennedy a trecut la acte simbolice de integrare, numind negri în funcții sociale, desegregînd școlile și universitățile, întreținînd raporturi strînse cu liderul mișcării nonviolente de emancipare a negrilor, Martin Luther King Jr. (legile drepturilor civile adoptate după moartea lui Kennedy au fost forjate, în mare parte, în timpul guvernării sale) ; dar acțiunile acestea erau condamnabile în ochii conservatorilor și ultraconservatorilor sudiști. Președintele a modificat unele reglementări prin care se acordau concernelor petroliere sau din industria oțelului anumite scutiri de impozite, permițîndu-le să obțină profituri extraordinare ; magnații n-aveau să uite afrontul. Lumea crimei organizate, în fruntea căreia se situa Cosa Nostra (a cărei existență însuși directorul F.B.I.-ului refuza să o accepte), își întinsese brațele de caracatiță asupra întregii economii americane ; Administrația Kennedy începe o luptă aprigă împotriva gangsterilor care sînt gata să plătească oricît pentru a înlătura un asemenea președinte. Între sindicatele americane, cîteva începuseră să aibă trista reputație de a fi corupte, de a lucra mînă în mînă cu gangsterii și de a profita de fondurile strînse pentru alte scopuri ; cei vinovați sînt aduși cu greu în fața justiției, unii sînt condamnați — dar alți dușmani se alătură, astfel, celor ce doreau sfîrșitul acestei Administrații liberale. Chiar la începutul activității sale ca președinte, Kennedy a preluat un plan, alcătuit de precedenta președinție, de învadare a Cubei,. act soldat cu un răsunător eșec ; președintele și-a asumat blamul, dar C.I.A., organizația direct implicată în acest dezastru al prestigiului, avea să fie, de acum încolo, îngrădită în acțiunile sale și să nu mai dispună de toate cecurile în alb ; firesc, alți dușmani. Mai mult de un deceniu, perioadă de înfruntare internațională cunoscută sub numele de „războiul rece", militariștii americani avuseseră un cuvînt greu în făurirea politicii, iar constructorii de arme se îmbogățiseră enorm ; sintagma „complexul militaro-industrial" datează de atunci. Kennedy face primii pași ai Americii în înlăturarea „războiului rece" ; îi încredințează ministrului apărării elaborarea unei noi strategii „capabilă să facă față unei lumi în care războiul nuclear total să fie de neconceput" („Războiul total nu mai are sens — declara președintele — într-o epocă în care otrăvurile ucigașe produse de o lovitură nucleară ar fi purtate de vînt, apă, pămînt și semințe spre colțurile cele mai îndepărtate ale globului și spre generațiile încă nenăscute". În același timp, o succesiune de crize l-au convins că o nouă abordare a problematicii internaționale era absolut necesară, încît declara la Universitatea Americană : „Ce fel de pace dorim ? Nu o Pax Americana impusă lumii cu armele americane ale războiului. Nu pacea mormîntului sau securitatea sclavului... Haideți să ne reexaminăm atitudinea față de războiul rece, să ne amintim că nu sîntem angajați într-o dezbatere... Trebuie să ne înțelegem cu lumea, așa cum este ea") ; semnează, împreună cu Uniunea Sovietică și Marea Britanie, Tratatul cu privire la interzicerea experiențelor nucleare în trei medii ; introduce linia de comunicație directă între S.U.A. și U.R.S.S. Cei ce profitaseră masiv de pe urma cursei înarmărilor, a tensiunii politice, nu agreează noile concepții.

Prin urmare, existau suficiente forțe dornice să înlăture această Administrație, cel puțin stînjenitoare. Au încercat să întreprindă ceva ? Au făcut-o ? Nimeni nu poate spune nimic nici chiar astăzi. La Dallas, în preajma sosirii președintelui, fuseseră răspîndite cinci mii de manifeste care, sub titlul „Urmărit pentru trădare", conțineau un rechizitoriu în șapte puncte împotriva lui Kennedy. Președintele era învinuit de a fi „trădat" Constituția țării, de a fi remis suveranitatea Statelor Unite în mîinile Organizației Națiunilor Unite, despre care adversarii săi ultraconservatori spuneau că e „aflată sub control comunist", de a fi „trădat" Cuba, de a fi făcut mari greșeli în numeroase cazuri, de a fi încurajat tulburările rasiale, de a fi sprijinit Curtea Supremă „în verdictele ei anticreștine", de a fi numit „dușmani ai creștinismului în funcții federale". La 22 noiembrie, ziarul din Dallas „Morning News" relua o parte din aceste acuzații într-un anunț încadrat în chenar negru și semnat „Comitetul american de cercetare a faptelor". Comitetul se afla sub influența organizației de extremă dreapta „John Birch Society". Organizația viza, între altele, „eliberarea" imediată a Cubei, suprimarea ajutorului către străinătate, restabilirea generală a segregației ; pretindea că dispunea, în 1961, de o sută de mii de membri ; stabilea

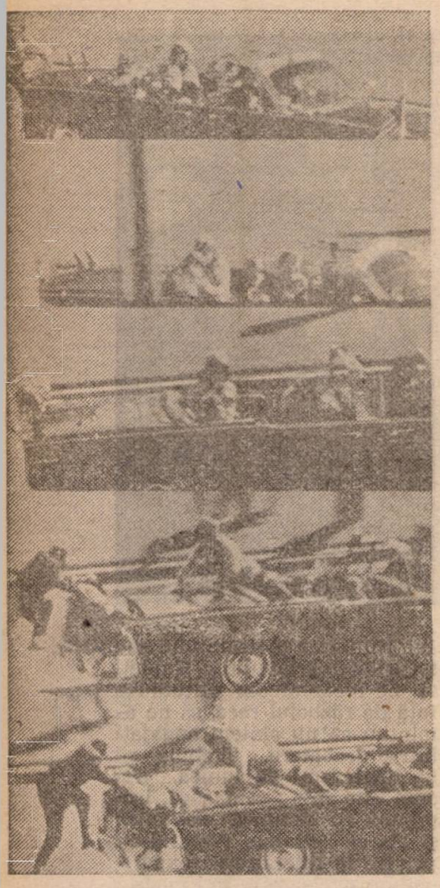

Cinci secvențe ale dramei de la Dallas, incluzînd și momentul demarării automobilului prezidențial, cu Jackie Kennedy cățărîndu-se pe capotă și agentul Clint Hill alergînd s-o împiedice să cadă sub roțile următoarei mașini din cortegiu

dosare împotriva „comsymps" (simpatizanți comuniști) — în fapt, orice persoană ale cărei idei păreau liberale ; avea relații strînse cu Ku Klux Klanul, cu generalii de dreapta, care se retrăseseră sau fuseseră demiși din armată, și cu oameni de afaceri ultraconservatori — precum petrolistul miliardar Haroldson Lafayette Hunt, animator activ al societății, ca și al altor organizații extremiste de dreapta. „Domnule Kennedy — se spunea în finalul anunțului din «Morning News» — noi pretindem să răspundeți la aceste întrebări și dorim să o faceți acum". Cine se afla, în mod deosebit, în spatele acestui „noi" ?

Și, îndeosebi, nu fusese președintele avertizat de atmosfera ostilă și de conservatorismul extrem din Dallas ? Nimic nu era neștiut. Dar se apropiau alegerile, și președintele începuse, practic, o nouă campanie de cîștigare a sprijinitorilor ; începuse să aibă dificultăți cu Congresul și dorea ca, după următorul scrutin, să dispună de un sprijin substanțial, pentru a-și pune în aplicare toate programele anunțate. A mizat, cum făcuse întotdeauna, pe șansă. A sfidat, cum iarăși făcuse întotdeauna, o realitate ce îi apărea potrivnică. Și mai era conștient, în plus, că nu toți locuitorii acelui oraș îl urau, cum nu-l ura nici întreg Texasul. Nu orașul ca atare l-a asasinat. Putea fi în multe alte locuri din statele din Sud, chiar în Texas. Serviciile Secrete primiseră asemenea informații și, doar o lună mai devreme, în Florida, se schimbase traseul numai pentru a fi dejucat un posibil complot. Dar, din această atmosferă de ură și de violență s-a născut asasinul ; sau asasinii.

Americanii au crezut multă vreme — și încă mai cred — că atentatele rezultate dintr-un complot sînt străine Americii. Atentate au existat, dar au fost opera unor indivizi izolați, de regulă anarhiști sau protestatari singuratici, care n-au putut fi (sau nu s-a dorit să fie) legați de vreo organizație sau grupare subversivă. În 1964, cînd a fost elaborat „Raportul Warren", cu concluziile asupra evenimentelor de la Dallas, a fost preferată, aproape fără nici o împotrivire, această idee a complotistului singuratic, care acționează mînat de motive pur personale, chiar dacă aberante. Firesc, o majoritate covîrșitoare n-a acceptat concluziile cu prea numeroase fisuri. Dar evenimentele de la Dallas aveau să schimbe totuși ceva, cum va recunoaște, după douăzeci de ani, Peter Goldman, în revista „Newsweek" : „Moartea lui Kennedy a adus viața publică a Americii în umbra puștii. Ceea ce era, atunci, o apariție anormală a devenit, în 20 de ani, un trist fapt comun al istoriei noastre contemporane ; asasinii s-au apropiat de Richard Nixon, au tras în Gerald Ford, l-au rănit pe Ronald Reagan, l-au lăsat schilod pe George Wallace, i-au ucis pe Robert Kennedy, Martin Luther King Jr., Medgar Evers, Malcolm X, George Lincoln Rockwell și John Lennon. Sîngerările au adus, în politica noastră națională și chiar în viețile noastre particulare, un sens al fragilității ; după asasinarea lui Kennedy, oamenii au început să-și încuie ușile în orășelele mici, precum Carlisle, Iowa, și au încetat să se mai plimbe singuri, noaptea, în ghettoul din Chicago. Dallasul a otrăvit filmele noastre, cărțile noastre și închipuirea populară cu o paralaxă asupra unei națiuni robite de conspirații fără nume. Concluzia Comisiei Warren că Lee Harvey Oswald l-a ucis, el singur, pe Kennedy, a rămas în picioare în toți acești ani, cu toate că a fost serios atacată, dar astăzi de-abia mai crede cineva în ea".

25 de ani după acele evenimente, totul pare încă viu în memoria americanilor. Iar în acest an, în mod deosebit, amintirea acelei Administrații a fost resuscitată de chiar campania electorală prezidențială. Fostul senator Gary Hart, din Colorado, s-a declarat continuator al ideilor lui Kennedy — dar a fost scos timpuriu din cursa prezidențială. Partidul Democrat și-a ales drept candidat la Casa Albă un reprezentant al statului Massachusetts — cum era Kennedy în 1960. Michael Dukakis a desemnat drept coechipier un senator din Texas, realizînd o axă între cele două state aflate la extremitățile țării și între concepții mai liberale, de o parte, și mai conservatoare, de cealaltă — la fel ca în 1960. Candidatul democrat (și la fel și candidatul republican la vicepreședințe) au adoptat atitudini proprii președintelui Kennedy — de pildă — au remarcat reporterii — cu mîinile în buzunarele hainelor strîns încheiate cu nasturi și degetul mare afară. Candidatul republican la vicepreședințe s-a comparat, în timpul unei dezbateri televizate, cu J.F. Kennedy, primind replica promptă a oponentului : „Domnule senator, l-am cunoscut pe John Kennedy. Dv. nu sînteți deloc John Kennedy". Ambii candidați la alegerile prezidențiale l-au inclus, în ultima săptămînă a campaniei, între cei ale căror idei le continuă, și pe Kennedy. Referirile la cuvîntările sale au fost nenumărate de-a lungul unei campanii care a strălucit prin a fi anostă. „John F. Kennedy — scria cunoscutul istoric Daniel Boorstin, în «U.S. News and World Report» — este amintit acum pentru frazele de neuitat din cuvîntarea sa inaugurală. Retorica sa ne tulbură mai mult decît palmaresul său. Nu vom uita, curînd, declarația sa că torța a fost trecută unei noi generații născute în acest secol". Sau, cum scria Mel Elfin în aceeași revistă : „Mitul lui Kennedy tulbură patimile celor care găsesc prea puțină inspirație în alte simboluri, alți oameni, alți președinți. Ceea ce John Kennedy n-a putut face pentru țară, în timpul vieții, a reușit să facă în amintire. În acest sens, torța pe care a apucat-o, cu peste un sfert de veac în urmă, n-a fost trecută niciodată unei noi generații de lideri". Dar s-ar putea ca pînă și aceste caracteristici ale campaniei electorale din acest an să fi fost evenimente oarecum previzibile. Istoricul Arthur Schlesinger Jr. a lansat, mai demult, o teorie, potrivit căreia istoria americană și, îndeosebi, starea de spirit a electoratului avansează în cicluri : unor perioade de reforme și de schimbări, le urmează altele mai calme și conservatoare, în care interesul imediat primează. Un asemenea ciclu ar dura, susține Schlesinger, aproximativ 30 de ani. La cîțiva ani după moartea lui Kennedy, America a intrat într-o perioadă mai conservatoare (și chiar marcat conservatoare în acest deceniu) ; către sfîrșitul anilor '80 sau la începutul anilor '90, ar urma un nou ciclu de înnoire politică. Să fi fost amintitele referiri la Administrația Kennedy primele semne ale acestei schimbări de spirit ? Mulți comentatori înclină să creadă astfel. Thomas Moore scria în „U. S. News and World Report" : „După «deceniul eului» (anii '70, cu preponderența interesului personal — n.n.) și «deceniul dă-mi» (actualul, cu pretenții către Administrație — n.n.), mulți americani încep să nu se mai simtă bine cu căutarea neînfrînată a intereselor lor particulare și își oferă serviciile într-o arie mai largă de preocupări ale comunității. Dar, de această dată, nici un candidat prezidențial nu a încercat să îndrepte această energie în politică pe o cale majoră, cum a făcut Kennedy. Totodată, există, însă, destule dovezi și că un idealism neînfrînat încă nu a revenit. Mai mulți studenți ca oricînd spun că e foarte important să o duci bine din punct de vedere financiar. Activismul politic printre tineri a dispărut — și nici printre virstnici nu e mai pronunțat". Absenteismul la recentele alegeri a fost concluzia logică.

Dar nu numai campania electorală l-a amintit pe Kennedy. Au fost, din nou, publicate articole și cărți. Au continuat să se nască teorii despre existența unui complot la Dallas (care vor fi amintite, mai apoi, în serialul nostru). Personaje mai mult sau mai puțin implicate în drama de atunci au părăsit tăcerea, după mulți ani, emițînd opinii — precum Marina Porter, fosta soție a presupusului asasin. Iar Departamentul Justiției a socotit necesar să răspundă, și el, după mulți ani. Ancheta Comisiei Warren, în 1964, stabilea că asasinul a fost Lee Harvey Oswald, care a acționat singur. Abia după 15 ani, Congresul va deschide o anchetă care se va încheia cu concluzia că înregistrările sonore ale evenimentelor din Dealey Plaza de la Dallas sînt o dovadă a existenței unui al doilea trăgător. Academia Națională de Științe a respins concluziile acestea, în 1982. În septembrie 1988, Departamentul Justiției afirmă că nu există dovezi care să infirme concluziile din 1964, că alte studii și cercetări n-ar justifica cheltuielile și consideră, prin urmare, dosarul închis.

Cam în aceeași perioadă, rețeaua de televiziune britanică I.T.V. pregătea un film documentar, de două ore, intitulat „Oamenii care l-au ucis pe Kennedy". Dosarul nu voia să se închidă.

Stelian Țurlea

(Va urma)

POSTA REDACȚIEI

Conferința O. N. U. pentru dezarmare

Alexandru Chiriță, București. Conferința O.N.U. pentru dezarmare este singurul organ mondial de negocieri multilaterale în materie de dezarmare. Are sediul la Geneva. Este formată din 40 de membri, între care și țările producătoare de arme nucleare. La lucrări pot, însă, participa, la cererea lor, și state care nu sînt membre ale Conferinței.

Acest forum specializat al Națiunilor Unite se întrunește în fiecare an, în două sesiuni ordinare — una de primăvară și alta de vară. Se poate, însă, decide și ținerea unor ședințe suplimentare, în situații deosebite. Sesiunile din 1988 s-au desfășurat între 2 februarie — 29 aprilie (cea de primăvară) și între 7 iulie — 20 septembrie (cea de vară). Viitoarea sesiune de primăvară se va deschide la 7 februarie 1989. În cursul anului 1988, Conferința a prezentat un raport special celei de-a III-a sesiuni extraordinare a Adunării Generale consacrate dezarmării, desfășurată, după cum se știe, între 31 mai — 25 iunie a.c. La sfîrșitul sesiunii de vară, s-a adoptat un raport anual care a fost înaintat celei de-a 43-a sesiuni ordinare a Adunării Generale a O.N.U.

Regulamentul intern al Conferinței stipulează că hotărîrile sînt adoptate prin consens, iar președinția este asigurată prin rotație lunară, de fiecare dintre membrii săi. Președintele din ultima lună a sesiunii asigură președinția și în perioada dintre sesiuni.

În cadrul ordinii sale de zi permanente, Conferința a examinat, în cele două sesiuni, din 1988, importante aspecte ale dezarmării, cum sînt : interzicerea experiențelor nucleare, încetarea cursei înarmărilor nucleare și dezarmarea nucleară, preîntîmpinarea unui război nuclear, prevenirea militarizării spațiului cosmic, interzicerea armelor chimice etc.

„O lume aparte"

Petruța Mihalache, Timișoara. Filmul „O lume aparte", care a obținut „Palme d'or" la Festivalul de la Cannes, de anul acesta, este expresia unei puternice condamnări a politicii de apartheid. Regizorul lui, un debutant în filmul de lung metraj, este englezul Chris Menges. Scenariul filmului are la bază o poveste adevărată. Autoarea scenariului, Shawn Slovo, 39 de ani, și-a trăit adolescența în Africa de Sud. Ea a vrut să descrie copilăria ratată a unei fete, copilul unor oameni cinstiți și drepți. De fapt, propria ei viață. Lupta părinților ei — ambii militanți ai Congresului Național African — a fost, pentru ea, o sursă de durere, fiind lipsită de prezența tatălui — obligat să fugă și să se expatrieze — și a mamei — urmărită de poliție și întemnițată — părinți care nu au mai putut consacra copilului de 13 ani, debusolat și dornic de afecțiune, atenția exclusivă pe care acesta o solicită.

Jo Slovo, tatăl lui Shawn, se află exilat în Zambia. El este singurul alb membru al Comitetului Executiv al Congresului Național African. Ruth First, curajoasa mamă a acestei fete, a fost ucisă în 1982 de explozia unei bombe, în biroul său de la Centrul de studii africane de la Universitatea din Mozambic.

Regizorul Chris Menges a hotărît să nu se mai întoarcă în Africa de Sud, pînă cînd, în această țară, nu va fi abolit apartheid-ul. În 1963 (cînd avea 22 de ani), el a fost trimis, de o companie britanică de televiziune, în Africa de Sud. În acea perioadă, guvernul i-a condamnat la închisoare pe viață pe doi lideri de culoare ai Congresului Național African, Nelson Mandela și Walter Sisulu.

Ecaterina Bondrea, Sibiu. Pe piața mondială a petrolului se preconizează și alte forme de cooperare între diferite țări producătoare. Astfel, în America Latină este pe cale de a se ajunge la crearea unei piețe comune petroliere, pentru a sprijini exploatarea și aprovizionarea, dezvoltarea cercetării și schimburile de informații și tehnologie în acest domeniu — se arată într-o știre publicată, recent, de agenția Taniug.

Propunerea privind crearea unei asemenea piețe a fost formulată de Mexic. La conferința companiilor petroliere de stat din America Latină și Canada, principalul producător de petrol latino-american, „Petroleos Mexicanos" — PEMEX — a propus „asocierea pe verticală a companiilor petroliere de stat", care să facă posibilă înființarea unei piețe comune, intensificarea comerțului cu petrol și progresul cooperării științifice și tehnologice în acest domeniu. Obiectivul „asocierii pe verticală" este înființarea unei „piețe comune energetice". După dezbateri prelungite, propunerea PEMEX a fost acceptată de 16 companii petroliere din America Latină și de una din Canada. Se apreciază că noua formă de asociere trebuie să sprijine o expansiune a comerțului, concesii speciale și tarifare, linii de credit pentru exportatorii de petrol și o piață continentală echilibrată și sigură.

Uraganul „Joan"

Ionel Popescu, Piatra Neamț. Uraganul „Joan", care a afectat, la sfîrșitul lunii octombrie, statele Americii Centrale, a lovit cel mai grav Nicaragua. Țara a fost traversată de ciclon, în drumul său dinspre Oceanul Pacific spre coasta atlantică a Americii Centrale. Amploarea pagubelor este încă greu de evaluat în întregime : uraganul a provocat moartea a cel puțin 116

persoane ; 181 000 de locuitori au rămas fără adăpost ; alți 324 000 au avut nevoie de sprijin de urgență. În urma acestei grave calamități naturale, cînd vîntul, însoțit de averse puternice de ploaie, a suflat cu peste 200 km/h, orașe întregi au fost distruse: Bluefields **(în imagine)**, port la Atlantic, apoi Rama și Esperanza ; cel puțin 30 de sate vor trebui reconstruite din temelii. Pagubele serioase provocate de uragan vor fi ani de zile resimțite în agricultură și silvicultură. Cel puțin un milion de hectare de păduri au fost complet distruse în provincia autonomă „Atlanticul de Sud" și în provincia Chontales, din centrul țării. Prejudiciile pe termen lung aduse recoltei de cafea, principalul produs de export al Nicaraguei, sînt, de asemenea, importante. Curînd după dezastru, în zonele calamitate au sosit echipe de ajutor din partea unor organizații politice, sociale și de masă nicaraguane, pentru a sprijini populația să refacă ceea ce a fost distrus, în primul rînd locuințe și drumuri. Au fost, pe de altă parte, trimise ajutoare din străinătate.

V. Crețu, Cîmpulung-Muscel. Întrebările puse referitor la noutățile din domeniul telecomunicațiilor sînt de strictă specialitate și, de aceea, vă rugăm să le adresați instituțiilor și organelor competente din acest domeniu. Vă oferim, în schimb, o știre transmisă, recent, de agenția poloneză „Interpress", referitoare la instalarea, pe fundul Mării Baltice, între localitatea Mielno (de pe teritoriul R. P. Polone) și Insula Bornholm (aparținînd Danemarcei), a unui cablu submarin de telecomunicații cu ghizi de lumină, a cărui lungime este de peste 100 de km și care realizează, în condiții deosebite, legături telefonice, telegrafice, telex, cît și transmiteri reciproce a datelor și programelor de radio și televiziune. Acest proiect este susținut de serviciile de telecomunicații din Danemarca, Finlanda, Norvegia, Suedia și Polonia. Cablul va permite multiplicarea legăturilor de pînă acum, de exemplu, a celor telefonice, de la 60 la cîteva zeci de mii. El va asigura, de asemenea, numeroase legături suplimentare de tranzit, via Marea Britanie, și prin cablul atlantic, cu Statele Unite și Canada. Din grupul potențialilor executanți ai acestei lucrări importante fac parte, printre alții, firme engleze, americane, franceze și japoneze. Costul investiției este foarte ridicat, dar el va fi împărțit, în mod egal, între toți partenerii. Cheltuielile suportate se vor amortiza, în mod absolut, după cîțiva ani de exploatare a cablului submarin.

Răzvan Cangăr, Craiova. 1. Așa cum s-a anunțat, la 23 octombrie a.c., Zairul și Libia au restabilit relațiile diplomatice, care fuseseră suspendate din mai 1985. Un prim contact între cele două țări a avut loc în iunie a.c., cînd o delegație libiană, condusă de ministrul comerțului, a fost la Kinshasa pentru a asista la deschiderea celui de-al 4-lea tîrg panafrican, organizat din inițiativa și sub patronajul O.U.A.,

2. Nu există informații noi asupra locului unde se află Idi Amin Dada, fostul șef al statului ugandez în perioada ianuarie 1971 — aprilie 1979.

3. Despre evoluția situației din Ciad, am scris de fiecare dată cînd au existat elemente demne de semnalat, așa-încît vă rugăm să consultați colecția revistei.

Iliescu Mircea, București, str. Stejarului, nr. 19, Bloc 37 C, et. 8, ap. 67, oferă spre vînzare colecția revistei „Lumea" începînd cu nr. 15/1985 și pînă în prezent.

POSTA REDACȚIEI

Ioan Crivăț, Slatina. 1. Știrea „Ciuma verde" din rubrica 1000 + 1 a revistei, la care vă referiți, este corectă. În ultima vreme, lăcustele au fost semnalate și în state din afara Africii, precum Iran. Pe de altă parte, deși, la un moment dat, s-a vorbit de o stagnare sau chiar o scădere a numărului țărilor africane afectate de invazia lăcustelor, de cîtva timp se înregistrează noi valuri, care, în continuare, produc mari daune zonelor în care sînt semnalate. (**Imaginea** de mai sus este surprinsă recent în Niger).

2. Yakubu Gowon, fost șef al statului nigerian între anii 1966—1975, în perioada secesiunii Biafrei (care a fost înlăturat de la putere la 30 iulie 1975, în timp ce se afla la Conferința la nivel înalt a O.U.A. de la Kampala — Uganda), după o scurtă ședere în Togo, s-a stabilit, ulterior, în Anglia. În mai 1976, el a fost radiat din cadrul armatei (avea gradul de general). A revenit în țară în perioada guvernării civile a lui Shehu Shagari, pentru a pleca precipitat, din nou, odată cu lovitura de stat militară (30 decembrie 1983) a generalului Buhari. Șef al statului — din 1985 —, generalul Ibrahim Babangida i-a redat, în octombrie 1987, gradul de general lui Yakubu Gowon.

Nepal – repere

V. Iosifescu, Iași. Everestul (Chomolungma) — vîrful muntos cel mai înalt de pe glob (8 848 metri) se află în Nepal, stat asiatic situat în partea centrală a masivului Himalaya, învecinat cu China și India. Nepalul are circa 14 milioane locuitori, aparținînd cîtorva zeci de naționalități și grupuri etnice. Potrivit Constituției în vigoare, adoptată în decembrie 1962, Nepalul este monarhie constituțională. Puterea legislativă, executivă și judiciară aparține regelui, care exercită aceste prerogative prin intermediul organelor corespunzătoare, prevăzute prin Constituție. Suveranul numește membrii Consiliului de Stat, miniștrii, judecătorul suprem, membrii Înaltei Curți de Justiție și ceilalți funcționari. Din 1972, regele Birendra Bir Bikram Shah Dev a devenit șeful statului. Pe lîngă suveran, funcționează două organe consultative : Consiliul de Stat și Consiliul conducerii naționale.

Organul legislativ suprem este Panchayatul Național (Adunarea Națională) ai cărui membri sînt, în parte, aleși, în parte, numiți de rege.

Din punct de vedere economic, Nepalul este o țară în curs de dezvoltare, predominant agrară. În agricultură este ocupată 95 la sută din populația activă, și acest sector asigură două treimi din produsul național brut. De la mijlocul anilor '50, dezvoltarea economică a acestui stat se desfășoară potrivit planurilor cincinale. Cît privește relațiile internaționale, Nepalul desfășoară o politică externă de nealiniere, coexistență pașnică și cooperare cu toate statele lumii.

Coordonatorul rubricii : Aurel Zamfirescu

LUMEA
SĂPTĂMÎNAL DE POLITICĂ EXTERNĂ

apare în limbile română, engleză, franceză, rusă, germană, spaniolă

48 (1309) 24 noiembrie 1988

ARTICOLE, CORESPONDENȚE

Nou și important moment în dezvoltarea raporturilor de prietenie și colaborare rodnică dintre România și R.D. Germană. Vasile Crișu 1

Pacea și dezarmarea – obiective fundamentale ale politicii externe românești. N. Pătrașcu 3

Africa australă. Acord de principiu. Dumitru Constantin 5

San Salvador. O.S.A. – exigențe ale unui „for politic al dialogului și cooperării". Anca Voican 6

Alger. Înaintea Congresului F.L.N. C. Ștefan 7

Islamabad. După alegeri – o nouă configurație politică. Liana Enescu 8

Atena. Contextul și obiectivele remanierii. I. Madoșa 9

Tokio. „Cartea albastră". Mihaela Brumă 10

Dosare în actualitate. Problema palestiniană. Crăciun Ionescu 12

Ottawa. Opțiune pentru continuitate. Stelian Țurlea 15

R.S.F. Iugoslavia. La aniversarea proclamării Republicii. Vasile Crișu 18

R.P.S. Albania. Ziua eliberării și a victoriei revoluției populare 21

În umbra Afroditei. Clopotul albastru. Radu Budeanu 26

PAGINI DE ISTORIE, PAGINI DE GLORIE

Din cronica Unirii : 1918–1988. Caracterul profund național și popular al luptei pentru întregirea patriei. dr. Alexandru Popescu 16

PUNCTE DE VEDERE DIN PRESA INTERNAȚIONALĂ 19

ACCENTE

Drumul... Radu Budeanu 19

1 000 + 1 22–24

ÎN LUMEA ȘTIINȚEI

Cercetarea spațiului (2) 25

LUMEA ÎN CĂRȚI ȘI REVISTE

Ascensiunea și declinul marilor puteri (IX). Paul Kennedy 27

PANORAMIC

Dallas – după 25 de ani. Stelian Țurlea 29

POȘTA REDACȚIEI 31–32

Colectivul redacțional : Radu Budeanu – redactor șef-adjunct (ediția internațională), Mihaela Brumă, Ștefan Cârjă, Dumitru Constantin, Vasile Crișu, Adrian Dascălu, Radu Dobre, Rodica Dumitrescu, Liana Enescu, Crăciun Ionescu – șef de secție, Ion Madoșa, Ilie Olteanu, Radu Pascal – redactor șef-adjunct, Ilie Șerbănescu, Doina Topor – șef de secție, Stelian Țurlea, Anca Voican, Aurel Zamfirescu – secretar responsabil de redacție. Secretariatul de redacție și tehnic : Anatol Albu, Oana-Daniela Dinulescu, Mircea Dub, Ana Ghinea, Eliza Iliescu, Ad. Ionescu, Tudorina Mavlea, Constantin Mendea, Marin Pieleanu, Maria Simionescu, Ana Maria Tatovici. Revista „Lumea", București, Piața Scînteii nr. 1, sector 1, Oficiul poștal 33, cod 71 341, căsuța poștală 33–29, telefon 17 60 10 ; Internațional : 18 50 81. Abonamentele se fac la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții. Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" – sectorul export-import presă. P.O. Box 12–201, telex. 10 376 prsfir București. Calea Griviței nr. 64–66.

C.P.C.S. 8

MINOLTA SALUTĂ ROMÂNIA

În concepţia firmei „MINOLTA“
copiatorul şi asistenţa tehnică
acordată beneficiarilor
constituie un tot unitar.
Este foarte uşor să manifeşti
o înaltă exigenţă
faţă de spiritul de inventivitate
şi faţă de produsele unui mare producător.
Mult mai mult înseamnă însă pentru „MINOLTA“
faptul că un client consideră
ca un lucru de la sine înţeles
să i se acorde
cea mai bună asistenţă tehnică posibilă.
Iată şi motivul pentru care
maşinile de copiat, imprimantele cu laser,
telefaxurile şi sistemele de editare a textelor
provin şi poartă tot mai des
marca „MINOLTA“.

MINOLTA AUSTRIA Ges.m.b.H., Büromaschinen. Export, Hietzinger Kai 97. A-1130 Vienne, Téléphone 0222/82 69 69, Télex 132 396 MINKOA

ORGANISATION DE SERVICE: Institutul de tehnică de calcul şi informatică, 167, Calea Floreasca, Sector 2, 72321 Bucarest, Roumanie, Téléphone: (90) 33 37 41, Télex: 11 846 (ITC-R)

REPRESENTATION EN ROUMANIE: Export Consult, Hôtel Bucureşti AP. 25/27, 2-4, rue Luterană R-7000 Bucarest, Téléphone: (00400) 166021, Télex: 10480 exco r, Téléfax: (00400) 166021

MUZEUL PRESEI SEVER BOCU
JIMBOLIA
NR. C.79

Nr. 49 1 decembrie 1988

LUMEA

SĂPTĂMÎNAL DE POLITICĂ EXTERNĂ

EXPUNEREA TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU

- **Strălucită reafirmare a politicii externe românești**
- **Vibrantă chemare la luptă unită pentru pace, dezarmare și colaborare**

1918 PAGINI DE ISTORIE, PAGINI DE GLORIE 1988
MAREA UNIRE — o sărbătoare scumpă întregului nostru popor

Din actualitatea internațională

ALGER. Congresul F.L.N.

LONDRA. Noua sesiune parlamentară

CARACAS. Înaintea alegerilor

ÎN LUMEA ȘTIINȚEI • PUNCTE DE VEDERE • 1000 + 1

ŞEDINŢA COMUNĂ A PLENAREI COMITETULUI CENTRAL AL PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN, A ORGANISMELOR DEMOCRATICE ŞI ORGANIZAŢIILOR DE MASĂ ŞI OBŞTEŞTI

EXPUNEREA TOVARĂŞULUI NICOLAE CEAUŞESCU

cu privire la

Stadiul actual al societăţii socialiste româneşti şi perspectivele dezvoltării sale viitoare, perfecţionarea conducerii economico-sociale, dezvoltarea democraţiei muncitoreşti-revoluţionare; rolul statului şi al organismelor democratice. Creşterea rolului Partidului Comunist Român şi activitatea ideologică, politico-educativă, ridicarea nivelului de cunoaştere ştiinţifică, de cultură, a conştiinţei revoluţionare. Raportul de forţe şi caracteristicile fundamentale ale situaţiei internaţionale

PROGRAM DE MUNCĂ ŞI ACŢIUNE REVOLUŢIONARĂ AL PARTIDULUI, AL ÎNTREGULUI POPOR

— la baza activităţii de pregătire şi desfăşurare, în cursul anului viitor, a Congresului al XIV-lea al P.C.R., a noului plan cincinal 1991 — 1995 şi a programului de dezvoltare, pînă în anul 2 000, a României socialiste

EXPUNEREA TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU

cu privire la

Stadiul actual al societății socialiste românești și perspectivele dezvoltării sale viitoare, perfecționarea conducerii economico-sociale, dezvoltarea democrației muncitorești-revoluționare; rolul statului și al organismelor democratice. Creșterea rolului Partidului Comunist Român și activitatea ideologică, politico-educativă, ridicarea nivelului de cunoaștere științifică, de cultură, a conștiinței revoluționare. Raportul de forțe și caracteristicile fundamentale ale situației internaționale

XII. POLITICA EXTERNĂ A ROMÂNIEI SOCIALISTE, DE PACE ȘI COLABORARE, DE PARTICIPARE ACTIVĂ LA SOLUȚIONAREA MARILOR PROBLEME ALE VIEȚII INTERNAȚIONALE

● Deplină confirmare a justeței activității internaționale a partidului și statului nostru

Stimați tovarăși,

În activitatea internațională partidul și statul nostru au pornit totdeauna de la interdependența și unitatea dialectică dintre politica internă și externă, de la faptul că pentru realizarea planurilor și programelor sale de dezvoltare economico-socială poporul nostru — ca, de altfel, toate popoarele lumii — are nevoie de pace, de o largă colaborare internațională.

În spiritul acestor orientări principiale, îndeosebi după Congresul al IX-lea al partidului, țara noastră a desfășurat o politică externă activă, de participare la soluționarea problemelor complexe ale lumii, la lupta pentru dezarmare, pace și o largă colaborare cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială.

Viața, evenimentele au confirmat pe deplin justețea activității internaționale a partidului și statului nostru. Se poate afirma că nu au fost, în această perioadă, momente mai importante în viața internațională în care România să nu fi acționat și să nu fi adus o contribuție activă, pozitivă, la soluționarea lor.

Am sprijinit activ lupta de eliberare națională a unor popoare și consolidarea independenței statelor care și-au cucerit independența după cel de-al doilea război mondial.

În general, în viața mondială s-au produs mari schimbări și transformări revoluționare. A fost lichidată — se poate spune — dominația colonială, s-au afirmat noi principii de relații între state, au apărut și s-au dezvoltat puternic mișcarea țărilor nealiniate și mișcarea țărilor în curs de dezvoltare, alte organisme internaționale care au un rol tot mai mare în viața mondială, în soluționarea problemelor complexe ale lumii contemporane.

În această perioadă, noi și noi state au trecut pe calea construcției socialiste sau a dezvoltării economico-sociale independente.

În concordanță cu principiile socialiste fundamentale ale politicii sale internaționale, România a extins larg relațiile politice, economice, tehnico-științifice, cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială. În prezent, țara noastră întreține relații diplomatice, economice și în alte domenii cu 155 de state, realizează o largă colaborare economică și tehnico-științifică internațională. Aceasta se reflectă și în creșterea, în ultimii 20 de ani, a comerțului exterior de circa 9 ori, iar a exportului de peste 10 ori.

În întreaga perioadă am acționat cu toată fermitatea pentru dezvoltarea relațiilor cu toate statele, pe principiile deplinei egalități în drepturi, respectului independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc, ale respectării dreptului fiecărui popor de a-și alege calea dezvoltării sale economico-sociale în mod independent, fără nici un amestec din afară.

Am dezvoltat larg relațiile cu toate țările socialiste, acționînd consecvent pentru întărirea unității și colaborării lor, considerînd că aceasta reprezintă o necesitate obiectivă și o cerință fundamentală a afirmării acestora pe arena mondială, a întăririi forțelor socialismului și a creșterii rolului țărilor socialiste în lupta pentru pace și colaborare internațională.

Am dezvoltat și dezvoltăm larg relațiile cu țările în curs de dezvoltare, cu țările nealiniate, în general cu toate statele mici și mijlocii, considerînd că acestora le revine un rol tot mai important în soluționarea marilor și complexelor probleme mondiale, în politica de independență și de pace.

În același timp, am dezvoltat și dezvoltăm larg relațiile cu țările capitaliste dezvoltate, în spiritul principiilor coexistenței pașnice.

Participăm activ la diviziunea internațională a muncii, la schimbul de valori materiale și spirituale. Considerăm că dezvoltarea relațiilor cu toate statele lumii reprezintă o parte inseparabilă a politicii interne și externe a patriei noastre, a politicii de pace și colaborare, de făurire a unei lumi mai bune și mai drepte pe planeta noastră! (Aplauze puternice, prelungite).

XIII. RAPORTUL DE FORŢE ŞI CARACTERISTICILE FUNDAMENTALE ALE SITUAŢIEI MONDIALE; NECESITATEA UNEI NOI GÎNDIRI, A UNEI NOI POLITICI ÎN ABORDAREA ŞI REZOLVAREA PROBLEMELOR GRAVE ŞI COMPLEXE CE CONFRUNTĂ EPOCA NOASTRĂ

Accentuarea împărţirii lumii în două grupe diametral opuse — săraci şi bogaţi —, atît pe plan naţional, cît şi internaţional

Ţări bogate — ţări sărace: contradicţie fundamentală a lumii contemporane

Stimaţi tovarăşi,

Una din caracteristicile fundamentale ale epocii noastre o constituie accentuarea împărţirii lumii în două grupe diametral opuse — săraci şi bogaţi —, atît pe plan naţional, cît şi pe plan internaţional.

Ca urmare a politicii imperialiste, neocolonialiste, a monopolurilor supranaţionale şi a capitalului financiar internaţional, în ultimul deceniu s-a accentuat şi mai mult decalajul între ţările bogate şi cele sărace. Marea majoritate a ţărilor lumii au devenit tot mai sărace, în timp ce un număr redus de state dezvoltate au devenit tot mai bogate, ceea ce determină ascuţirea contradicţiilor dintre ţările bogate şi ţările sărace, care devine de altfel cea mai puternică contradicţie fundamentală a lumii contemporane.

În acelaşi timp, pe plan naţional, în ţările capitaliste dezvoltate au avut loc un proces de acumulare a bogăţiilor în mîinile unui grup tot mai restrîns de oameni, care au devenit mai bogaţi, şi creşterea continuă a numărului săracilor, care nu au asigurate nici condiţiile minime, elementare de muncă şi viaţă.

Aceasta a dus de fapt la împărţirea tot mai mult a societăţii în două grupe diametral opuse — la un pol oamenii săraci, al căror număr a crescut şi are tendinţa să crească continuu, iar la celălalt pol, un număr tot mai restrîns de bogaţi, care au acumulat şi acumulează tot mai multe bogăţii. Toate acestea accentuează criza generală mondială şi instabilitatea în viaţa internaţională.

În general, în viaţa mondială s-au produs, şi au loc în continuare, profunde transformări revoluţionare, sociale şi naţionale, ceea ce a determinat mari schimbări în raportul mondial de forţe, între cele două tendinţe principale — tendinţa spre destindere, dezarmare şi pace şi tendinţa spre menţinerea încordării şi continuării politicii de război, forţă şi dictat.

Se poate aprecia că între aceste două tendinţe s-a ajuns la un echilibru relativ de forţe, ceea ce face ca situaţia mondială să fie deosebit de complexă şi contradictorie.

Iată de ce este necesar să se facă totul pentru întărirea şi dezvoltarea tendinţei spre destindere, dezarmare şi pace, ca o necesitate obiectivă pentru o politică nouă, realistă, în viaţa internaţională.

În ultimii ani s-au făcut unii paşi pozitivi pe calea dezarmării, prin încheierea acordului dintre Uniunea Sovietică şi Statele Unite ale Americii privind eliminarea rachetelor cu rază medie de acţiune, prin soluţionarea politică a unor conflicte şi intensificarea negocierilor în vederea rezolvării unor probleme complexe pe calea politică, a tratativelor.

Cu toate acestea, trebuie să spunem deschis că situaţia mondială continuă să fie complexă şi gravă. Nu s-a produs încă o schimbare radicală în viaţa internaţională, nu s-a afirmat cu putere politica de destindere şi colaborare. Se menţin încă stocuri de arme nucleare, care pot distruge de mai multe ori omenirea. Se acţionează în direcţia modernizării şi perfecţionării unor arme nucleare, continuă experienţele nucleare şi politica de militarizare a Cosmosului.

Se menţine politica de forţă, de dictat, de amestec în treburile altor state.

● *Echilibru relativ de forțe, situația mondială deosebit de complexă și contradictorie*

● *Să se facă totul pentru asigurarea dreptului popoarelor la viață, la existență, la libertate și independență!*

● *În condițiile armelor nucleare, nu există decît o singură cale, o singură politică — aceea de renunțare cu desăvîrșire la forță, la război, de realizare a unei noi gîndiri și a unei politici noi*

● *Realizarea unei Europe unite, a păcii și colaborării, bazată pe diversitatea orînduirilor sociale*

Iată de ce considerăm că situația, repet, continuă să fie deosebit de gravă — și de aceea trebuie să acționăm cu toată răspunderea și fermitatea, în strînsă unitate cu forțele realiste, antiimperialiste, cu toate popoarele, pentru o politică nouă, democratică, de pace, de dezarmare, de colaborare egală între toate statele lumii. (Aplauze și urale puternice; se scandează „Ceaușescu — pace!").

Mai mult ca oricînd este necesar să se facă totul pentru asigurarea dreptului popoarelor la viață, la existență, la libertate și independență!

Este necesar să se ajungă la înțelegerea generală că, în condițiile armelor nucleare, nu există decît o singură cale, o singură politică — aceea de renunțare cu desăvîrșire la forță, la război, de realizare a unei noi gîndiri și a unei politici noi, democratice, care să excludă forța și războiul din viața internațională.

Pornind de la situația gravă actuală, considerăm că este necesar să se acționeze cu toată hotărîrea pentru realizarea acordului dintre Uniunea Sovietică și Statele Unite ale Americii privind reducerea cu 50 la sută a armelor nucleare strategice. Să se renunțe cu desăvîrșire la modernizarea și perfecționarea armelor nucleare existente, precum și la producerea de noi arme nucleare.

Este necesar să se renunțe de către toate statele la experiențele nucleare și la politica de militarizare a Cosmosului.

Ne pronunțăm, de asemenea, pentru un acord general între Uniunea Sovietică și Statele Unite ale Americii — cu participarea tuturor statelor posesoare de arme nucleare, precum și a celorlalte state, nenucleare, care sînt interesate în problema eliminării armelor nucleare — privind realizarea unui acord general, pentru eliminarea treptată a tuturor armelor nucleare.

Ne pronunțăm, de asemenea, pentru un acord general în care să se interzică folosirea spațiului cosmic în scopuri militare și să se stabilească folosirea acestuia numai în scopuri pașnice, sub un control corespunzător.

În strînsă legătură cu aceasta, considerăm că este foarte important și, totodată, că se impune realizarea unui acord general privind protecția mediului înconjurător și a Cosmosului, pentru apărarea și menținerea condițiilor de viață pe planeta noastră.

Este, de asemenea, necesar să se treacă, în cel mai scurt timp, la tratative pentru reducerea armelor convenționale, în Europa și în întreaga lume.

În același timp, se impune să se intensifice activitatea pentru eliminarea armelor chimice și a altor arme de distrugere în masă — ca o parte inseparabilă a lichidării complete a armelor nucleare și reducerii radicale a armelor convenționale!

Apreciem că un rol important are, în această privință, începerea tratativelor între țările Tratatului de la Varșovia și N.A.T.O., privind reducerea armelor convenționale și a cheltuielilor militare în Europa, cu participarea tuturor statelor continentului nostru.

Considerăm că propunerile țărilor Tratatului de la Varșovia, în această privință, demonstrează voința și hotărîrea acestor state de a acționa pentru o reducere substanțială a armelor convenționale și a cheltuielilor militare.

În același timp, România se pronunță ferm pentru desființarea concomitentă atît a Tratatului de la Varșovia, cît și a pactului N.A.T.O., considerînd că pactele militare nu oferă nici o garanție. Dimpotrivă, existența lor poate duce numai la agravarea situației internaționale.

România se pronunță pentru încheierea cu rezultate cît mai bune a Conferinței de la Viena pentru securitate și cooperare în Europa, care să ducă la dezvoltarea relațiilor economice, tehnico-științifice și în alte domenii, între toate statele, la realizarea unei Europe unite, a păcii și colaborării, bazată pe diversitatea orînduirilor sociale, la întărirea independenței și suveranității fiecărui popor, la progresul economic și social al tuturor națiunilor europene.

În același timp, România se pronunță pentru dezvoltarea și întărirea colaborării între toate țările din Balcani și transformarea acestei regiuni într-o zonă fără arme nucleare și chimice, fără baze militare străine, o zonă a colaborării pașnice și bunei vecinătăți. La realizarea acestor obiective ar putea, în anumite condiții, participa și alte state vecine.

Susținem, de asemenea, realizarea unor asemenea zone în centrul Europei, în Europa de nord, precum și pe alte continente.

Stimați tovarăși,

România s-a pronunțat și se pronunță pentru soluționarea conflictelor și problemelor litigioase numai și numai prin tratative, pe cale pașnică. Viața a demonstrat că oricît de îndelungate sînt tratativele, aceasta este singura cale de soluționare durabilă, singura alternativă la acțiunile militare, la forță.

Ne-am pronunțat întotdeauna pentru soluționarea pe cale politică a situației din Orientul Mijlociu, pentru o pace trainică și justă în această regiune, care să asigure dreptul la autodeterminare al poporului palestinian — inclusiv la crearea unui stat palestinian independent — securitatea și integritatea tuturor statelor din regiune, inclusiv a Israelului.

Țara noastră a salutat și recunoscut noul stat palestinian, considerînd hotărîrea Consiliului Național Palestinian privind proclamarea noului Stat Palestinian Independent ca o hotărîre de o însemnătate deosebită, care deschide calea unei soluționări juste a problemelor.

O importanță deosebită are, în această privință, recunoașterea rezoluțiilor Organizației Națiunilor Unite, implicit a existenței statului israelian, aceasta creînd condiții mai bune pentru realizarea unei Conferințe internaționale în problemele Orientului Mijlociu.

În ce o privește, România, consecventă politicii sale de pînă acum, va acționa și în viitor pentru soluționarea pe calea tratativelor a tuturor problemelor, va sprijini realizarea năzuințelor poporului palestinian de a trăi într-o patrie liberă, democratică, independentă, în colaborare cu vecinii săi.

Am salutat încetarea războiului dintre Irak și Iran și ne exprimăm speranța că se va face totul, de către ambele părți, pentru a se ajunge la o reglementare definitivă și la încheierea unei păci trainice între cele două țări.

În acest spirit, țara noastră apreciază inițiativele și negocierile care au loc în vederea soluționării pe cale politică, prin tratative, a unor conflicte și stări de încordare în Africa, Asia, America Centrală.

Considerăm că aceasta este în interesul popoarelor respective, al cauzei păcii și securității tuturor statelor.

România va sprijini și în viitor, cu toată hotărîrea, lupta popoarelor pentru lichidarea oricăror forme de colonialism și neocolonialism, pentru independență națională, pentru afirmarea liberă, independentă, a fiecărei națiuni. (Aplauze puternice, prelungite).

Condamnăm cu toată fermitatea politica rasistă și de apartheid din Africa de Sud și ne pronunțăm pentru lichidarea în cel mai scurt timp a acestei politici și asigurarea dreptului poporului majoritar din Africa de Sud de a participa la întreaga viață politică și economică, în deplină egalitate.

Stimați tovarăși,

Este bine cunoscut că, în ultimii ani, s-au mărit decalajele dintre țările bogate și țările sărace. Anual, zeci de miliarde de dolari din țările în curs de dezvoltare sînt acaparate, sub diferite forme, de țările dezvoltate, adîncind tot mai mult sărăcia și decalajul dintre bogați și săraci.

România consideră că este necesar să se pună capăt actualei situații economice și financiare internaționale și, îndeosebi, politicii de sărăcire a țărilor în curs de dezvoltare, să se acționeze pentru o soluționare globală a problemei datoriilor externe, pentru o nouă ordine economică mondială, bazată pe relații de deplină egalitate și echitate între state, care să asigure progresul mai rapid al tuturor statelor și, în primul rînd, al celor rămase în urmă.

În acest scop, considerăm necesară organizarea unei conferințe internaționale, în cadrul Organizației Națiunilor Unite, la care să participe, cu drepturi egale, atît țările în curs de dezvoltare, cît și țările dezvoltate, în vederea realizării unor acorduri corespunzătoare, care să asigure lichidarea subdezvoltării și realizarea unei noi ordini economice mondiale.

● *Măsuri pentru asigurarea de condiții cît mai bune de muncă și de viață pentru toți cetățenii fiecărei țări*

● *Imperativul participării active, în condiții de deplină egalitate, la viața internațională, a tuturor statelor*

Avînd în vedere problemele complexe ale lumii de astăzi, criza economică, politică și socială, este necesar, pornind de la principiile umanitare ale asigurării condițiilor cît mai bune de muncă și de viață pentru toți cetățenii fiecărei țări, să se adopte de toate țările măsuri corespunzătoare.

În acest sens, după părerea noastră, ar fi necesară încheierea unui acord general privind asigurarea unor venituri minime, diferențiate pe zone, pentru toți cetățenii, care să asigure condiții corespunzătoare de hrană, îmbrăcăminte, locuințe, învățămînt și tot ceea ce este necesar pentru o viață demnă.

Să se limiteze veniturile celor bogați, asigurîndu-se în acest fel un raport echitabil și rațional între veniturile mici și veniturile mari — aceasta indiferent de orînduirea socială dintr-un stat sau altul.

Considerăm că, pornind de la problemele umanitare, ar trebui să se acorde o atenție deosebită și să se întocmească un program special de folosire completă a forței de muncă, de lichidare a șomajului, precum și de pregătire corespunzătoare profesională, tehnică, culturală și științifică a oamenilor muncii, îndeosebi a tineretului.

Să se adopte, de asemenea, un program special în direcția asigurării rezolvării într-o perioadă — de exemplu pînă în anul 2000 — a problemei locuințelor necesare pentru cetățenii fiecărei țări.

În același timp, să se adopte un program special de luptă împotriva terorismului și a cauzelor care provoacă acest fenomen.

Totodată, se impune adoptarea unui program special de luptă împotriva drogurilor, care au devenit un mare pericol îndeosebi pentru tineret și, în acest cadru, să fie luate măsuri hotărîte împotriva acelora care au transformat comerțul cu droguri într-un mijloc de îmbogățire, distrugînd sănătatea a milioane și milioane de oameni, și îndeosebi a milioane de tineri.

În general, considerăm că se impune adoptarea unor măsuri generale care să ducă la o largă colaborare între toate statele în vederea soluționării problemelor complexe ale lumii de astăzi : dezarmarea, lichidarea subdezvoltării și problemele grave sociale și politice, realizînd astfel condiții cît mai bune de muncă, de viață pentru toți cetățenii din fiecare țară, pentru toate popoarele de pe planeta noastră.

Numai în acest fel se va răspunde cerințelor actuale și de perspectivă ale societății omenești, se va acționa în spiritul unei noi gîndiri, al unei noi politici în care omul, bunăstarea, fericirea, libertatea, independența și pacea să constituie factorul principal și politica fundamentală a fiecărui stat. (Vii și puternice aplauze).

Soluționarea marilor și complexelor probleme ale lumii contemporane impune participarea activă, în condiții de deplină egalitate, la viața internațională, a tuturor statelor și, îndeosebi, a țărilor mici și mijlocii, a țărilor nealiniate, a țărilor în curs de dezvoltare, care constituie marea majoritate a lumii și sînt nemijlocit interesate într-o politică de pace, de independență și de largă colaborare internațională. Trebuie să se pornească de la faptul că problemele politice, economice, sociale, dezarmarea și pacea nu se pot soluționa numai de cele două mari superputeri sau numai de cîteva state, că la rezolvarea lor trebuie să participe activ toate statele, fără nici o deosebire. Aceasta reprezintă, de altfel, una din cerințele noii gîndiri și noii politici în viața internațională.

În același timp, este necesar să crească și mai mult rolul Organizației Națiunilor Unite, al altor organisme internaționale în soluționarea democratică, cu participarea tuturor statelor, a problemelor mondiale, în asigurarea păcii și progresului întregii omeniri.

În ce o privește, România va participa activ și în viitor la eforturile pentru dezarmare, securitate și pace, va dezvolta continuu colaborarea cu toate statele lumii, cu forțele democratice de pretutindeni, cu toate popoarele, în lupta pentru o politică nouă, pentru dezarmare și pace, pentru o lume mai dreaptă și mai bună, care să asigure dezvoltarea independentă și liberă a fiecărei națiuni, bunăstarea și progresul întregii omeniri ! (Aplauze puternice, prelungite ; se scandează „Ceaușescu — pace !", „România — pace !").

XIV. TRADIȚIILE INTERNAȚIONALISTE ALE MIȘCĂRII MUNCITOREȘTI-REVOLUȚIONARE DIN ROMÂNIA. DEZVOLTAREA RELAȚIILOR PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN CU TOATE PARTIDELE COMUNISTE ȘI MUNCITOREȘTI, CU FORȚELE PROGRESISTE, DEMOCRATICE DE PRETUTINDENI, ÎN LUPTA PENTRU PROGRES ȘI PACE, PENTRU O LUME MAI DREAPTĂ ȘI MAI BUNĂ

Stimați tovarăși,

Dezvoltarea mișcării muncitorești-revoluționare în patria noastră reprezintă rezultatul legic al dezvoltării forțelor de producție și apariției clasei muncitoare pe scena istoriei. De altfel, primele formațiuni socialiste — a Partidului Social-Democrat al Muncitorilor din România, apoi a Partidului Comunist Român — își au rădăcinile în lupta dintotdeauna a poporului, a forțelor revoluționare din țara noastră. Ele au acționat de la început în spiritul celor mai înalte tradiții de progres, de independență ale poporului nostru.

În același timp, mișcarea muncitorească socialistă, Partidul Comunist Român au stabilit legături trainice cu mișcările socialiste, revoluționare, cu partidele comuniste din alte țări, au acționat întotdeauna pentru întărirea solidarității revoluționare în lupta împotriva exploatării și asupririi, pentru o nouă orînduire socială, pentru pace și progres în întreaga lume.

Încă de la apariția în țara noastră a primelor cercuri muncitorești socialiste, s-au stabilit relații de colaborare și solidaritate cu cercurile muncitorești socialiste și progresiste din diferite țări.

Socialiștii români au întreținut relații active cu făuritorii socialismului științific, Marx și Engels, și cu alți revoluționari. Revoluționarii români au participat la activitatea Internaționalei I, apoi a Internaționalei a II-a, au luat parte activă la diferite reuniuni și congrese internaționale. În spiritul solidarității internaționale, numeroși revoluționari români s-au aflat pe baricadele Comunei din Paris. Revoluționarii români au avut, de asemenea, legături cu Lenin, cu alți revoluționari ruși și din țările vecine. O pagină vie a spiritului de solidaritate internațională a proletariatului și maselor populare, a mișcării revoluționare din țara noastră o constituie organizarea grupurilor revoluționare care au participat cu arma în mînă la lupta pentru victoria Marii Revoluții Socialiste din Octombrie.

O dată cu înființarea Partidului Comunist Român s-au dezvoltat larg relațiile cu alte partide comuniste și muncitorești, cu mișcările revoluționare din alte state. În anii grei ai ilegalității, partidul nostru a manifestat deplină solidaritate cu lupta revoluționară a clasei muncitoare din China, sub conducerea Partidului Comunist Chinez, a organizat participarea voluntarilor români la luptele pentru apărarea

● *Cerința întăririi, pe principii noi, a solidarității și colaborării mișcării comuniste și muncitorești internaționale*

● *Istoricește, socialismul are menirea de a asigura realizarea unei noi societăți, care să rezolve problemele complexe economico-sociale într-un mod nou*

Spaniei republicane, iar în perioada celui de-al doilea război mondial mulți comuniști, antifasciști și patrioți români s-au solidarizat cu popoarele Iugoslaviei, Poloniei, Greciei, Austriei, Albaniei și altor țări cotropite de hitleriști.

În cronica rezistenței antifasciste și-au înscris numele mulți comuniști și patrioți români înrolați în detașamentele de partizani din Franța, Cehoslovacia, Belgia și alte țări.

Putem afirma cu îndreptățită mîndrie că întotdeauna revoluționarii români, forțele revoluționare patriotice, democratice, progresiste din România și-au făcut cu cinste datoria, atît față de propriul popor, cît și față de cauza generală a luptei revoluționare, pentru progres și pace, împotriva fascismului și războiului, pentru democrație și socialism. (Aplauze puternice, prelungite).

După victoria revoluției de eliberare socială și națională și trecerea la construcția socialismului în patria noastră, partidul nostru comunist a dezvoltat, în noile condiții, legături active cu toate partidele comuniste și muncitorești din țările socialiste și capitaliste, a acționat pentru stabilirea și dezvoltarea largă a colaborării cu partidele socialiste, social-democrate, cu mișcările de eliberare națională, cu alte forțe progresiste democratice în lupta pentru progres, pentru dezarmare și pace, pentru o politică de largă colaborare internațională.

În toată această perioadă, partidul nostru, acționînd pentru o largă colaborare cu toate partidele comuniste și muncitorești, s-a pronunțat cu toată hotărîrea pentru renunțarea la vechile practici în relațiile dintre partidele comuniste și muncitorești, pentru realizarea unei colaborări și solidarități pe principii noi, de deplină egalitate, de respect al independenței și autonomiei fiecărui partid, al dreptului său de a-și elabora linia politică proprie în concordanță cu realitățile și condițiile din fiecare țară.

Se poate spune că și în mișcarea comunistă și muncitorească s-au produs mari schimbări ca rezultat al marilor transformări în raportul de forțe, în dezvoltarea generală a societății omenești.

Este bine cunoscut că, după al doilea război mondial, o perioadă îndelungată partidele comuniste și muncitorești au avut un rol de importanță deosebită în viața internațională, în organizarea marilor mișcări naționale și internaționale pentru pace, pentru colaborare, pentru o lume fără arme și fără războaie.

În același timp, în țările socialiste partidele comuniste au avut un rol hotărîtor în construcția socialistă, în participarea activă la soluționarea marilor probleme ale vieții internaționale.

Trebuie să spunem însă deschis că, în ultimii ani, au apărut o serie de probleme care impun o nouă abordare, o nouă înțelegere a marilor schimbări petrecute în lume, a perspectivelor luptei revoluționare. Toate acestea impun, fără nici o îndoială, din partea fiecărui partid, a forțelor revoluționare de pretutindeni o analiză științifică, realistă, în spiritul concepției revoluționare, materialist-dialectice a problemelor actuale, și o nouă orientare și o perspectivă clară privind desfășurarea luptei pentru progres economic și social, pentru socialism, pentru o lume mai dreaptă și mai bună.

Aceasta impune o întărire și mai puternică, în noile condiții, pe principii noi, a solidarității și colaborării mișcării comuniste și muncitorești.

Actuala stagnare, chiar un anumit regres din mișcarea comunistă și muncitorească, impune ca o necesitate obiectivă întărirea colaborării și unității, dezvoltarea puternică a spiritului de luptă pentru apărarea intereselor maselor largi populare.

Comuniștii trebuie să-și asume o răspundere mai mare, în actualele condiții, în unirea tuturor forțelor realiste și progresiste, pentru soluționarea într-un mod nou a marilor probleme, complexe și grave, ale lumii contemporane. Totodată, partidele comuniste din țările socialiste trebuie să dea răspunsuri corespunzătoare, de pe poziții revoluționare, problemelor construcției socialiste, să deschidă o perspectivă clară, luminoasă pentru perfecționarea operei măreție a construcției socialiste, creșterea rolului maselor populare, dezvoltarea democrației socialiste, a spiritului revoluționar în munca și lupta împotriva a tot ceea ce este vechi și perimat, pentru promovarea noului, pentru înfăptuirea neabătută a principiilor socialiste în întreaga operă de construcție a noii orînduiri sociale.

Pornind de la toate acestea, considerăm că este necesar ca partidele comuniste și muncitorești din țările socialiste să-și întărească solidaritatea și colaborarea, schimbul de experiență, să analizeze, de pe pozițiile științifice, revoluționare, problemele actuale și de viitor ale socialismului.

În același timp, apare necesitatea întăririi solidarității cu partidele comuniste și muncitorești, pentru a imprima un nou spirit de luptă și combativitate în participarea activă la soluționarea marilor probleme ale lumii contemporane.

Este necesar să se înlăture cu hotărîre anumite manifestări de neîncredere, de confuzie, de a considera unele greșeli, unele lipsuri, chiar unele abuzuri ca însăși esența societății socialiste, a socialismului.

Noi considerăm că trebuie să pornim de la faptul că socialismul și-a demonstrat capacitatea și vitalitatea sa, în dezvoltarea, într-o perioadă istorică scurtă, a unei noi orînduiri sociale.

O analiză științifică, chiar succintă, demonstrează, cu puterea faptelor de netăgăduit, că societatea capitalistă, care a avut, fără îndoială, un rol important în dezvoltarea civilizației, nu mai poate soluționa problemele complexe ale lumii de astăzi — problemele politice, sociale —, nu mai poate da o perspectivă clară oamenilor muncii, popoarelor, că, istoricește, socialismul are menirea de a asigura realizarea unei noi societăți, care să rezolve problemele complexe economico-sociale într-un mod nou, asigurînd deplina egalitate în drepturi între toți cetățenii țărilor respective, fără nici un fel de deosebire, realizarea unei lumi în care fiecare popor, fiecare națiune să-și poată asigura bunăstarea, fericirea, în deplină libertate, dar și în colaborare cu toate popoarele lumii. (Vii și puternice aplauze).

Partidul Comunist Român se pronunță ferm pentru întîlniri, inclusiv pentru consfătuiri regionale sau internaționale, între partidele comuniste și muncitorești, considerînd că aceasta constituie o necesitate pentru ridicarea spiritului de luptă și combativitate, pentru întărirea colaborării în vederea soluționării într-un mod nou a problemelor lumii contemporane.

În același timp, ne pronunțăm pentru dezvoltarea și întărirea colaborării cu partidele socialiste și social-democrate, deoarece aceasta reprezintă o necesitate obiectivă pentru viitorul popoarelor, pentru progres, pentru pacea întregii omeniri.

Ne pronunțăm, de asemenea, pentru dezvoltarea unei colaborări largi cu mișcările de eliberare națională, cu partide din țările în curs de dezvoltare, cu toate partidele democratice, indiferent de concepția lor despre lume, cu toți cei care se pronunță împotriva războiului, pentru dezvoltarea relațiilor dintre state și popoare pe principiile deplinei egalități, ale respectării dreptului fiecărui popor de a-și alege în mod liber calea dezvoltării, fără nici un amestec din afară.

Cum va arăta lumea secolului al XXI-lea ? — constituie o problemă fundamentală pentru toate partidele și mișcările progresiste.

Trebuie să facem totul ca popoarele să intre în mileniul al treilea cu o perspectivă mai bună, în vederea lichidării depline a armelor nucleare, a dezarmării, în lichidarea subdezvoltării și realizarea noii ordini economice, în stabilirea unor relații de colaborare, de deplină egalitate între toate națiunile lumii.

Numai așa vom răspunde năzuințelor popoarelor, vom asigura viitorul lor liber, independent, mai bun !

În acest spirit, Partidul Comunist Român este hotărît să acționeze cu toată fermitatea, și în viitor, pentru a-și aduce contribuția la victoria forțelor progresiste, realiste, pentru triumful marilor idealuri de libertate și independență, pentru progres, pentru o lume mai dreaptă și mai bună, pentru victoria socialismului ! (Aplauze puternice ; se scandează „Ceaușescu — pace !").

Amplu program de muncă revoluționară al partidului, al întregului popor, puternică reafirmare a politicii de pace și colaborare a României socialiste

Expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu la ședința comună a Plenarei Comitetului Central al P.C.R., a organismelor democratice și organizațiilor de masă și obștești reprezintă un amplu și însuflețitor program de muncă al partidului, al întregului popor, pentru propășirea continuă a patriei, o nouă și puternică reafirmare a politicii de pace, dezarmare și largă colaborare internațională promovate de România socialistă.

Bogăția de idei, de teze și concepte înnoitoare, formularea, în lumina unei profunde analize științifice, materialist-dialectice, a direcțiilor prioritare de acțiune în vasta operă de edificare a noii orînduiri, pornind de la marile prefaceri revoluționare care caracterizează societatea românească, examinarea actualului raport de forțe pe plan mondial și, pe această bază, degajarea concluziilor ce se desprind pentru intensificarea luptei unite a popoarelor, a tuturor forțelor progresiste, democratice, pentru realizarea unei schimbări radicale în evoluția vieții internaționale, reafirmarea strălucită a politicii externe românești consacrate promovării noii gîndiri în viața mondială, idealurilor de pace, dezarmare și progres ale poporului român, ale tuturor națiunilor — sînt coordonate de înaltă valoare teoretică și practică ale acestui document magistral, exemplu de gîndire revoluționară în acțiune, de capacitate de mobilizare a energiilor creatoare ale națiunii și, deopotrivă, de promovare a unor soluții noi, îndrăznețe problemelor majore ale lumii contemporane, în măsură să atragă, pe cea mai largă platformă de solidaritate, masele, popoarele la lupta pentru pace, pentru făurirea propriului lor destin de propășire în libertate și independență.

Concluziile și orientările stabilite, așa cum se subliniază în Expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu, sînt emanația celor mai democratice, mai ample și complexe dezbateri în cadrul partidului și al societății românești, din toată perioada construcției socialiste, ele punînd în lumină forța și capacitatea creatoare ale partidului, ale întregii noastre națiuni, faptul că **„întreaga politică internă și externă reprezintă voința poporului, care constituie forța supremă a democrației muncitorești-revoluționare din patria noastră și își făurește în mod liber și conștient propriul său destin de bunăstare și fericire — destinul socialist și comunist"**.

Procesul istoric de edificare a noii orînduiri pe pămîntul României este analizat, de secretarul general al partidului nostru, președintele Republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în lumina trecutului de luptă pentru independență, progres economic și social al poporului nostru. Fundamentală, teza profund științifică a **rolului maselor populare, al poporului, ca făuritoare conștiente ale istoriei patriei,** este pusă în valoare cu deosebită tărie ; sînt, de asemenea, puse în lumină **rolul clasei muncitoare, al mișcării muncitorești-revoluționare,** începînd din a doua jumătate a secolului al XIX-lea, crearea partidului clasei muncitoare, în 1893, apoi a Partidului Comunist Român, în 1921, care și-a îndeplinit cu cinste misiunea istorică de a organiza și înfăptui actul de la 23 August 1944, revoluția de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă, de a conduce vastul și complexul proces de făurire a noii orînduiri în România. Prin această prismă sînt explicate — în cauzalitatea lor, în determinările lor obiective — marile momente care au jalonat devenirea politică, economică și socială a poporului român, retrospectiva istorică demonstrînd, cu puterea evocatoare a faptelor, însemnătatea crucială a angajării României pe calea edificării socialismului și comunismului. **„Acum, cînd evocăm drumul parcurs și analizăm activitatea din trecut, ținînd seama de tot ceea ce s-a realizat în toată această perioadă, trebuie să spunem cu deplină satisfacție că Partidul Comunist Român** — arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu — a demonstrat că reprezintă singura forță politică din istoria îndelungată a patriei noastre care s-a identificat cu interesele întregii națiuni și a acționat, cu întreaga răspundere, pentru a asigura ridicarea continuă a României la un nou nivel, tot mai înalt, de dezvoltare economică și socială, de bunăstare și fericire a poporului"**.

Raportat la întreaga istorie a patriei și la întregul proces revoluționar din România, inaugurînd o a doua etapă a construcției socialiste, Congresul al IX-lea al partidului a intrat definitiv în conștiința națiunii prin marile sale deschideri înnoitoare, prin restabilirea adevăratelor valori naționale, crearea altora noi, superioare, redînd națiunii întreaga sa forță creatoare.

„Pe drept cuvînt se poate afirma că cel de-al IX-lea Congres al partidului a deschis o nouă epocă revoluționară în activitatea partidului, în construcția socialistă în România. S-a pus capăt conservatorismului, șablonismului și concepției «modelului unic» în construcția socialistă — releva tovarășul **Nicolae Ceaușescu.**

A fost lichidată atitudinea de ploconire față de tot ceea ce era străin și s-au redat partidului și poporului încrederea în forțele lor, în capacitatea lor de gîndire și acțiune, sentimentul de demnitate patriotică, revoluționară.

În întreaga activitate am pornit de la faptul că aplicarea legilor obiective generale, a principiilor socialismului se realizează în mod diferit de la o țară la alta, de la o etapă la alta de dezvoltare economico-socială".

Cu legitimă mîndrie, izvorîtă din conștiința justeței politicii partidului, întregul nostru popor evocă marile realizări ale acestei epoci de adevărată renaștere națională, de profunde prefaceri revoluționare, epocă purtînd numele ctitorului de nouă istorie, în continuitatea celor mai autentice și vitale năzuințe ale poporului, tovarășul Nicolae Ceaușescu — genialul gînditor și om politic, care, de peste cinci decenii și jumătate, s-a identificat cu cauza partidului, cu interesele națiunii, marele revoluționar și patriot, care și-a pus amprenta hotărîtoare asupra politicii interne și externe a partidului și statului, determinînd înlăturarea, cu curaj și intransigență, a tot ce s-a dovedit învechit, depășit și dogmatic, aplicînd, cu originalitate, legile generale, principiile socialiste la realitățile și condițiile din România, în consens cu aspirațiile profunde ale națiunii, cu cerințele dezvoltării moderne.

Cu deosebită tărie subliniază secretarul general al partidului nostru realizarea în practică a tezei științifice a **construirii socialismului cu poporul și pentru popor,** dezvoltarea largă a formelor democratice de conducere, participarea tuturor claselor și categoriilor sociale, a întregului popor la conducerea tuturor ramurilor de activitate, la elaborarea politicii interne și externe constituind factorul fundamental pentru edificarea cu succes a noii orînduiri.

Referindu-se la **problema națională și a naționalităților,** tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia, dezvoltînd teza fundamentală a **creării poporului muncitor unic al României : „Întotdeauna partidul nostru s-a pronunțat și a acționat împotriva oricăror discriminări naționale, pentru deplina egalitate în drepturi între toți fiii patriei. Socialismul a rezolvat, în mod principial și definitiv, problema asigurării deplinei egalități în drepturi pentru toți fiii patriei, fără deosebire de origine națională. Considerăm că toți cetățenii României, indiferent de originea lor națională, mai apropiată sau mai îndepărtată, sînt cetățeni cu drepturi egale, dar și cu îndatoriri egale, care au răspunderea comună de a asigura înfăptuirea neabătută a programelor de dezvoltare economico-socială, de făurire a socialismului și comunismului pe pămîntul României !"**

De mare valoare teoretică și practică, confirmată de însăși întreaga experiență a procesului revoluționar, de edificarea noii orînduiri, este teza privind **rolul conducător al partidului. „Putem afirma** — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu — cu îndreptățită mîndrie că partidul comuniștilor a demonstrat, prin întreaga sa activitate, că reprezintă centrul vital de la care iradiază lumina și căldura dătătoare de viață, conștiința cea**

mai înaintată a poporului nostru". Experiența românească — sublinia, în acest sens, tovarășul Nicolae Ceaușescu — demonstrează viabilitatea tezei că rolul conducător al partidului nu se poate și nu trebuie să se realizeze din afară, ci prin angajarea directă a membrilor de partid, începînd cu cadrele de bază ale partidului, în munca de dezvoltare a patriei.

Argumentînd științific legitatea obiectivă a rolului conducător al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta : **„Teza după care partidul nu trebuie să poarte răspunderea directă pentru înfăptuirea planurilor și programelor economico-sociale, ci trebuie să lase sectoarele și unitățile economico-sociale să soluționeze cum consideră mai bine problemele, o considerăm complet greșită și dăunătoare, de fapt lichidatoristă, care va duce pînă la urmă — și nu poate să nu ducă — decît la slăbirea partidului, punînd în pericol însăși construirea socialismului".** „Iată de ce este necesar — sublinia, în acest sens, tovarășul **Nicolae Ceaușescu — să acționăm cu toată fermitatea contra oricăror tendințe lichidatoriste și de slăbire a rolului partidului. Să facem totul pentru întărirea partidului, a unității sale politice, ideologice, organizatorice, a rolului său politic conducător în toate domeniile de activitate, în întreaga societate".**

De largă deschidere ideologică, filozofică, cu multiple direcții de abordare în practica social-politică, sînt precizările secretarului general al partidului privind legile obiective generale, principiile socialismului științific, care nu reprezintă o dogmă, ci o călăuză în dezvoltarea, în noile condițiuni, a teoriei revoluționare. Problemele esențiale ale socialismului, ale contradicțiilor dintre capitalism și socialism, ale contradicției dintre „lumea a treia" și țările capitaliste dezvoltate își găsesc răspunsuri ancorate în realitate, în înțelegerea devenirii istorice mondiale, argumentînd, cu mare forță de convingere, **superioritatea istorică a socialismului,** caracterul său legic obiectiv în dezvoltarea omenirii, dialectica afirmării noii orînduiri, relația dintre general și particular în afirmarea și edificarea socialismului.

„Viața, realitatea — arăta, în acest sens, secretarul general al partidului — **au demonstrat că socialismul a soluționat — și poate soluționa — într-un mod nou, mai bine, problemele vitale, de muncă și viață ale maselor populare, ale popoarelor, ale asigurării păcii în lume.**

Pe această bază, pornind de la întreaga istorie a dezvoltării societății omenești, să punem cu putere în evidență faptul că trecerea omenirii spre socialism reprezintă singura cale pentru soluționarea problemelor complexe ale lumii contemporane, pentru progresul social, pentru bunăstarea popoarelor, pentru o politică de pace, de colaborare egală între toate națiunile lumii !

Este necesar să se sublinieze, totodată, că trecerea pe calea socialistă, într-o țară sau alta, trebuie să se realizeze corespunzător nivelului de dezvoltare și condițiilor din fiecare țară, că nu există și nu poate exista un anumit «model» în această privință, că există principii, legități general valabile, de care trebuie să se țină însă neapărat seama, că socialismul nu poate fi decît rezultatul luptei clasei muncitoare, a forțelor revoluționare, progresiste, al fiecărui popor, și că nu poate fi impus din afară, așa cum trebuie să subliniem, totodată, că nu este posibil să fie oprit, pe calea contrarevoluției. Nimeni nu poate împiedica mersul victorios înainte al popoarelor spre societatea fără clase, spre socialism, spre comunism !"

„Cunoscînd care era situația țării noastre în trecut — a subliniat tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în Expunere — **vom putea înțelege mai bine că numai socialismul a asigurat lichidarea dominației străine imperialiste, a stării de înapoiere și a realizat, într-o perioadă istorică scurtă, o puternică dezvoltare a forțelor de producție, a tuturor sectoarelor economico-sociale, ridicarea generală a nivelului de civilizație a întregii națiuni, progresul științei, învățămîntului, culturii, creșterea continuă a bunăstării materiale și spirituale a întregului popor, transformarea României — în patru decenii — într-un puternic stat industrial-agrar în plină dezvoltare, întărirea forței materiale și spirituale, a independenței și suveranității României".**

Înainte de trecerea pe calea socialismului, România era o țară slab dezvoltată, cu un nivel de trai foarte scăzut al poporului. Aceasta a pus în fața partidului, a forțelor democratice, progresiste, a poporului problema de a se păși pe o cale nouă, care să asigure, într-o perioadă cît mai scurtă, lichidarea stării de înapoiere și o puternică dezvoltare economico-socială a țării. Și această cale a fost socialismul.

Într-o primă etapă de organizare pe baze socialiste a industriei, agriculturii și celorlalte ramuri — care a cuprins o perioadă de circa 18 ani, de la naționalizarea principalelor mijloace de producție în 1948 pînă în 1965 — au fost lichidate cu desăvîrșire orînduirea burghezo-moșierească, exploatarea omului de către om, s-au creat condițiile dezvoltării unitare, pe baze socialiste — proprietatea întregului popor și proprietatea cooperatistă — a tuturor sectoarelor de activitate. În ciuda eforturilor făcute, România era încă și în 1965, datorită grelei moșteniri, dar și unor greșeli comise în construcția noii orînduiri, o țară în curs de dezvoltare.

Prin deschiderile realizate de istoricul Congres al IX-lea, într-o a doua etapă a construcției socialiste — care a cuprins trei cincinale, 1965—1980, și în care s-a asigurat crearea unei puternice industrii socialiste, pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, dezvoltarea celorlalte ramuri de activitate, consolidarea sectorului socialist, creșterea producției agricole, perfecționarea activității de cercetare științifică, a învățămîntului — România a devenit o **țară industrial-agrară în plină dezvoltare.**

La începutul anilor '80, România a intrat într-o nouă etapă a dezvoltării sale economico-sociale — **etapa făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și creării condițiilor de trecere treptată spre comunism.** În deceniul 1981—1990, accentul a căzut pe dezvoltarea intensivă a industriei și a celorlalte sectoare de activitate. Obiectivul strategic stabilit de Congresul al XIII-lea al partidului privind **trecerea României, pînă în 1990, la un nou stadiu de dezvoltare** — cel de **țară socialistă mediu dezvoltată** — are la bază tocmai puternica dezvoltare a forțelor de producție, a industriei socialiste, a științei, învățămîntului și culturii, dezvoltarea agriculturii și înfăptuirea noii revoluții agrare.

România are, în prezent, o industrie de 128 ori mai puternică decît înainte de trecerea pe calea socialismului, industria chimică crescînd de peste 1300 ori, iar cea constructoare de mașini de peste 500 ori. Producția agricolă este de peste 9 ori mai mare. Venitul național a crescut de 36 ori, iar fondul de retribuire generală de circa 75 ori. Merită de subliniat că 80 la sută din aceste creșteri s-au realizat după Congresul al IX-lea al partidului. Și, tocmai în această perioadă — denumită pe drept cuvînt **Epoca Nicolae Ceaușescu** — s-a înfăptuit repartizarea rațională a forțelor de producție pe întreg teritoriul țării, una dintre cele mai de seamă realizări ale socialismului în România, bază a asigurării unor condiții egale de muncă și viață tuturor cetățenilor țării, restabilirea rolului agriculturii ca ramură de bază a dezvoltării economico-sociale a patriei noastre, generalizarea învățămîntului de 10 ani, construirea a 2,6 milioane locuințe din fondurile statului, precum și a sute de mii de locuințe din fondurile populației. Simboluri peste timp ale **Epocii Nicolae Ceaușescu** sînt Canalul Dunăre—Marea Neagră, cea mai mare construcție din istoria țării, Canalul Poarta Albă—Midia—Năvodari, Transfăgărășanul, Metroul bucureștean, modernizarea Dîmboviței, complexul de poduri dunărene din zona Fetești—Cernavodă, noul ansamblu arhitectonic din Capitală, amenajarea pentru navigație a rîului Argeș, marile ctitorii industriale din toate colțurile țării.

„Toate marile realizări din anii construcției socialiste, îndeosebi după Congresul al IX-lea, — a subliniat, în Expunere, tovarășul **Nicolae Ceaușescu — s-au putut înfăptui, datorită aplicării consecvente a legii obiective a acumulării, a reproducției lărgite și dezvoltării. Pornind de la aceasta, în ultimii 23 de ani am alocat, an de an, circa o treime din venitul național pentru fondul de dezvoltare și două treimi pentru fondul de consum. Numai în acest fel am putut asigura realizarea programelor de dezvoltare a forțelor de producție, a industriei, agriculturii, științei, învățămîntului, culturii, vastul program de construcții de locuințe și social-culturale, care constituie baza dezvoltării societății și a ridicării continue a nivelului de trai material și spiritual al întregului popor... Reducerea fondului de acumulare și dezvoltare poate să asigure ciîva ani un consum mai ridicat, dar, pe termen lung, aceasta va duce la scăderea generală a forțelor materiale și productive ale patriei și, deci, la scăderea puternică a nivelului de trai al poporului.**

Putem afirma, pe baza realităților, că viața a confirmat pe deplin justețea politicii partidului nostru, a aplicării legilor obiective privind acumularea și fondul de dezvoltare pentru reproducția lărgită, pentru crearea unei baze materiale și tehnice, în continuă creștere, care reprezintă — repet — singura cale pentru ridicarea continuă a nivelului de trai material și spiritual al poporului".

În momentul de față, în conformitate cu cerințele înaintării economico-sociale în noua etapă, accentul cade, în mod firesc, pe continuarea dezvoltării intensive, pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii moderne. Trecerea, pe această bază, la un nou stadiu de dezvoltare, de țară mediu dezvoltată, constituie un factor de importanță deosebită pentru realizarea primei faze în făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate. Se creează, astfel, condiții pentru trecerea, în următorul deceniu — 1991—2000 —, la înfăptuirea celei de-a doua faze a acestei etape, la capătul căreia, în anii 2000, România va deveni o **țară socialistă multilateral dezvoltată,** pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, ale cunoașterii umane în general, cu un nivel înalt de civilizație materială și spirituală.

În cadrul acestei a doua faze a etapei de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate, un loc important revine cincinalului 1991—1995. **„La Congresul al XIV-lea al partidului** — a subliniat tovarășul **Nicolae Ceaușescu — urmează să adoptăm planurile și programele corespunzătoare etapei superioare a înfăptuirii Programului partidului. În stabilirea obiectivelor pentru deceniul următor și, în primul rînd pentru cincinalul 1991—1995, va trebui să pornim de la faptul că nivelul de dezvoltare a principalelor sectoare**

industriale, a producției fizice pe locuitor corespunde cerințelor unei societăți dezvoltate. De aceea, și în următorul deceniu, în cel de-al 9-lea plan cincinal, va trebui să punem în centrul preocupărilor dezvoltarea intensivă a întregii activități industriale, înfăptuirea programelor de organizare științifică și modernizare a producției și a muncii, pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, realizarea unei noi calități a muncii, a producției, în toate domeniile de activitate. Aceasta înseamnă că, pe baza aceluiași volum de materii prime și materiale, de consum energetic, trebuie să asigurăm, pe calea valorificării superioare a acestora, o creștere de circa 40—50 la sută a valorii producției marfă, iar în unele sectoare chiar și mai mult".

Ca și pînă acum, o dimensiune fundamentală a dezvoltării economico-sociale a țării în noua fază a construcției societății socialiste multilateral dezvoltate o va constitui **participarea activă a țării la diviziunea internațională a muncii.** În acest sens, tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat necesitatea de a se acționa, cu toată hotărîrea, în vederea realizării programelor de lungă durată cu țările din C.A.E.R., a perfecționării activității acestui organism, a specializării și cooperării în producție, astfel încît să se asigure, pe această bază, dezvoltarea mai puternică a fiecărei țări socialiste și întărirea, pe ansamblu, a forței socialismului. De asemenea, s-a relevat cerința dezvoltării puternice a relațiilor cu toate țările socialiste, cu țările în curs de dezvoltare, precum și cu țările capitaliste dezvoltate, în spiritul egalității și avantajului reciproc. S-a atras atenția asupra necesității lărgirii activității de cooperare și specializare în producție, de participare activă la cooperarea în realizarea unor obiective industrial-agrare, împreună cu alte țări, pornind de la principiul avantajului reciproc. În perioada cincinalului următor, schimburile economice internaționale ale României urmează să crească cu 35—40 la sută, iar, pînă în anul 2000, cu circa 80 la sută, în comparație cu actualul cincinal.

„În general — a subliniat tovarășul Nicolae Ceaușescu — trebuie să intensificăm participarea la diviziunea internațională a muncii, la schimbul de valori materiale și spirituale.

Trebuie să avem în vedere că activitatea de comerț exterior constituie o necesitate pentru înfăptuirea programelor noastre, pentru dezvoltarea largă a relațiilor internaționale, pentru o politică de colaborare și pace cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială".

PENTRU O POLITICĂ NOUĂ — DE PACE, DESTINDERE ȘI AMPLĂ COLABORARE INTERNAȚIONALĂ

Trasînd tabloul însuflețitor al marilor realizări obținute de poporul nostru în construcția socialistă, îndeosebi după Congresul al IX-lea al P.C.R., conferind o amplă și temeinică perspectivă dezvoltării viitoare a patriei, Expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu reafirmă, totodată, cu deosebită vigoare, direcțiile fundamentale ale politicii externe românești, hotărîrea fermă a României de a acționa, ca și pînă acum, pentru triumful marilor cauze ale omenirii, pentru făurirea unei lumi mai bune și mai drepte pe planeta noastră. Acestui scop esențial — aflat în cea mai deplină unitate cu politica promovată pe plan intern, cu obiectivele de progres economic și social pe calea noii orînduiri — i-au fost și îi sînt consacrate preocupările constante ale partidului și statului nostru privind dezvoltarea largă a unor relații de prietenie și colaborare cu toate popoarele, cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială, participarea mereu sporită la diviziunea internațională a muncii, la schimbul mondial de valori materiale și spirituale, ca și la soluționarea nouă, democratică, a marilor probleme contemporane. Totul — pe baza și în spiritul noilor principii de raporturi interstatale, de recunoaștere a dreptului tuturor națiunilor de a se dezvolta liber, neîngrădit, de a juca un rol activ pe arena internațională, în lupta pentru asigurarea dreptului lor la viață, la existență liberă și demnă.

Subliniind marile mutații revoluționare ale epocii noastre, dar și caracterul ei extrem de complex și contradictoriu, echilibrul relativ la care s-a ajuns în raportul de forțe, Expunerea secretarului general al partidului relevă confruntarea permanentă, acută, a celor două tendințe principale diametral opuse : spre destindere, dezarmare și pace, spre afirmarea opțiunilor suverane ale popoarelor, și, respectiv, spre menținerea încordării și continuarea politicii de război, de forță și dictat. Deși, în ultimii ani, s-au înregistrat unii pași pozitivi pe calea dezarmării, a soluționării unor conflicte, s-au intensificat negocierile în legătură cu unele probleme actuale, situația internațională, în ansamblul său, se menține complexă și gravă, extrem de preocupantă pentru toate popoarele. Nu s-a produs încă o schimbare radicală a actualului curs al evenimentelor, nu a încetat cursa înarmărilor, se acționează în direcția modernizării și perfecționării unor arme nucleare, continuă experiențele cu arma atomică și politica de militarizare a Cosmosului, se adîncesc continuu decalajele și distorsiunile existente pe planul dezvoltării. Se menține politica de forță și dictat, de imixtiuni în treburile interne ale altor state. Iată de ce, țelul fundamental continuă să rămînă sporirea eforturilor tuturor popoarelor, ale forțelor democratice, progresiste și realiste ale contemporaneității în lupta pentru promovarea unei politici noi pe plan mondial — de pace, de destindere, de colaborare liberă și egală. **„Este necesar — se arată în Expunere — să se ajungă la înțelegerea generală că, în condițiile armelor nucleare, nu există decît o singură cale, o singură politică — aceea de renunțare cu desăvîrșire la forță, la război, de realizare a unei noi gîndiri și a unei politici noi, democratice, care să excludă forța și războiul din viața internațională".**

Din această perspectivă, în Expunere sînt reafirmate tezele constante ale partidului și statului nostru cu privire la necesitatea unei noi abordări a problemelor păcii și războiului în epoca actuală, ca și la principalele exigențe ce decurg de aici pe planul încetării neîntîrziate a cursei înarmărilor, al înfăptuirii unui program complex și cuprinzător de dezarmare : realizarea acordului sovieto-american asupra reducerii cu 50 la sută a armelor nucleare strategice ; renunțarea cu desăvîrșire la modernizarea și perfecționarea armelor nucleare existente, precum și la producerea de noi arme nucleare ; renunțarea generală la experiențele nucleare și la politica de militarizare a Cosmosului ; realizarea unui acord general între U.R.S.S. și S.U.A., cu participarea tuturor statelor posesoare de arme nucleare, precum și a celorlalte state, nenucleare, interesate de această problemă, pentru eliminarea treptată a armelor nucleare ; realizarea unui acord general prin care să se interzică folosirea spațiului cosmic în scopuri militare și să se stabilească utilizarea lui numai în scopuri pașnice, sub un control corespunzător ; realizarea unui acord general pentru protecția mediului înconjurător și a Cosmosului, pentru apărarea și menținerea condițiilor de viață pe planeta noastră ; trecerea, în cel mai scurt timp, la tratative pentru reducerea armelor convenționale din Europa și din întreaga lume ; intensificarea activității pentru eliminarea armelor chimice și a altor mijloace de distrugere în masă ; începerea tratativelor între țările Tratatului de la Varșovia și ale N.A.T.O. privind reducerea armelor convenționale și a cheltuielilor militare din Europa, cu participarea tuturor țărilor continentului; desființarea concomitentă a celor două principale alianțe militare ale contemporaneității ; continuarea și intensificarea eforturilor vizînd făurirea unei Europe unite, a păcii și colaborării, bazată pe diversitatea orînduirilor sociale ; realizarea unor zone de pace și colaborare în diferite regiuni ale Europei și ale lumii. În acest sens, țara noastră se pronunță și acționează constant pentru întărirea colaborării între toate țările din Balcani și transformarea acestei regiuni într-o zonă fără arme nucleare și chimice, fără baze militare străine, o zonă a colaborării pașnice și bunei vecinătăți, apreciind că la înfăptuirea acestor obiective ar putea participa, în anumite condiții, și alte state vecine.

Cu aceeași vigoare, Expunerea secretarului general al partidului reafirmă poziția consecventă și principială a României socialiste în favoarea soluționării exclusiv pașnice, prin tratative, a conflictelor din diferite zone ale lumii, poziție care își găsește o strălucită confirmare în înseși abordările la care asistăm în momentul de față. În acest spirit, țara noastră s-a pronunțat constant pentru rezolvarea politică globală a situației din Orientul Mijlociu, salutînd și recunoscînd noul Stat Palestinian Independent, considerînd recenta hotărîre a Consiliului Național Palestinian privind proclamarea lui ca o hotărîre de importanță deosebită, care deschide calea unei soluționări juste a problemelor ; o importanță deosebită are, în această privință, recunoașterea rezoluțiilor O.N.U., implicit a existenței statului israelian, ceea ce creează condiții mai bune pentru realizarea unei conferințe internaționale în problemele Orientului Mijlociu. Ea a salutat, în același spirit, încetarea războiului dintre Irak și Iran, exprimîndu-și speranța că se va face totul, de către ambele părți, pentru a se ajunge la o reglementare definitivă și la încheierea unei păci trainice între cele două țări, se pronunță pentru desfășurarea de tratative în vederea soluționării pe cale politică a conflictelor și stărilor de încordare din Africa, Asia și America Centrală.

Țara noastră își reafirmă, și cu această ocazie, hotărîrea de a sprijini și în viitor, cu toate forțele, lupta popoarelor pentru lichidarea oricăror forme de colonialism și neocolonialism, pentru independență națională, pentru afirmarea liberă a fiecărei națiuni.

Acordînd o deosebită atenție adîncirii decalajelor dintre statele sărace și cele dezvoltate, situație care se afirmă ca principală contradicție fundamentală a lumii contemporane. Expunerea secretarului general al partidului reafirmă coordonatele de bază ale unei acțiuni constructive și concertate pe acest plan : începerea neîntîrziată de negocieri globale, sub egida O.N.U., cu participarea atît a țărilor în curs de dezvoltare, cît și a celor dezvoltate, rezolvarea într-un spirit nou, de dreptate și echitate, a problemelor economice și financiare mondiale, trecerea la instaurarea noii ordini economice internaționale.

În spiritul umanismului, al grijii permanente pentru depășirea consecințelor crizei economice, politice și sociale actuale, secretarul general al partidului subliniază necesitatea adoptării unor măsuri specifice, de către toate statele, care să

creeze condiții mai bune de muncă și viață, de afirmare a personalității umane. Astfel, se preconizează încheierea unui acord general privind asigurarea unor venituri minime, diferențiate pe zone, pentru toți cetățenii, care să asigure condiții corespunzătoare de hrană, îmbrăcăminte, locuințe, învățămînt și tot ceea ce este necesar pentru o viață demnă ; limitarea veniturilor celor bogați ; întocmirea unui program special de folosire completă a forței de muncă, de lichidare a șomajului, precum și de pregătire corespunzătoare a oamenilor muncii ; adoptarea unui program special pentru rezolvarea problemei locuințelor necesare pentru toți cetățenii fiecărei țări ; adoptarea unui program special de luptă împotriva terorismului, a cauzelor care generează acest fenomen ; adoptarea unui program special de luptă împotriva drogurilor.

Exigențele noii gîndiri și practici politice, ale unei noi abordări a problemelor mondiale, adevărate constante ale politicii dinamice, principiale și consecvente a partidului și statului nostru, își găsesc o nouă și strălucită reafirmare în magistrala Expunere a președintelui Nicolae Ceaușescu. În acest sens, conducătorul partidului și statului nostru reiterează necesitatea participării neîngrădite a tuturor statelor, îndeosebi a celor mici și mijlocii, la întreaga viață politică și economică actuală, a întăririi rolului și eficienței O.N.U., ale altor organizații și organisme internaționale, în soluționarea nouă, democratică a marilor probleme contemporane. În strînsă interdependență cu aceste cerințe obiective ale epocii actuale se află dezideratul unității, al intensificării eforturilor popoarelor în lupta pentru pace, pentru triumful marilor cauze ale umanității. Cu deplină încredere în justețea unor opțiuni fundamentale, verificate de viață, Expunerea secretarului general al partidului se constituie într-un vibrant apel la raționalitate, la responsabilitate, la acțiune comună pentru promovarea unei politici noi pe plan mondial, și, prin aceasta, la garantarea unui viitor de pace, progres și bunăstare pentru toate națiunile.

Una din problemele majore căreia tovarășul Nicolae Ceaușescu i-a acordat o atenție deosebită în Expunere se referă la caracterul, conținutul, obiectivele și formele de manifestare ale **solidarității internaționale** în evoluția ei istorică și în lumea contemporană, precum și la colaborarea Partidului Comunist Român cu partidele comuniste și muncitorești, cu partidele socialiste și social-democrate, cu forțele revoluționare, progresiste, antiimperialiste din întreaga lume.

Rezultat legic al dezvoltării istorice și a forțelor de producție, al apariției clasei muncitoare din țara noastră, primele formațiuni politice socialiste — Partidul Social-Democrat al Muncitorilor din România și Partidul Comunist Român — au acționat, încă de la începutul activității lor, în spiritul celor mai înalte tradiții de progres, independență și conlucrare pașnică ale poporului nostru, stabilind legături trainice cu mișcările socialiste, revoluționare, cu partidele comuniste din alte țări, militînd pentru întărirea solidarității revoluționare în lupta împotriva exploatării și asupririi, pentru o nouă orînduire socială. Și istoria mișcării muncitorești din țara noastră, a Partidului Comunist Român consemnează nenumărate și semnificative exemple. „**Putem afirma cu îndreptățită mîndrie** — arăta în Expunere tovarășul **Nicolae Ceaușescu — că întotdeauna revoluționarii români, forțele revoluționare patriotice, democratice, progresiste din România și-au făcut cu cinste datoria, atît față de propriul popor, cît și față de cauza generală a luptei revoluționare, pentru progres și pace, împotriva fascismului și războiului, pentru democrație și socialism.**"

Bogatele tradiții de solidaritate internațională ale mișcării muncitorești din România au cunoscut o puternică afirmare și aprofundare după victoria revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă și trecerea la construcția socialismului în patria noastră, cu deosebire după Congresul al IX-lea al P.C.R. În noile condiții, partidul nostru comunist a dezvoltat legături tot mai active cu toate partidele comuniste și muncitorești din țările socialiste și capitaliste, a acționat pentru stabilirea unei largi colaborări cu partidele socialiste, social-democrate, cu mișcările de eliberare națională, cu alte forțe progresiste și democratice, în lupta pentru progres, dezarmare și pace, pentru o politică de amplă conlucrare internațională.

„**În toată această perioadă** — arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în strălucita Expunere —, **partidul nostru, acționînd pentru o largă colaborare cu toate partidele comuniste și muncitorești, s-a pronunțat cu toată hotărîrea pentru renunțarea la vechile practici în relațiile dintre partidele comuniste și muncitorești, pentru realizarea unei colaborări și solidarități pe principii noi, de deplină egalitate, de respect al independenței și autonomiei fiecărui partid, al dreptului său de a-și elabora linia politică proprie în concordanță cu realitățile și condițiile din fiecare țară**".

Ca rezultat al marilor transformări revoluționare intervenite pe arena mondială și în dezvoltarea generală a societății omenești, în mișcarea comunistă și muncitorească internațională s-au produs mari schimbări. Lărgirea fără precedent a forțelor progresiste, democratice, antiimperialiste, diversitatea tot mai accentuată a acestor forțe, rolul lor crescînd pe plan național și în viața internațională constituie unul din marile procese înnoitoare ale vremurilor noastre, reprezintă o realitate a lumii contemporane.

Așa cum releva în Expunere tovarășul Nicolae Ceaușescu, după cel de-al doilea război mondial partidele comuniste și muncitorești au avut, o perioadă îndelungată, un rol de impărtanță deosebită în viața politică mondială, în organizarea marilor mișcări naționale și internaționale pentru pace și colaborare, pentru făurirea unei lumi fără arme și fără războaie. In țările socialiste, partidelor comuniste le-a revenit rolul hotărîtor în complexul proces de edificare a noii societăți, în participarea activă la soluționarea marilor probleme ce confruntă omenirea. În ultimii ani, sublinia, de asemenea, conducătorul partidului și statului nostru, în mișcarea comunistă și muncitorească se manifestă o stagnare, chiar un anumit regres, au apărut o serie de probleme care impun o nouă abordare, o nouă înțelegere a marilor transformări petrecute în lume, a perspectivei luptei revoluționare. Toate acestea impun, așa cum se subliniază în Expunere, o analiză științifică, realistă — în spiritul concepției revoluționare, materialist-dialectice — a problemelor actuale, o nouă orientare și o perspectivă clară privind organizarea și desfășurarea luptei pentru progres economic și social, pentru socialism și pace. În actualele condiții, se impune, ca o necesitate obiectivă, întărirea și mai puternică — pe baza noilor principii de relații dintre partide — a solidarității și colaborării mișcării comuniste și muncitorești, dezvoltarea spiritului de luptă pentru apărarea intereselor maselor populare.

„**Comuniștii** — aprecia în Expunere tovarășul **Nicolae Ceaușescu — trebuie să-și asume o răspundere mai mare, în actualele condiții, în unirea tuturor forțelor realiste și progresiste, pentru soluționarea într-un mod nou a marilor probleme, complexe și grave, ale lumii contemporane. Totodată, partidele comuniste din țările socialiste trebuie să dea răspunsuri corespunzătoare, de pe poziții revoluționare, problemelor construcției socialiste, să deschidă o perspectivă clară, luminoasă pentru perfecționarea operei mărețe a construcției socialiste, creșterea rolului maselor populare, dezvoltarea democrației socialiste, a spiritului revoluționar în muncă și luptă împotriva a tot ceea ce este vechi și perimat, pentru promovarea noului, pentru înfăptuirea neabătută a principiilor socialiste în întreaga operă de construcție a noii orînduiri sociale**".

Ținînd seama de toate acestea, Partidul Comunist Român, secretarul său general consideră că este necesar ca partidele comuniste și muncitorești din țările socialiste să-și întărească solidaritatea și colaborarea, schimbul de experiență, să analizeze — de pe poziții științifice, revoluționare — problemele actuale și de perspectivă ale socialismului. De asemenea, pentru a imprima un spirit nou de luptă și combativitate în participarea activă a tuturor partidelor comuniste și muncitorești la soluționarea problemelor contemporaneității, se impune consolidarea solidarității lor. Totodată, este necesar — atrăgea atenția secretarul general al partidului — să se înlăture, cu hotărîre, anumite manifestări de neîncredere, de confuzie, de a considera unele greșeli, unele lipsuri, chiar unele abuzuri ca însăși esența societății socialiste, a socialismului.

Pornind de la convingerea utilității contactelor multilaterale, a reuniunilor organizate, care să înlesnească schimbul de experiență, o mai bună cunoaștere reciprocă a pozițiilor, Partidul Comunist Român se pronunță ferm pentru întîlniri, inclusiv pentru consfătuiri regionale sau internaționale, între partidele comuniste și muncitorești, considerînd că aceasta constituie o necesitate pentru ridicarea spiritului de luptă și combativitate, pentru întărirea colaborării în vederea soluționării într-un mod nou a problemelor lumii contemporane.

Subliniind importanța unirii tuturor forțelor revoluționare, progresiste și antiimperialiste în vederea creșterii rolului lor în transformarea revoluționară a societății omenești, Partidul Comunist Român se pronunță pentru dezvoltarea și întărirea colaborării cu partidele socialiste și social-democrate, considerînd că aceasta reprezintă o necesitate obiectivă pentru viitorul popoarelor, pentru progres, pentru pacea întregii omeniri.

Totodată, partidul nostru se pronunță și acționează pentru dezvoltarea unei largi colaborări cu mișcările de eliberare națională, cu partidele din țările în curs de dezvoltare, cu forțele politice și democratice de pretutindeni, apreciind că extinderea raporturilor de conlucrare cu acestea constituie o contribuție reală la lupta pentru preîntîmpinarea războiului, la întărirea prieteniei dintre popoare, la cauza înțelegerii, cooperării și păcii în lume.

Partidul Comunist Român este hotărît — așa cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu în încheierea magistralei Expuneri — să acționeze, cu toată fermitatea, și în viitor, pentru a-și aduce contribuția la victoria forțelor progresiste, realiste, pentru triumful marilor idealuri de pace, libertate și independență, pentru progres, pentru o lume mai dreaptă și mai bună, pentru victoria socialismului.

Grupaj realizat de I. Madoșa, R. Pascal, I. Șerbănescu și A. Zamfirescu.

Sărbătorirea Marii Uniri — puternică expresie a unității de gînd, de voință și acțiune a întregii noastre națiuni socialiste

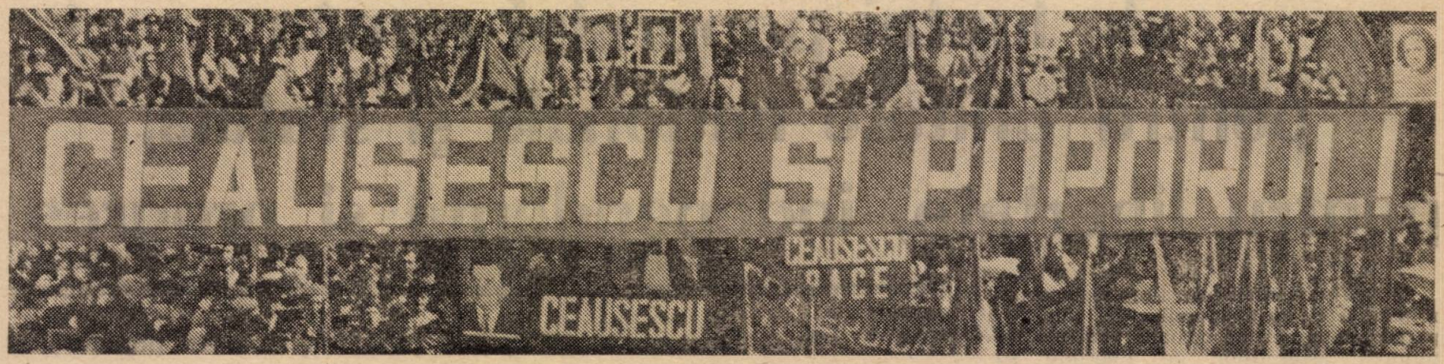

Întreaga noastră națiune socialistă sărbătorește Marea Unire — împlinirea a șapte decenii de la făurirea statului național unitar român — cu conștiința limpede a trecutului de luptă pentru independență, unitate și dreptate, cinstind acest măreț act istoric de la înălțimea idealurilor împlinite, a certitudinilor fundamentate pe fapte, a marilor orizonturi deschise de **EPOCA NICOLAE CEAUȘESCU** — în care istoria patriei, în ce are ea mai profund, memorabil și eroic, își găsește ecoul cel mai luminos, creația cea mai de preț și durabilă, prezentul și viitorul socialist și comunist al patriei fiind emanația prefacerilor revoluționare, înnoitoare, fără precedent, întemeiate pe consensul de acțiune, de gînd și voință al întregii națiuni, strîns unite în jurul Partidului Comunist Român, al secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Superioară prin valorile politice și morale, prin treapta de legitimă desăvîrșire istorică, această unitate, realizată în condițiile vastului proces de edificare a noii orînduiri în patria noastră, reprezintă fundamentul cel mai trainic al identității naționale, al forței și imenselor resurse creatoare ale statului național unitar socialist, ale întregului popor, ale tuturor cetățenilor țării, uniți pe baza egalității lor depline în drepturi, a acelorași interese și aspirații, a împlinirii dreptului sacru de a fi deplin stăpîni în propria țară, creatori conștienți ai propriului destin socialist și comunist, într-o Românie independentă, liberă și demnă.

Împlinire istorică a idealurilor de dreptate socială și națională, pentru care au luptat generațiile de înaintași, această adevărată unitate socială și politică a întregului nostru popor o datorăm politicii clarvăzătoare, profund revoluționare și patriotice, a partidului comuniștilor — forța supremă, nucleul vital al națiunii noastre, legatarul demn al unei istorii de necurmate bătălii pentru păstrarea și afirmarea ființei naționale, pentru libertate, dreptate socială și independență, făuritorul, într-o neabătută continuitate de ideal, al istoriei noi, socialiste și comuniste, a României.

Evocarea Marii Uniri de la 1 Decembrie 1918 — act de voință națională, realizat prin lupta maselor populare, a întregului popor român — o facem, astăzi, în deplinătatea conștiinței — izvorîtă din realitățile construcției noii orînduiri în patria noastră — că drumul inaugurat de Congresul al IX-lea al partidului și-a dovedit, cu strălucire, justețea, că perspectivele deschise țării — în perioada celor 23 de ani, care au trecut de atunci, de cînd, prin voința unanimă a comuniști-

1918 — 1988

lor, a întregii națiuni, se află, în fruntea partidului și a statului, iubitul și stimatul nostru conducător, tovarășul Nicolae Ceaușescu — au devenit, printr-un vast proces de înnoire revoluționară, realizări de remarcabilă amploare, pietre de hotar pe calea edificării societății socialiste multilateral dezvoltate și a înaintării ferme a României spre comunism. Sub acest semn luminos, cea mai înaltă cinstire pe care oamenii muncii din patria noastră o aduc, cu prilejul sărbătoririi actului Marii Uniri, o constituie reînnoita expresie a hotărîrii lor de a face totul pentru prosperitatea generațiilor de astăzi și de mîine, pentru propășirea continuă a României socialiste, pentru cauza socialismului, a păcii și conlucrării internaționale.

Promovînd o asemenea politică de multilaterală propășire națională, de amplă colaborare cu toate statele, de participare activă la soluționarea marilor probleme de care depind pacea și progresul umanității, președintele Nicolae Ceaușescu și-a cîștigat, în lume, prestigiul unui mare patriot, genial gînditor și om politic, identificat cu interesele vitale ale partidului și ale țării, Erou al păcii, a cărui contribuție teoretică și practică la reglementarea, pe baza noii gîndiri, a problemelor majore ale contemporaneității este larg apreciată, se bucură de deplină adeziune pe toate meridianele globului.

Cu conștiința unității depline, politice și morale, în jurul partidului, al secretarului său general, întregul nostru popor sărbătorește împlinirea a șapte decenii de la făurirea statului național unitar român puternic însuflețit de Expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu la ședința comună a Plenarei C.C. al P.C.R., a organismelor democratice și organizațiilor de masă și obștești, angajîndu-se ferm să nu precupețească nici un efort în sprijinul politicii interne și externe a partidului și statului nostru de înălțare a României socialiste pe noi culmi de progres și civilizație, de puternică și continuă afirmare a țării în conștiința lumii.

Firească, cinstirea trecutului glorios al patriei își găsește ecou în sufletul națiunii prin expresia legitimei mîndrii față de izbînzile erei socialiste a României, cu deosebire a epocii inaugurate de Congresul al IX-lea — epocă în care lupta milenară a poporului nostru pentru progres, independență și libertate și-a găsit cea mai profundă împlinire istorică.

Întregul nostru popor dă expresie, și cu acest prilej, sentimentelor de caldă recunoștință, aducînd un omagiu vibrant secretarului general al partidului, președintele României socialiste, tovarășul Nicolae Ceaușescu — cel mai iubit fiu al națiunii, ctitor al istoriei noi, moderne a României socialiste, personalitate de înalt prestigiu internațional, a cărei operă a intrat definitiv în patrimoniul universal al marilor valori care definesc tot ceea ce epoca noastră are mai de preț, mai uman și mai înnoitor, în consens cu voința de pace, progres și colaborare a tuturor popoarelor.

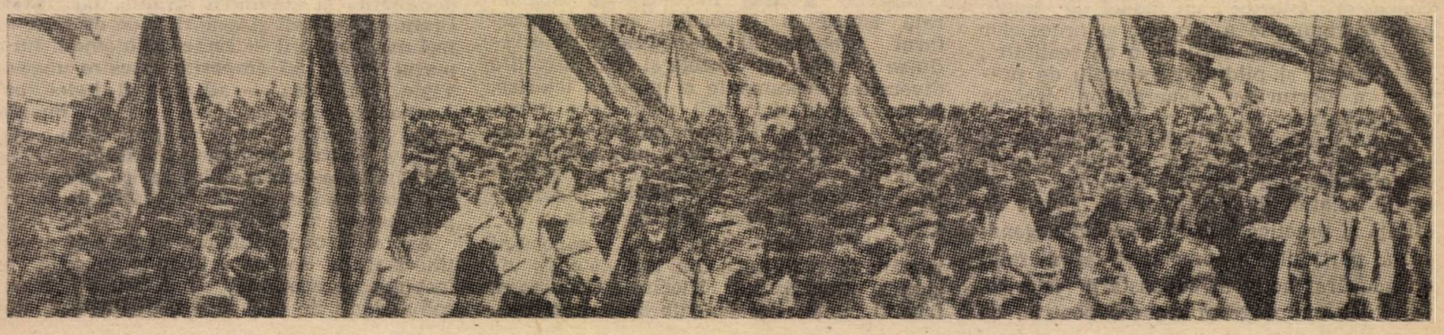

Semnificaţiile profunde ale luptei poporului român pentru unitate naţională şi statală, pentru libertate, independenţă şi progres

La 1 Decembrie 1918, prin hotărîrea maselor populare, a poporului, Transilvania s-a unit cu România, constituind statul naţional unitar român. Realizarea acestui vis secular al poporului nostru a deschis o nouă eră în dezvoltarea României, în ridicarea sa pe noi trepte de progres şi civilizaţie.

NICOLAE CEAUŞESCU

Pe firul devenirii prin timp a poporului român, a culturii şi civilizaţiei sale, pe parcursul luptei necurmate pentru împlinirea aspiraţiilor de libertate socială, unitate şi demnitate naţională, desăvîrşirea unităţii statale, la 1 Decembrie 1918, reprezintă un moment istoric de primă mărime. În retrospectiva evenimentelor din care s-a născut Marea Unire, în evantaiul multiplelor semnificaţii pe care le degajă acest eveniment şi care-şi găsesc o atît de puternică reflectare în însăşi conştiinţa poporului român sînt condensate secole de istorie, de trăire, de zbucium şi aspre confruntări politico-militare pentru păstrarea fiinţei etnice şi, mai apoi, naţionale, de creaţie materială şi spirituală pe care s-a clădit edificiul statului naţional unitar. De aceea, an de an, ziua de 1 Decembrie este marcată de întregul nostru popor ca „o zi de neuitat" ; de aceea, în acest an, cu prilejul împlinirii a şapte decenii de la adoptarea hotărîrii de unire a Transilvaniei cu România, prin care s-a marcat încheierea procesului istoric al făuririi unităţii politico-statale depline, poporul român aduce nu numai un pios omagiu celor ce s-au jertfit pe cîmpul luptei pentru împlinirea idealului unităţii şi independenţei naţionale, dar îşi exprimă hotărîrea fermă ca, prin traducerea în viaţă a proiectelor politice elaborate de partid, să edifice, într-un ritm şi mai rapid, societatea socialistă multilateral dezvoltată, să confere noi dimensiuni împlinirii aspiraţiilor şi năzuinţelor pentru care au trudit înaintaşii. Este aceasta şi una din expresiile importante ale relaţiei trecut-prezent-viitor, ale modului propriu prin care se exprimă conştiinţa istorică a poporului român. O conştiinţă puternic înrîurită şi sensibil potenţată de gîndirea şi practica politică ale partidului, ale secretarului său general, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, a cărui contribuţie la înţelegerea ştiinţifică, de mare profunzime, a istoriei poporului român, după Congresul al IX-lea, este hotărîtoare.

De altfel, opera teoretică a tovarăşului Nicolae Ceauşescu şi îndeosebi partea care se referă la istorie reprezintă prin conţinutul ei un strălucit exemplu de abordare materialist-dialectică a actului cunoaşterii istorice ; un model de interpretare riguroasă a faptelor şi proceselor din care se compune istoria ca realitate ; un elocvent şi pilduitor exemplu de preţuire a eforturilor generaţiilor trecute pentru moştenirea care ne-au transmis-o ; o monumentală contribuţie la îmbogăţirea tezaurului gîndirii social-politice, revoluţionare. Şi toate acestea pentru că, pe temeiul relaţiei dialectice dintre istorie ca ştiinţă şi practica socială, secretarul general al partidului a apreciat şi definit rolul cu adevărat activ al cunoaşterii istorice, i-a fixat un program riguros pentru ca istoria ca ştiinţă şi slujitorii ei să se angajeze plenar în rezolvarea unor probleme majore ale activităţii ideologice şi politico-educative.

„Istoria milenară a poporului român, ca de altfel a tuturor popoarelor, — arăta tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** în **Expunerea** la şedinţa comună a Plenarei C.C. al P.C.R., a organismelor democratice şi organizaţiilor de masă şi obşteşti — **este istoria dezvoltării forţelor de producţie, a producerii şi perfecţionării uneltelor de muncă, a luptei de clasă dintre asupriţi şi asupritori, a organizării şi unirii oamenilor în grupe şi formaţiuni statale, a formării popoarelor şi naţiunilor, a progresului continuu — economic, social — şi a înaintării pe baza cuceririlor ştiinţei şi cunoaşterii din fiecare etapă de dezvoltare".**

Rolul maselor populare, al poporului în făurirea istoriei este subliniat, în mod magistral, de secretarul general al partidului nostru, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu: „Analiza materialist-dialectică a întregii dezvoltări a patriei demonstrează, cu puterea faptelor de netăgăduit, că rolul hotărîtor în dezvoltarea şi formarea poporului nostru, a naţiunii l-au avut masele populare. Poporul însuşi este cel care şi-a făurit prin muncă şi luptă baza materială proprie, cultura, limba, viaţa liberă şi a asigurat formarea naţiunii române şi apoi a statului naţional unitar român".**

Opera teoretică a tovarăşului Nicolae Ceauşescu a pus în evidenţă adevărata istorie a poporului român, secretarul general al partidului referindu-se evocator la cauzele şi semnificaţiile diverselor evenimente şi procese istorice, la ansamblul devenirii prin timp a poporului român. O istorie în structura căreia un loc deosebit, cu adevărat proeminent, a fost rezervat evenimentelor care au condus la desăvîrşirea construcţiei statului naţional unitar român.

Împlinire majoră a luptei poporului român, Marea Unire din 1918 este, în viziunea tovarăşului Nicolae Ceauşescu, fructul unei îndelungate dezvoltări economice, sociale, politico-instituţionale şi culturale : este o realizare istorică, la temelia căreia fuseseră aşezate secole de-a rîndul de creaţie materială şi spirituală, secole de dezvoltare unitară a poporului român, în ciuda faptului că multă vreme, din motive interne, dar mai ales externe, românii au trăit în cadrele mai multor state : Moldova, Ţara Românească şi Transilvania.

„Se poate afirma că secolele al XIII-lea şi al XIV-lea constituie — arată tovarăşul **Nicolae Ceauşescu — perioada hotărîtoare în dezvoltarea şi afirmarea poporului român. Unirea formaţiunilor statale mici, a voievodatelor şi formarea Principatului Ţării Româneşti, a Principatului Moldovei, precum şi Ardealului au reprezentat momentul istoric al renaşterii poporului român, al dezvoltării şi unirii sale într-un popor unitar, iar mai tîrziu în naţiunea română".**

Poporul român a fost adesea obligat să se confrunte cu numeroase tendinţe expansioniste în faţa cărora şi-a unit forţele pentru a-şi apăra cu succes pămîntul străbun, astfel încît expresia după care făuritorii bunurilor materiale au ţinut nu o dată într-o mînă unealta de muncă, iar în cealaltă spada, buzduganul sau arcul cu săgeţi nu este o simplă figură de stil.

„Întreaga istorie — arată în acest sens, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu — demonstrează cu putere că întîrzierea formării Principatelor Române şi a statului naţional român, a naţiunii însăşi, s-a datorat dominaţiei şi stăpînirii străine, iar mai tîrziu exploatării şi asupririi de către cele trei mari imperii — Imperiul otoman, Imperiul ţarist şi Imperiul austro-ungar. Viaţa, realitatea — adevăratul judecător — demonstrează că toate acestea nu au putut împiedica formarea poporului român, a naţiunii române, a statului naţional unitar, n-au putut împiedica dezvoltarea României, a poporului nostru pe calea progresului şi civilizaţiei".**

Aspiraţia poporului nostru de a-şi menţine statutul de popor liber şi suveran a fost adesea susţinută de domni şi mari comandanţi de oşti care s-au ilustrat nu

numai prin fapte de vitejie care le-au conferit aureola de mari patrioți, dar și printr-o gîndire politică pătrunzătoare, cu efecte binefăcătoare atît pe planul politicii interne, cît și al celei externe. Mircea, Ioan de Hunedoara, Ștefan cel Mare, Vlad Țepeș, Mihai Viteazul, Ioan Vodă cel Viteaz sînt doar cîteva din marile figuri de domnitori a căror măreție de „oameni ai timpului" i-a impus pentru todeauna în conștiința istorică a poporului. **„Realizarea unirii Țării Românești, a Moldovei și Transilvaniei, la sfîrșitul secolului al 16-lea, în timpul domniei lui Mihai Viteazul, și formarea primului stat unitar al românilor, deși pentru scurtă vreme, a reprezentat** — arăta secretarul general al partidului — **o victorie epocală a poporului nostru, a demonstrat întregii omeniri forța poporului român, dorința sa de a se uni într-un stat unitar independent".**

Odată cu epoca modernă, cu dezvoltarea noilor forțe și relații de producție, cu transformarea conștiinței unității de neam în conștiință națională, lupta românilor pentru unitate și independență națională a căpătat un nou conținut. Pe firul necesității istorice a împlinirii idealului unității naționale, poporul român a înscris numeroase momente de luptă, de încordare maximă a eforturilor sale pentru a putea înfrunta forțele potrivnice împlinirii acestui ideal. Mișcarea ideologică și politică declanșată de Ioan Inochentie Micu, Școala ardeleană, răscoala condusă de Horea, Cloșca și Crișan sau mișcarea Supplexurilor, iar mai apoi revoluția condusă de Tudor Vladimirescu au pus în evidență cu toată claritatea voința fermă a românilor de a păși pe calea unității și independenței naționale. Toate acestea și, în mod deosebit, dezvoltarea structurilor economice și sociale de tip modern, care solicitau, cu și mai multă stringență, atît înlăturarea anacronicelor întocmiri feudale, cît și unitatea tuturor românilor au condus către revoluția din 1848—1849.

Deși înfrîntă, revoluția din 1848—1849 a prefațat și a pregătit nemijlocit unirea din 1859, iar apoi consolidarea statului național român modern și independența deplină pe care poporul nostru a obținut-o în urma războiului din 1877—1878.

Referindu-se la această perioadă, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia :

„Un rol important în întreaga dezvoltare a poporului nostru l-au avut înfăptuirea Unirii Principatelor — Țara Românească și Moldova — în 1859, sub conducerea lui Cuza, și formarea statului român, care a constituit nucleul statului național unitar.

În această perioadă frămîntată, o mare însemnătate au avut războiul de independență din 1877, proclamarea independenței de stat, care a asigurat condiții mai bune pentru dezvoltarea forțelor de producție, a întregii activități economico-sociale.

Trebuie subliniat, de asemenea, că odată cu apariția clasei muncitoare s-au constituit și primele formațiuni organizate ale acesteia — formațiuni socialiste —, au apărut presa și alte lucrări cu caracter socialist, care au jucat un rol de seamă în viața economico-socială, în întreaga dezvoltare a României.

Merită a fi menționată, în mod deosebit, crearea primului partid al clasei muncitoare, în 1893 — Partidul Social-Democrat al Muncitorilor din România.

În toată această perioadă s-au desfășurat mari lupte ale maselor populare, ale țărănimii. Între acestea trebuie subliniată în mod deosebit răscoala țăranilor din 1907, care a pus în evidență forța țărănimii, ca clasă socială de bază în România, faptul că țărănimea — care în întreaga dezvoltare a patriei a avut un rol de importanță deosebită — era lipsită complet de drepturi economice și politice și continua să fie asuprită de moșieri, de clasele burghezo-moșierești".

Referitor la marele act istoric de la 1 Decembrie 1918, la semnificațiile lui profunde și la contextul internațional în care a avut loc, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** subliniază : **„Primul război mondial imperialist a dus la prăbușirea imperiilor vecine — a Imperiului țarist, a Imperiului austro-ungar — și a creat condițiile realizării visului românilor de a se uni într-un singur stat, așa cum s-au creat condiții pentru apariția altor state independente în Europa centrală.**

Astfel, la 1 Decembrie 1918, prin hotărîrea maselor populare, a poporului, Transilvania s-a unit cu România, constituind statul național unitar român. Realizarea acestui vis secular al poporului nostru a deschis o nouă eră în dezvoltarea României, în ridicarea sa pe noi trepte de progres și civilizație".

Participarea României în primul război mondial al secolului nostru a vizat scopuri juste, legitime, a avut un caracter drept, a purtat însemnul clar, limpede al războiului de eliberare națională, într-o conjunctură politico-militară ce dădea speranțe în posibilitatea înfăptuirii Unirii cu Țara a teritoriilor românești aflate sub stăpînirea Imperiului austro-ungar.

Confruntarea militară, duritatea luptelor purtate, consecințele economice deosebit de grele pe care le-a generat desfășurarea războiului, toate acestea, corelate cu criza internă, de structură, ce măcina forța și coeziunea imperiilor multinaționale (țarist și austro-ungar), la care, evident, s-au adăugat loviturile interne pe care le-au administrat acestora popoarele subjugate, în tentativa lor îndreptățită de eliberare națională, pe de o parte, iar, pe de altă parte, lupta clasei muncitoare, a țărănimii, a tuturor celor ce au avut de suferit de pe urma războiului au condus, mai întîi, la căderea țarismului și, mai apoi, la victoria Marii Revoluții Socialiste din Octombrie, pentru ca, un an mai tîrziu, să devină realitate și prăbușirea Imperiului austro-ungar, în locul anacronicei monarhii bicefale luînd naștere, prin reconstituire sau întregire, state naționale ca : Republica Cehoslovacă, Regatul iugoslav, Polonia, Austria, Ungaria și România întregită.

Pe acest fundal istoric s-a derulat și finalul luptei naționale a poporului român. Un final care a pus, o dată mai mult, în evidență forța de acțiune a maselor, capacitatea lor de a făuri istoria ca realitate, de a da contur concret aspirațiilor lor legitime de dreptate și libertate națională. Sub lovitura lor necruțătoare au fost înlăturate structurile politico-administrative făurite de clasele dominante ale Imperiului austro-ungar, din inițiativa lor creatoare au fost edificate forme noi de organizare politico-administrativă și militară, așa cum au fost consiliile și gărzile naționale, un rol politic determinant în întreaga acțiune național-revoluționară din octombrie-noiembrie 1918 revenind Partidului Național Român și Partidului Social-Democrat. Cu deplin temei, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** a consemnat ideea, întru totul justificată de realitate, că **„trăsătura distinctivă fundamentală a acestei lupte a fost largul ei caracter de masă, faptul că a antrenat muncitorimea, țărănimea, intelectualitatea, cercurile înaintate ale burgheziei, principalele clase și pături ale societății".**

Fruct nemijlocit al luptei maselor, al efortului general în care s-a angajat întregul popor român, Marea Unire din 1918 a înverșerat nu numai voința fermă a tuturor românilor de a trăi în cadrele unuia și aceluiași stat — o voință generată de realitatea istorică însăși, de structurile ei economice, sociale, culturale, psihice ș.a.m.d. — ,dar și caracterul democratic, profund popular, care a marcat, ca o adevărată pecete, toate actele unirii, conferindu-le, pe drept cuvînt, un evident și foarte pronunțat caracter plebiscitar.

Cum bine se știe, marea realizare a poporului român din decembrie 1918 s-a impus nu fără greutăți în fața comunității internaționale, inclusiv a marilor puteri, care s-au întrunit în cadrul Conferinței de pace de la Versailles. Ele s-au văzut obligate de realitate, de noua înfățișare a Europei postbelice, de opera istorică ce și-o făuriseră popoarele însele, să recunoască, în cea mai mare parte a ei, noua geografie politică a continentului ; de unde și teza pe care o regăsim de mai multe ori formulată în opera teoretică a tovarășului **Nicolae Ceaușescu,** după care unitatea statului național român **„nu a fost rezultatul nici unui tratat de pace, nu a fost voința unei puteri din afară ; unirea a fost rezultatul voinței poporului român, dornic de libertate și independență".** Sau aprecierea conform căreia **„formarea statului național unitar român nu este rezultatul unor înțelegeri încheiate la masa tratativelor, ci rodul luptei întregului popor, însuflețit de năzuința secular a unității, de hotărîrea de a împlini visul pentru care au luptat și s-au jertfit atîtea generații de înaintași".** Nu numai atît, dar — așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** și în Expunerea pe care a rostit-o la Adunarea festivă consacrată sărbătoririi a 65 de ani de la făurirea statului național unitar român — **„actul unirii s-a bucurat de recunoașterea, într-o formă sau alta, a tuturor statelor cu care România întreținea relații diplomatice și a stîrnit un ecou profund favorabil în rîndul a numeroși exponenți ai opiniei publice mondiale, a constituit un îndemn la lupta popoarelor pentru scuturarea dominației străine, pentru formarea statelor naționale independente".**

Semnificative sînt, în opera secretarului general al partidului, în gîndirea sa istorică și politică, și alte teze ce concură la interpretarea extrem de nuanțată a evenimentului aniversat : Marea Unire din 1918 ; de mare valoare sînt, în acest sens, tezele, aprecierile, interpretările pe marginea importanței marelui act al unirii pentru dezvoltarea ulterioară a poporului român, pentru afirmarea sa viguroasă în Europa și în lume, pentru destinele luptei clasei muncitoare, care și-a adus o contribuție deosebită la desfășurarea evenimentelor din toamna anului 1918, ca și pînă atunci, care s-a considerat legatarul istoric al marii împliniri, afirmîndu-și, cu vigoare, voința de a face totul pentru ca România nouă de după 1 Decembrie 1918 să devină, cît mai repede, o Românie socialistă.

În înfăptuirea acestui ideal suprem, Partidul Comunist Român, făurit în 1921, s-a dovedit a fi forța politică hotărîtoare, care, așa cum subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu, a ridicat lupta clasei muncitoare, a forțelor revoluționare și democratice la un nivel superior, fiind mereu în primele rînduri în conducerea marilor bătălii de clasă, în lupta împotriva războiului și fascismului, pentru realizarea unității clasei muncitoare, a forțelor democratice, în realizarea actului istoric de la 23 August 1944, asumîndu-și înalta misiune de a conduce poporul pe drumul făuririi noii orînduiri, într-o patrie liberă și independentă.

Sînt, toate acestea, argumente de mare valoare prin care partidul nostru, personal secretarul său general, președintele Republicii, dezvăluie imaginea istorică a Marii Uniri, adevăratele ei semnificații politice, coordonatele ei perene, care își găsesc o oglindire adecvată în conștiința istorică a poporului român, în practica sa politică prezentă și de viitor.

dr. Marin Badea

DIN CRONICA UNIRII

1 Decembrie 1918 — istoria unei zile

Sînt zile în istoria unui popor pentru care au lucrat ani și veacuri, sînt date memorabile care semnifică un întreg trecut, căpătînd numele unui ideal. Astfel, evenimentul de la 1 Decembrie 1918 a fost pregătit de eforturile și luptele purtate încă din zorii istoriei românești, de-a lungul întregii sale durate, în numele dreptului tuturor românilor de a se afla împreună într-un stat suveran, iar această dată s-a înscris într-o cronologie glorioasă a emancipării românești, alături de Ziua Independenței, drept *ZIUA UNIRII*, deplină și definitivă.

Toți cei ce au trăit-o și au muncit pentru ea au fost conștienți și mîndri de acest fapt, înțelegîndu-i importanța pentru trecutul și viitorul românilor : *„Poporul era acolo să judece o istorie, să o corecteze dîndu-i o cotitură nouă". (Tiron Albani).* În semnificația sa, această zi se confundă cu întreaga istorie românească :

> *„Pentru marea, istorica Adunare Națională de la Alba Iulia unde s-a hotărît alipirea Transilvaniei la patriamumă n-a fost nevoie de o deosebită pregătire a opiniei publice. Pregătirea se făcuse vreme de sute de ani"* — scria *Lucian Blaga.*

De fapt, a fost vorba nu numai de una, ci de un mănunchi de zile, o întreagă perioadă pregătitoare, de-a lungul căreia țelurile și mijloacele înfăptuirii Unirii se conturau tot mai hotărît, întărînd, în conștiința celor ce le-au trăit, convingerea că ele intră direct în istorie :

> *„Zilele noastre sînt zilele mari ale istoriei ce se scrie astăzi și cu drept cuvînt le putem numi ale noastre" (Ilie Cristea).*

Începutul ultimei etape a luptei de eliberare națională, care a coincis cu declanșarea revoluției burghezo-democratice, cu caracter popular, din Transilvania, a fost legată de nașterea organului său conducător, care, de-a lungul celor 43 de zile incandescente ce au urmat, pînă la 1 Decembrie 1918, a reprezentat, catalizat și orientat voința de acțiune a maselor. Tot de-a lungul acestor zile, se vor petrece evenimente hotărîtoare și în celelalte provincii românești, care se aflaseră sub stăpînire străină, vizînd același țel al Unirii, iar statul român alunga, de pe teritoriul său, forțele invadatoare, pregătindu-se să reprimească pămînturile care, de drept, îi aparțineau din totdeauna.

— *18 octombrie :* Constituirea, la Budapesta, a Consiliului Național Român Central, din care făceau parte șase reprezentanți ai Partidului Național Român și șase social-democrați. El era menit „să preia conducerea teritoriilor locuite de români", iar țelul său final era „convocarea unei mari adunări naționale pentru a consulta întreg poporul român asupra viitorului său". Constituit pe baze largi democratice, C.N.R.C. se proclamă „unicul for care reprezintă voința poporului român și se bazează pe libera hotărîre asigurată de curentul vremii și de voința popoarelor lumii".

— *20 octombrie :* C.N.R.C. își începe, oficial, activitatea la Arad, sub președinția lui Ștefan Cicio Pop, creîndu-și mai multe secții : organizatorică, juridică, economică, culturală, de relații externe etc. Componența sa inițială se va întregi ulterior cu reprezentanți ai Consiliului militar român central, forul conducător al gărzilor civile și militare din Transilvania. În afară de aceste organisme de autoapărare, în toate comitatele Transilvaniei se înființează, de la sfîrșitul lunii octombrie, Consilii naționale, care vor crea, la rîndul lor, organe similare locale, în toate satele și orașele. Emanație directă a luptei revoluționare a maselor, ele înlătură vechile organe de stat și organizează viața politică și administrativă, desfășurînd o intensă activitate în sprijinul ideii de unire a Transilvaniei cu România și pregătind modalitățile, ca și evenimentele concrete de realizare a acestui ideal.

Aspect de la Marea Adunare Națională desfășurată la Alba Iulia la 1 decembrie 1918

— *26 octombrie :* Reapare ziarul „Românul", organ al Partidului Național Român, în care sînt înscrise următoarele rînduri, respirînd încrederea în justețea cauzei românești :

> *„Toate popoarele, conștiente de demnitatea și rostul lor pe acest pămînt, și-au rupt lanțurile seculare și de acum înainte nici glasul poporului român din vechiul său pămînt nu va mai putea fi sugrumat".*

Apar, de asemenea, alte ziare centrale și locale, cu denumiri semnificative : „Românul", „Drapelul", „Glasul Ardealului", „Voința neamului".

— *27 octombrie :* Guvernul român adresează trupelor de ocupație inamice un ultimatum, cerîndu-le să părăsească teritoriul țării. O zi mai tîrziu, trupele franceze, din corpul expeditionar, forțează Dunărea la Giurgiu ; armata germană, comandată de mareșalul von Mackensen, începe retragerea. În Proclamația către armata română se arată :

> *„Trecerea trupelor aliate peste Dunăre ne impune, ca o sfîntă și patriotică datorie, să luăm iarăși arma în mînă ca să izgonim împreună cu ele pe vrăjmașul cotropitor din țară și să aducem liniștea populației asuprite".*

Tot la 27 octombrie, C.N.R.C. trimite guvernului și Consiliului Național Ungar (care proclamase independența și rupsese legăturile cu Germania) o notă în care se arată :

> *„Ca urmare a desfășurării rapide a evenimentelor am ajuns la acea convingere că, în conformitate cu dreptul popoarelor la autodeterminare, în interesul națiunii noastre și al minorităților cu care conviețuiește pe același teritoriu, în scopul apărării ordinii publice, al securității averilor și al persoanelor, trebuie să preluăm deja de pe acuma întreaga putere de guvernare asupra teritoriilor locuite de români".*

— *29 octombrie :* Se semnează armistițiul de la Compiègne, care pune capăt primului război mondial. Ziarul „Izbînda" din București publică, cu această ocazie, articolul „Unirea" în care își manifestă încrederea în emanciparea națională a tuturor românilor :

> *„Cu toții la un loc, românii vor constitui o forță nebănuită, vor lua un avînt nemaipomenit și-și vor lua locul între neamurile mari ale lumii".*

— *31 octombrie :* La Arad, încep tratativele dintre delegația guvernului maghiar și C.N.R.C., în cursul cărora sînt respinse orice propuneri de compromis care contravin *„dreptului națiunii române de a exercita puterea executivă pe teritoriile locuite de națiunea română".*

Pe de altă parte, personalități de seamă ale vieții politice și culturale maghiare lansează un apel străbătut de ideile echității și înțelegerii naționale :

> *„Și noi ne considerăm o națiune reînnoită, o forță acum eliberată, ca și acei frați care se ridică fericiți la o viață proaspătă pe ruinele monarhiei... Să trăim unul lîngă altul în pace ca națiuni libere cu alte națiuni libere" (printre semnatari : Ady Endre, Bartok Béla, Kodály Zoltan, Varga Jenö).*

— *3 noiembrie :* Se pune în aplicare, în

România, printr-un decret-lege, principiul votului universal, egal, direct, stabilit în parlamentul de la Iași, în 1917.

— *5 noiembrie :* C.N.R.C. dă publicității manifestul „Către popoarele lumii", în care se afirmă, în fața opiniei publice mondiale, dorința de a se uni cu România, invocînd „sprijinul lumii civilizate și geniul libertății omenești" și arătînd : *„Pe teritoriul său strămoșesc, națiunea română este gata a asigura fiecărui popor deplina libertate națională".*

— *7 noiembrie :* Este convocată Adunarea Națională de la Alba Iulia :

„Istoria ne cheamă la fapte. Mersul irezistibil al civilizațiunii omenești a scos și neamul nostru românesc din întunerecul robiei la lumina conștiinței de sine... În numele dreptății eterne și a principiului liberei dispoziții a națiunilor", națiunea română „are să-și spună cuvîntul său hotărîtor asupra sorții sale și acest cuvînt va fi respectat de o lume întreagă".

În legătură cu acest eveniment, ziarul transilvănean „Libertatea" scrie :

„Datori sîntem ca prin numărul participanților să dovedim lumii întregi că poporul român este una și că toți împreună pretindem sus și tare formarea statului național unitar și puternic".

— *14 noiembrie :* În presă se publică programul Adunării Naționale de la Alba Iulia, unde încep să sosească delegații. Pretutindeni răsună cîntece patriotice : „Deșteaptă-te române", „Pe-al nostru steag e scris unire", „Hora Unirii"...

— *15 noiembrie :* Consiliul Național Român din Bucovina hotărăște unirea Bucovinei cu România.

— *17 noiembrie :* Consfătuirea fruntașilor Partidului Național și ai Partidului Social-Democrat discută proiectul de hotărîre, care urmează să fie supus Adunării Naționale, care prevedea Unirea cu România și „principii ale democrației noi".

1 Decembrie 1918 — Alba Iulia

Dînd puternică expresie semnificației istorice a Marii Adunări Naționale de la Alba Iulia, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia : **„Crearea consiliilor și gărzilor naționale în toate județele, orașele și comunele Transilvaniei, sutele de mii de semnături care au întărit mandatul încredințat delegaților la marea adunare de la Alba Iulia dovedesc că unirea Transilvaniei cu România nu a fost actul cîtorva persoane sau grupuri izolate, ci opera întregului popor, a întregii noastre națiuni".**

Din cele 80 de orașe și 5 000 de sate ale Transilvaniei sînt de față 1 228 de delegați, aleși de organizațiile politice, economice, culturale, religioase, militare. Fiecare grup de delegați poartă drapele tricolore și pancarte cu numele localității de unde vine. Printre delegați, se află reprezentanți de seamă ai conducerii mișcării naționale, oameni politici, de cultură : George Pop de Băsești, Ștefan Cicio Pop, Vasile Goldiș, Aurel Lazăr, Ioan Suciu, dr. Petru Groza, Emil Petrovici, Ioan Vidu. Alături de ei, sînt cei 150 de delegați ai social-democrației, care reprezintă peste 70 000 de muncitori organizați — români, maghiari, germani, dintre care îi amintim pe Ion Fluieraș, Tiron Albani, Iosif Jumanca, Emil Isac. Din cele 100 000 de persoane, care au ținut să fie de față la acest moment istoric, 10 000 erau muncitori.

În ceea ce privește atmosfera emoționantă, sărbătorească, în care s-a desfășurat această Adunare, reproducem, dintre numeroasele mărturii ale unor martori oculari, pe cele ale istoricului Silviu Dragomir :

„...Adunarea de la 1 Decembrie 1918 este măreață și prin simplitatea organizării ei, prin ordinea, care s-a observat, prin căldura, ce se comunica de la om la om. O autentică adunare a poporului român din Transilvania. Cărturari și țărani în haină de sărbătoare își prezintă împuternicirile dis-de-dimineață. Cetatea veche a lui Mihai Viteazul e un furnicar de oameni... E o pădure de steaguri, ce pare că au crescut din pămînt. Și lumea adunată așteaptă în liniște clipa cea mare. Cîteodată se pornește un zvon de glasuri, care trece peste mulțime, ca un ecou prelung : Trăiască România Mare. Platoul întreg se înalță, pare-că, și se lărgește, sub apăsarea omului, ce răsare fără contenire și sub greutatea celei mai glorioase fapte, care își așteaptă aici reîntruparea...".

...Ora 10. Președintele Ales al Adunării, venerabilul tribun memorandist Gh. Pop de Băsești, declară, în cuvîntul său, între altele :

„...Astfel, onorată adunare, la locul acesta sfințit de sîngele marilor noștri martiri v-ați adunat și d-voastră ca să sfărîmați și cătușele robiei noastre spirituale, ale robiei noastre seculare și să decidem ca un popor liber asupra sorții noastre". El își exprimă speranța că „adunarea liberă a tuturor românilor din Transilvania" va pune „piatra fundamentală a fericirii neamului nostru românesc" și declară adunarea „constituantă și deschisă".

Caracterul constituant, plebiscitar al Adunării Naționale de la Alba Iulia, din 1 Decembrie 1918, decurgea din faptul că delegații aleși, în mod democratic, reprezentau întreaga populație românească majoritară a Transilvaniei, deci erau investiți cu mandatul de a hotărî asupra soartei sale viitoare. Așadar, această adunare era singurul organ în drept să decidă asupra statutului politic al Transilvaniei.

În continuare, ia cuvîntul Vasile Goldiș, care, după ce face o incursiune în istoria poporului român, „adevăratul și legitimul proprietar al pămîntului ce fusese odată Dacia", roagă „Mărita Adunare Națională să binevoiască a primi și a enunța ca ale sale următoarele hotărîri" :

I. Adunarea Națională a tuturor românilor din Transilvania, Banat și Țara-Ungurească, adunați prin reprezentanții lor îndreptățiți la Alba Iulia în ziua de 1 Decembrie 1918, decretează unirea acestor români și a tuturor teritoriilor locuite de dînșii cu România...

II. Adunarea Națională rezervă teritoriilor sus-indicate autonomie provizorie pînă la întrunirea Constituantei alească pe baza votului universal.

III. În legătură cu aceasta, ca principii fundamentale la alcătuirea noului stat român, Adunarea Națională proclamă următoarele :

1. „Deplina libertate națională pentru toate popoarele conlocuitoare ; 2. Egala îndreptățire și deplina libertate confesională pentru toate confesiunile de stat ; 3. Înfăptuirea desăvîrșită a unui regim curat democratic ; 4. Desăvîrșita libertate de presă, asociere și întrunire, libera propagandă a tuturor gîndurilor omenești ; 5. Reforma agrară radicală ; 6. Muncitorimii industriale i se asigură drepturi și avantagii... legiferate.

IV. Adunarea Națională dă expresiune dorinței sale ca Congresul de pace să înfăptuiască comuniunea națiunilor libere în așa chip ca dreptatea și libertatea să fie asigurate pentru toate națiunile mari și mici, deopotrivă, iar în viitor să se elimine războiul ca mijloc pentru regularea raporturilor internaționale.

V Românii adunați în această Adunare Națională salută pe frații lor... scăpați din jugul monarhiei austro-ungare și uniți cu țara mamă România.

VI. Adunarea Națională salută cu iubire și entuziasm liberarea națiunilor subjugate pînă aci în monarhia austro-ungară...

VII. Adunarea Națională cu smerenie se închină înaintea memoriei acelor bravi români care în acest război și-au vărsat sîngele pentru înfăptuirea idealului nostru, murind pentru libertatea și unitatea națiunii române.

VIII. Adunarea Națională dă expresiune mulțămirei și admirațiunii sale tuturor puterilor aliate.

IX. Instituirea unui Mare Sfat Național Român, care va avea toată îndreptățirea să reprezinte națiunea română oricînd și pretutindeni față de toate națiunile lumii și să ia toate dispozițiunile pe care le va afla necesare în interesele națiunii".

Importanța hotărîrilor adoptate de Marea Adunare Națională de la Alba Iulia, similară cu alte asemenea prilejuri cruciale din istoria românească, cînd, într-un puternic consens popular, au fost adoptate prevederi esențiale pentru dezvoltarea viitoare a națiunii noastre, cum s-a întîmplat la Blaj sau Islaz în timpul revoluției de la 1848, constă în faptul că acestea au avut în vedere emanciparea atît pe plan național (Unirea deplină și definitivă), cît și politic, democratic, în sensul tradițiilor de libertate românești, pe plan intern și extern. Hotărîrile Marii Adunări Naționale se constituie, astfel, ca unul din cele mai importante documente programatice cu valoare istorică exprimînd voința de democrație, progres național și de înțelegere, conlucrare internațională — temelii și, deopotrivă, perspective ale statului unitar românesc.

Președintele Adunării se adresează acesteia cu întrebarea dacă primește „rezoluțiunea propusă în întregimea ei". În acest moment, așa cum se consemnează în Procesul-verbal întocmit atunci, „Adunarea erumpe în aprobări unanime : Primim !". Ca urmare, președintele Adunării arată că Adunarea românilor din Transilvania și Banat a primit rezoluția în unanimitate :

„...Și astfel unirea acestor provincii românești cu țara-mumă... este pentru toate veacurile decisă".

Se procedează, în continuare, la alegerea reprezentanților pentru Marele Sfat Național, iar, apoi, președintele Adunării suspendă lucrările pentru a se aduce la cunoștință hotărîrile sale celor 100 000 de participanți. Iată cum s-a desfășurat acest moment, ca și întreaga Adunare, potrivit mărturiilor unor martori oculari :

„...S-a citit rezoluția care consfințea Unirea, la auzul căreia un tunet prelung, izbucnit din o sută de mii de piepturi, a cutremurat văzduhul, un tunet al unanimității, al bucuriei, al istoriei descătușate". (acad. E. Pop) ; „Un tablou viu al istoriei neamului românesc" (R. Ciorogariu).

La rîndul lor, reprezentanți ai presei din alte țări, diplomați, oameni de cultură străini descriu cu admirație momentul :

„Această zi istorică s-a desfășurat cu un entuziasm de nedescris" (ministrul plenipotențiar al Franței, Delenaud) ; „Steagul românesc flutură pe toate clădirile publice. Entuziasmul este de nedescris. Oamenii plîng și se sărută pe străzi" (ziarul parizian „Le Matin") ; „O mare sărbătoare a românilor transilvăneni" („The New York Times") ; „Hotărîrile au fost adoptate cu mare bucurie și cu nesfîrșite aclamații" (istoricul american J. Michael Kitch) ; „Poporul românesc se prindea de mîini și, dincolo de acea solemnitate, mi se părea că-l văd dansînd dansul său național numit horă, unindu-se într-o roată imensă în jurul Carpaților" (scriitorul și diplomatul spaniol R. Basterra).

...Astfel, istoria zilei de 1 Decembrie 1918, alături de alte date memorabile ale emancipării românești, s-a așezat la temelia istoriei trecute și viitoare a poporului nostru.

dr. Alexandru Popescu

Solidaritate cu cauza dreaptă a poporului palestinian

Ca în fiecare an din ultimul deceniu, la 29 noiembrie s-a aniversat „Ziua internațională a solidarității cu poporul palestinian", instituită de Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite, în cursul sesiunii sale ordinare din toamna lui 1977. Biroul de coordonare al țărilor nealiniate, reunit în anul următor, avea să stabilească, la rîndul său, data de 29 noiembrie ca Zi internațională de solidaritate cu drepturile legitime ale poporului palestinian.

Poporul palestinian, ca oricare alt popor al lumii, are dreptul legitim de a trăi liber, într-un stat al său, independent și suveran. Continuarea actualei stări de lucruri înseamnă nu numai o nedreptate istorică făcută unui întreg popor, dar și întreținerea unui focar permanent de tensiune în Orientul Mijlociu, un pericol potențial pentru pacea acestei regiuni, cu implicații largi pe plan internațional. Soluționarea justă a problemei palestiniene constituie, astăzi mai mult decît oricînd, cheia oricărei reglementări globale a stării conflictuale din Orientul Mijlociu, încetarea suferințelor pe care repetatele confruntări armate le-au impus popoarelor din această parte a lumii. Fără a fi traduse în viață drepturile legitime ale poporului palestinian, inclusiv dreptul său la crearea unui stat propriu independent, Orientul Mijlociu nu va putea cunoaște o pace durabilă, care să asigure securitatea și dezvoltarea liberă a țărilor din zonă. Este, acesta, un adevăr de netăgăduit, ce găsește un larg consens în întreaga lume.

Aniversarea din acest an a „Zilei internaționale a solidarității cu poporul palestinian" are loc în condiții deosebite. De peste 11 luni, în teritoriile arabe palestiniene ocupate de Israel în 1967 se desfășoară o puternică și neîntreruptă mișcare populară de protest împotriva prezenței și administrației militare străine, revolta palestiniană, declanșată în decembrie 1987, luînd un amplu caracter de masă, în pofida represiunilor dure ale armatei israeliene.

Un eveniment deosebit l-au constituit proclamarea Statului Palestinian Independent — Palestina, la recenta reuniune de la Alger a Consiliului Național Palestinian, și Declarația politică a înaltului for palestinian privind bazele unei păci trainice și durabile în Orientul Mijlociu.

Poporul român, România socialistă, în frunte cu președintele Nicolae Ceaușescu, au sprijinit, întotdeauna, în spirit internaționalist, lupta pentru libertate și independență națională a popoarelor oprimate. În cadrul acestei poziții de principiu, țara noastră și-a manifestat, permanent, întreaga sa solidaritate și sprijinul activ față de cauza dreaptă a poporului palestinian, pronunțîndu-se, cu consecvență, pentru recunoașterea dreptului poporului palestinian la autodeterminare, inclusiv la crearea unui stat propriu, independent.

„Țara noastră — a subliniat tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, în recenta Expunere **— a salutat și recunoscut noul stat palestinian, considerînd hotărîrea Consiliului Național Palestinian privind proclamarea noului Stat Palestinian Independent ca o hotărîre de o însemnătate deosebită, care deschide calea unei soluționări juste a problemelor.**

O importanță deosebită are, în această privință, recunoașterea rezoluțiilor Organizației Națiunilor Unite, implicit a existenței statului israelian, aceasta creînd condiții mai bune pentru realizarea unei Conferințe internaționale în problemele Orientului Mijlociu".

România socialistă s-a pronunțat, întotdeauna, pentru statornicirea unei păci trainice și juste în Orientul Mijlociu, militînd cu consecvență pentru o soluționare principială, constructivă și atotcuprinzătoare a problemelor acestei zone, care greva-ză climatul politic internațional. Țara noastră acordă o permanentă atenție evoluției situației din această regiune a lumii, întreprinzînd tot ce depinde de ea pentru sprijinirea eficientă a reglementării politice a conflictului existent, în interesul major al tuturor popoarelor ce trăiesc în Orientul Mijlociu. O astfel de reglementare trebuie să pornească de la retragerea Israelului de pe teritoriile arabe ocupate în 1967, de la recunoașterea drepturilor legitime ale poporului palestinian, inclusiv a creării statului palestinian independent, de la asigurarea independenței și integrității teritoriale a tuturor statelor din zonă. România a sprijinit de la început și sprijină în continuare realizarea unei Conferințe internaționale sub egida Organizației Națiunilor Unite, la care să participe toate părțile interesate, inclusiv Organizația pentru Eliberarea Palestinei, reprezentantul unic și legitim al poporului palestinian, Israelul, precum și membrii permanenți ai Consiliului de Securitate. Așa cum arată întreaga evoluție a evenimentelor, problema palestiniană constituie piatra unghiulară a reglementării conflictului din Orientul Mijlociu și nu este de conceput realizarea unei păci drepte și durabile fără soluționarea ei. România este ferm convinsă că această problemă cardinală nu poate fi rezolvată decît cu participarea directă, nemijlocită, la orice fel de negocieri, a poporului palestinian, a Organizației pentru Eliberarea Palestinei.

În cadrul preconizatei conferințe internaționale de pace în Orientul Mijlociu, palestinienii, O.E.P. trebuie să-și asume răspunderea și să trateze direct cu Israelul, eventual și cu participarea altora, este necesar ca O.E.P. să-și rezolve problemele în mod direct. Conferința poate și trebuie să ofere garanții pentru soluțiile adoptate de părțile direct interesate și nu să hotărască în locul lor, deoarece, în mod logic, o pace impusă de alții nu poate fi viabilă.

Poporul român, manifestîndu-și cu căldură sprijinul său activ, întreaga solidaritate cu poporul palestinian, își exprimă speranța că, în viitorul apropiat, se va ajunge, prin negocieri politice purtate în spirit realist, cu bunăvoință și înțelegere, la soluționarea problemelor complexe ale Orientului Mijlociu, inclusiv a problemei palestiniene, la instaurarea unei păci trainice și juste, în interesul major al tuturor celor ce trăiesc în această zonă a globului pămîntesc.

ALGER

Congresul F.L.N.

Între 27—28 noiembrie, în capitala Algeriei s-au desfășurat lucrările celui de-al VI-lea Congres al Frontului de Eliberare Națională (F.L.N.), în cadrul cărora a fost dezbătut cel de-al doilea pachet de reforme, menite să aducă „modificări profunde activității politice" în vederea participării tuturor forțelor, fără excepție, la viața politică a țării. Reamintim, în context, că primul grup de modificări constituționale a fost supus referendumului de la 3 noiembrie. La finele lucrărilor, s-a hotărît reorganizarea Partidului Frontului de Eliberare Națională în Frontul de Eliberare Națională. La viitoarea plenară a Comitetului Central al F.L.N., la propunerea președintelui Chadli Bendjedid, va fi ales secretarul general al Frontului și Secretariatul Comitetului Central. La propunerea C.C. al Frontului, congresul a confirmat candidatura lui Chadli Bendjedid în alegerile prezidențiale, care se vor desfășura la 22 decembrie. Printr-o hotărîre a congresului, președintele Bendjedid este, în același timp, și președintele Frontului de Eliberare Națională.

Luînd cuvîntul în fața participanților, Chadli Bendjedid, a evocat — informează agenția „APS" — numeroasele transformări ce au avut loc, în ultimii cinci ani, pe pămînt algerian, în plan economic, politic, social și cultural. Totodată, președintele Bendjedid a amintit dificultățile ce s-au ivit în calea punerii în practică a politicii de dezvoltare precum și a reformelor constituționale și instituționale propuse.

Referindu-se la sectorul economic, secretarul general al partidului a subliniat „conjunctura economică și financiară defavorabilă ce a caracterizat etapa actuală de dezvoltare", relevînd impactul negativ pe care l-a avut criza economică mondială asupra economiei algeriene. Această situație, a precizat, în continuare, șeful statului, „a impus necesitatea elaborării unei reforme globale" în ceea ce privește gestiunea economică, a cadrului general în care au fost propuse reformele, precum și a legilor privitoare la noua organizare economică.

În discursul său, președintele Bendjedid a insistat, totodată, asupra necesității de a aplica reformele în cadrul „mișcării de democratizare" a vieții naționale. Totodată, au fost semnalate anumite lipsuri în materie de politică socială. În acest sens, șeful statului algerian a cerut impulsionarea eforturilor în vederea creșterii nivelului de trai al cetățenilor. Aplicînd noile reforme, cetățenii algerieni se vor putea „organiza mai bine la bază" pentru a se adapta rapid la transformările specifice unei dezvoltări accelerate, a spus Chadli Bendjedid.

După ce a subliniat „dimensiunea etică fundamentală" a revoluției algeriene, președintele Bendjedid a relevat necesitatea dezvoltării continue a unei „conștiințe civice responsabile", care să fie în măsură să garanteze interesele superioare ale comunității. Referindu-se la rolul F.L.N., secretarul general al partidului a precizat că acesta trebuie să redevină centrul activității ideologice, să fie în avangarda progresului social, capabil să traseze proiectele sociale și programele politice care să unească forțele active ale societății.

În cadrul lucrărilor congresului, un loc distinct a fost acordat dezbaterii cu privire la „organizarea democratică a activității politice". În acest sens, s-a relevat că, pentru a fi o forță politică preponde-

rentă, F.L.N. trebuie să adune în jurul său un număr tot mai mare de cetățeni. Pentru realizarea obiectivelor propuse este nevoie de o amplă deschidere, de dezbateri, de confruntări de idei, toate avînd ca scop înlăturarea deficiențelor, a anacronismelor. În ceea ce privește aderarea la F.L.N., aceasta este voluntară, deschisă tuturor cetățenilor. În aceeași ordine de idei, alegerile în organele de conducere ale Frontului, ca și la toate nivelurile trebuie să fie libere, deschise tuturor militanților. În interiorul F.L.N., toate responsabilitățile sînt elective și toate organele sînt alese. Alegerile libere creează condițiile propice pentru o largă mobilizare în favoarea obiectivelor și programelor Frontului, favorizînd, în același timp, lupta împotriva imobilismului.

Referindu-se, în continuare, la democratizarea vieții publice, amintitul document arată că, în contextul multiplicării căilor de exprimare și de îmbogățire a vieții sociale, militanții F.L.N. trebuie să acorde importanța necesară încurajării și dezvoltării vieții asociative în toate domeniile.

În etapa istorică pe care o traversează Algeria, toți patrioții, a căror conștiință este larg alimentată de ideile Revoluției din noiembrie (1954), se regăsesc — se spune în document — într-un Front democratic, deschis progresului politic și social. F.L.N. va trebui în mod obligatoriu — se arată, în continuare, — să-și canalizeze activitatea spre o cunoaștere atentă a deziderateloi populației, analizînd preocupările acesteia, înscriindu-le în cadrul programelor sale de acțiune. De asemenea, împreună cu cele mai largi forțe patriotice, F.L.N. va trebui să vegheze permanent la „salvgardarea și apărarea unității naționale, independenței și suveranității țării."

Ștefan Cârjă

CARACAS

Înaintea alegerilor prezidențiale

Duminică, circa nouă milioane de venezueleni cu drept de vot se vor prezenta la urne în cadrul importantului moment electoral reprezentat de alegerile generale. Scrutinul urmează a-i desemna pe noul președinte al țării, pe membrii Congresului Național și deputații din adunările legislative provinciale.

Venezuela a sărbătorit, anul acesta, împlinirea a trei decenii de viață internă democratică, al cărei început a fost marcat de răsturnarea dictaturii militare a lui Marcos Perez Jimenez, urmată de instalarea, în 1959, a președinției lui Romulo Betancourt. În această perioadă, definită prin stabilitate politică, asigurată de funcționarea neîntreruptă a instituțiilor, la conducerea țării s-au succedat principalele două partide venezuelene : Acțiunea Democratică (A.D., de orientare social-democrată), în prezent la guvern, și Comitetul de Organizare Politică Electorală Independentă (C.O.P.E.I., social-creștin), acum în opoziție. Din 1958, primului dintre aceste două partide i-au revenit, în total, 20 de ani de guvernare, în ceilalți zece supremația aparținînd C.O.P.E.I.

Disputa electorală de duminica viitoare se va încadra, în mare, în această realitate politică națională. Candidînd din partea A.D., Carlos Andres Perez, fost deja președinte al țării în perioada 1974—1979, se bucură, pe de o parte, de faptul că partidul său se află, în momentul de față, la putere, prin actualul șef al statului, Jaime Lusinchi ; a primit, totuși, mai puțin sprijin din partea acestuia, care, în clipa desemnării candidaturii prezidențiale a A.D., a susținut o altă personalitate din partid. Carlos Andres Perez beneficiază, pe de altă parte, de ecoul pozitiv, încă foarte prezent, al realizărilor obținute în timpul mandatului său prezidențial : în august 1975, a fost naționalizat petrolul — principala bogăție națională și prima aducătoare de devize —, ceea ce a însemnat preluarea de către stat a extracției, industrializării și comercializării țițeiului și crearea instituției de resort, „Petroleos de Venezuela" ; de asemenea, au fost adoptate o legislație a muncii și o serie de alte prevederi sociale progresiste ; în sfîrșit, mulți venezueleni își amintesc de respectivul mandat ca despre o perioadă de avînt economic și de afirmare a țării pe plan internațional.

Pe de altă parte, candidatul C.O.P.E.I., reprezentat de Eduardo Fernandez, a primit învestitura partidului învingîndu-l pe Rafael Caldera, liderul și fondatorul acestei formațiuni politice, fost, de asemenea, președinte al țării (1969—1974). Desemnarea lui Eduardo Fernandez a evidențiat frămîntările prin care a trecut principala grupare de opoziție venezueleană — frămîntări pe care le-a cunoscut, de altfel, și partidul la guvern, dar care au avut, se pare, în primul caz, o mai mare amploare și, deci, un impact corespunzător asupra electoratului.

Campania electorală venezueleană a pus în evidență prezența în dezbatere a celor mai preocupante probleme de interes național : datoria externă, deficitul fiscal și comercial, dependența de exporturile petroliere, însănătoșirea administrației publice. Principalii doi candidați — Carlos Andres Perez și Eduardo Fernandez — au prezentat, în acest sens, programe de guvernare foarte apropiate ca optică și strategie. În primul caz, accentul este pus pe „redefinirea rolului statului în spiritul unei politici strategice" și pe o „economie în expansiune, eficientă", care să se bazeze mai puțin pe veniturile rezultate din petrol, să dezvolte noi ramuri și, de aici, noi produse de export, competitive pe piața internațională. Reducerea datoriei externe (circa 35 miliarde dolari, plasînd Venezuela pe locul al patrulea între debitorii latino-americani) impune renegocierea acesteia, în vederea obținerii unor rate ale dobînzii mai reduse și termene mai lungi de plată ; pe aceeași temă, se preconizează o „concertare" a strategiei țărilor din regiune, ceea ce nu presupune, totuși, — în optica lui Carlos Andres Perez — negocieri comune cu creditorii. Pe de altă parte, reducerea inflației și asigurarea unui ritm mediu de creștere de 6 la sută anual se numără printre obiectivele citate ca avînd un efect favorabil asupra ridicării nivelului de trai al maselor medii și al celor sărace. Sînt, de asemenea, enunțate o serie de programe în domeniul sănătății, educației, asigurărilor sociale, locuințelor și creșterii numărului locurilor de muncă, în măsură să favorizeze o „Venezuelă modernă, bazată pe eficiență". În acest cadru este concepută și restructurarea „de fond" a reformei agrare, prin care țăranii să poată trece „dincolo de mica lor gospodărie" și să poată depăși actuala „subestimare socială".

Pe marginea acelorași teme, precizările făcute de candidatul C.O.P.E.I., Eduardo Fernandez, pun în evidență unele accente „cu o nuanță mai conservatoare, ceea ce corespunde, istoric vorbind, partidului pe care îl reprezintă", apreciază agenția „E.F.E.". Este astfel, subliniată mai pregnant importanța investițiilor străine, după cum se prevede o mai mare încurajare a sectorului particular din economie. Dar, în același timp, candidatul social-creștin se angajează — în ce privește problema datoriei externe — să afirme dreptul la dezvoltare al țării și să asigure preponderența statului (care controlează circa 60 la sută din activitatea economică națională) în sectoarele productive „strategice" (petrolul și siderurgia, ambele aducînd 90 la sută din devizele țării). De asemenea, Eduardo Fernandez a evocat necesitatea dezvoltării „exporturilor netradiționale" și întărirea monedei naționale, în cadrul unui program subsumat ideii de a se construi „o nouă Venezuelă".

O serie de asemănări între opțiunile celor doi candidați au fost identificate de către observatori la capitolul privind politica externă a țării, adeptă a reglementării negociate a conflictelor (cum este cel din America Centrală ; Venezuela face, de altfel, parte din „Grupul de la Contadora"), a extinderii relațiilor cu toate statele lumii, a edificării unei noi ordini politice și economice pe plan internațional.

În cadrul apropiatelor alegeri generale venezuelene, un element semnificativ îl constituie avansul partidelor stîngii și stabilirea, între acestea, a unor alianțe sau acorduri electorale. Astfel, două importante formațiuni politice — Mișcarea pentru Socialism (M.A.S.) și Mișcarea Stîngii Revoluționare (M.I.R.) — au decis, către sfîrșitul anului trecut, să fuzioneze și să prezinte un candidat unic la alegerile prezidențiale : Teodoro Petkoff, lider al M.A.S. El se va înscrie, în eșichierul politic național, ca a treia opțiune față de tradiționalul sistem bipartid de pînă acum. Noua alianță și-a propus, ca strategie, cîștigarea, în primul rînd, a cît mai multe locuri de deputați și senatori. De altfel, majoritatea pronosticurilor întrevăd posibilitatea ca viitorul președinte să nu dispună de majoritate în Congresul național. Aceasta, întrucît opinia cea mai generală este că electoratul va prefera ceea ce presa venezueleană numește deja „votul încrucișat" — dacă un alegător va vota pentru un candidat la președinție, reprezentînd un anumit partid, atunci, în ce privește locurile de deputați (182), senatori (44) și membri ai adunărilor legislative provinciale (308), va prefera o altă formațiune politică. Se tinde, astfel, spre un for legislativ mai activ, ca și spre o diversificare a reprezentării politice în Congresul Național.

Un rol important va reveni, se pare, în noul context electoral, celor peste un milion de tineri care vor vota pentru prima dată. O anumită pondere se așteaptă să aibă, de asemenea, cei încă nedecișI asupra uneia sau alteia din opțiunile politice. De subliniat, în sfîrșit, și faptul că, între caracteristicile acestui scrutin, se află prezența — printre cele peste 20 de candidaturi prezidențiale — a unei femei, pentru prima dată în istoria țării : este vorba de Ismenia Villalba, din partea Uniunii Republicane Democratice, de centru. Reprezentînd 49,9 la sută din electorat, femeile se așteaptă să-și sporească, de altfel, prezența în posturile de deputați și senatori, ponderea lor actuală în parlamentul țării fiind de numai 6 la sută.

Anca Voican

LONDRA

Sesiunea parlamentară

O nouă sesiune parlamentară a început pe un fond de dosare economico-sociale încă acute.

Deschisă săptămîna trecută, conform tradiției, prin „discursul tronului" (rostit de suverană în fața camerelor reunite ale Parlamentului, dar conceput de șeful guvernului), noua sesiune parlamentară se anunță a fi, sînt de părere observatorii vieții politice britanice, una dintre cele mai agitate și cu programe dintre cele mai controversate. „Discursul tronului" are menirea de a face publice intențiile guvernului pe parcursul următorului an și este urmat de o săptămînă de dezbateri aprinse în Camera Comunelor, asupra fiecărui aspect enunțat, după care se trece la elaborarea, dezbaterea și aprobarea fiecărei legi în parte, în cadrul unui proces complicat ce poate dura luni întregi și, uneori, poate chiar depăși limitele de timp ale sesiunii respective. Condițiile politice generale, în care încep sesiunile parlamentare au, și ele, un rol, indirect, prin modul cum este dezbătut programul guvernamental. Pe de altă parte, este de la sine înțeles că un guvern care dispune de o majoritate confortabilă în Camera Comunelor se va arăta mai incisiv și își va vedea mai lesne intențiile traduse în practică, chiar și atunci cînd acestea nu se bucură de aprobarea unanimă.

Este ceea ce se întîmplă — și probabil se va întîmpla — și în această sesiune parlamentară. Guvernul conservator, condus de Margaret Thatcher, dispune de o majoritate clară, iar, la ultima conferință anuală a partidului, deși n-au lipsit vocile critice, s-au aprobat, în principiu, intențiile de a se continua cu programul de reforme conservatoare introdus în urmă cu aproape un deceniu. Opoziția nu pare să aibă un cuvînt deosebit de spus, în primul rînd întrucît este într-un proces de restructurări și înnoiri și frămîntată de găsirea unor noi căi de contracarare a acțiunilor conservatorilor : Partidul Laburist își elaborează o agendă electorală înnoită — și abia a încheiat o primă fază a unui proces mai îndelungat ; „democrații" — noul partid politic apărut din fuziunea liberalilor cu o parte majoritară a social-democraților — abia încep să-și alcătuiască o agendă de lucru în intenția de a atrage electoratul.

Frămîntările politice au loc pe un fond socio-economic în mare măsură neschimbat : există unele reușite ale insistenței guvernului în a menține aceeași strategie anunțată cu ani în urmă ; dar, concomitent, inflația a început să sporească din nou, șomajul se menține ridicat (statisticile guvernamentale indică o nouă reducere, dar opoziția și unele organisme economice independente atrag atenția asupra faptului că reducerea se datorează, îndeosebi, unei noi modificări a calculului totalului șomerilor — deci, numărul lor ar fi, în realitate, aproape același) și nemulțumirile sînt pronunțate îndeosebi în regiunile care nu i-au susținut pe conservatori la ultimele alegeri.

Pentru următorul an, guvernul propune 16 legi majore. Între acestea se numără și vinderea către particulari a întreprinderilor naționalizate ce distribuie electricitatea și apa ; deci, în ciuda protestelor, guvernul continuă cu acest program de privatizări. Organizația MI 5, de securitate internă, va fi pusă pe baze legale întărite. Se anunță măsuri de îmbunătățire a securității interne, îndeosebi noi dispoziții de prevenire a terorismului, candidații la alegerile locale vor trebui să-și declare, anterior, opoziția față de violență, iar deținuții pentru acte teroriste vor fi mai greu eliberați din închisori (James Mollyneaux, unul din liderii majorității protestante din Ulster, a afirmat că declarațiile solicitate din partea politicienilor nu vor fi, totuși, suficiente pentru eliminarea climatului de violență).

Deși premierul a declarat că programul oferă noi oportunități în domeniile educației, economiei și locuințelor, criticile opoziției au fost prompte și acerbe. Sintetizîndu-le, ziarul „Daily Mirror" scria că programul pentru noua sesiune parlamentară „nu conține nimic care să-i ajute pe șomeri să găsească de lucru" și nici „nu cuprinde noi fonduri pentru departamentele serviciilor sociale".

S. Ț.

AFRICA AUSTRALĂ

Din nou, incertitudini?

După firescul optimism declanșat de încheierea, la 15 noiembrie, a acordului de principiu privind Africa australă și aprobarea lui de către guvernele Angolei, Cubei și Africii de Sud, eforturile ulterioare privind completarea documentului respectiv s-au văzut confruntate cu dificultăți „neașteptate", de ultim moment.

După cum e cunoscut, negocierile au ca obiectiv realizarea unui acord de pace în Africa australă. Potrivit agențiilor de presă, surse apropiate delegațiilor au afirmat că, în cursul convorbirilor de la New York, nu s-au concretizat o serie de progrese, care păreau că s-au realizat în abordarea problemelor de ordin tehnic, referitoare la retragerea trupelor cubaneze din Angola. Purtătorul de cuvînt al

Experiment cosmic

La 26 noiembrie, de pe cosmodromul Baikonur s-a dat startul expediției itinerante sovieto-franceze, formată din cosmonauții sovietici Aleksandr Volkov și Serghei Krikaliov și, respectiv, astronautul francez Jean Loup-Chrétien. La lansarea navei Soiuz TM-7, pilotată de acest echipaj a asistat președintele Franței, François Mitterrand. După o călătorie de două zile prin spațiu, nava a fost cuplată cu complexul orbital „Mir"-„Soiuz TM"-„Quant", iar cei trei cosmonauți au pătruns în interiorul laboratorului zburător, alăturîndu-se astfel membrilor echipajului de bază al acestuia — cosmonauții sovietici Vladimir Titov, Musa Manarov și Valeri Poliakov. Este pentru prima oară cînd la bordul acestui complex spațial cu funcționare permanentă se reunește un „sextet" cosmic în vederea desfășurării unei activități comune, programată pe o durată de aproape patru săptămîni. La capătul perioadei — mai exact la 21 decembrie 1988 — va avea loc mult așteptatul schimb de ștafetă : Titov și Manarov, care se află în Cosmos de la 23 decembrie 1987 vor preda cîrma complexului colegilor lor, Volkov, Krikaliov și Poliakov, după care vor reveni pe Terra, împreună cu cercetătorul-cosmonaut francez. Încheind misiunea spațială, cosmonauții sovietici Titov și Manarov vor realiza un nou record absolut de durată în zborurile cosmice pilotate — de 365 de zile, ei fiind singurii care au înregistrat pînă acum o asemenea performanță.

Expediția cosmică itinerantă sovieto-franceză și-a început activitatea sub auspicii favorabile. Programul ei este deosebit de dens, cuprinzînd 9 serii de experimente diferite, derulate pe parcursul a 160 de ore. Este vorba de experimente tehnologice și medico-biologice, acestea din urmă reprezentînd o continuare și amplificare a celor începute în urmă cu șase ani, în timpul primei expediții itinerante sovieto-franceze (pe stația „Saliut-7"). Printre sarcinile prioritare stabilite se detașează ieșirea cosmonautului francez, împreună cu comandantul echipajului, în spațiul cosmic deschis, care va dura în total șase ore, din care mai bine de două ore și jumătate reprezintă timp efectiv de lucru, rezervat experimentării unei construcții metalice modulare de 6 metri ce va servi în viitor ca platformă pentru diferite tipuri de antene sau pentru alte construcții spațiale de mari dimensiuni, cum sînt panourile solare. Sînt preconizate, de asemenea, lucrări de tehnologie spațială.

Multitudinea și complexitatea cercetărilor și experimentelor tehnico-științifice și tehnologice, medicale și biologice incluse în programul misiunii explică durata mai mare a acesteia : în total 26 de zile calendaristice, față de 7—10 zile cît au durat expedițiile itinerante anterioare. Potrivit precizării specialiștilor, aceasta este a 65-a expediție cu echipaje de bază sau itinerante care au îndeplinit pînă acum misiuni la bordul navelor și stațiilor orbitale sovietice. Totodată, actualul zbor cosmic sovieto-francez este al 15-lea echipaj internațional itinerant lansat pe aparate spațiale sovietice, între acestea aflîndu-se și echipajul româno-sovietic din care a făcut parte cosmonautul nostru Dumitru Prunariu.

Mihai Coruț

delegației cubaneze, Alcibiades Hidalgo, a declarat că „pretenții sud-africane, prezentate în ultimul moment, au complicat procesul negocierilor cvadripartite". Alte surse au confirmat că „au apărut noi abordări ce urmează să fie clarificate înainte de redactarea textului definitiv al acordului. Aceste abordări nu sînt de prea mare anvergură pentru a frîna procesul, dar îl vor întîrzia cu cîteva săptămîni", au precizat sursele citate de „E.F.E.".

Tot Hidalgo a relevat că, în conformitate cu cele stabilite, nu consideră oportun să comenteze noile cereri sud-africane. Purtătorul de cuvînt al O.N.U., F. Giuliani, anunțase, la 24 noiembrie, că runda (finală, se pare) de negocieri va avea loc între 30 noiembrie și 1 decembrie.

Purtătorul de cuvînt al delegației cubaneze a declarat, totodată, că, în cadrul contactelor cu secretarul general al O.N.U., Perez de Cuellar, destinate stabilirii sistemelor de verificare a retragerii trupelor cubaneze din Angola, s-au realizat progrese substanțiale, deși continuă să existe probleme în ce privește finanțarea procesului de pace.

Surse diplomatice de la New York au afirmat, la rîndul lor, că este posibil ca, la convorbirile neoficiale, să fi apărut divergențe sau abordări diferite în legătură cu situația militară ce se vă menține pînă la începerea punerii în aplicare a acordurilor convenite, avînd în vedere că, în pofida progreselor realizate, încetarea focului nu a fost decretată oficial. De asemenea, purtătorul de cuvînt al Națiunilor Unite a confirmat că Angola și Cuba au cerut, oficial, Organizației mondiale să asigure verificarea acordului de principiu, semnat recent la Geneva, în legătură cu retragerea forțelor cubaneze din Angola. Acest acord urmează a fi ratificat, în mod solemn, la Brazzaville.

Totodată, F. Giuliani a anunțat că secretarul general adjunct însărcinat cu problema forțelor O.N.U. de menținere a păcii, Marrak Goulding, a avut convorbiri cu o delegație militară angolezo-cubaneză pentru a pune la punct modalitățile organizării acestei forțe.

Potrivit unor surse diplomatice apropiate negociatorilor, Statele Unite și Uniunea Sovietică vor furniza, probabil, contingente de observatori acestui corp format din aproximativ 80 de persoane. (S.U.A. și U.R.S.S. au fost asociate la operațiuni de pace, desfășurate în cadrul O.N.U., numai o singură dată în istorie. Ele fac parte din grupul celor 17 țări membre ale Organizației Națiunilor Unite pentru Supravegherea Armistițiului (O.N.U.S.T.) — un corp de observatori alcătuit din aproximativ 300 de oameni, creat în 1948, pentru a supraveghea încetarea focului în Palestina.). În prezent, activitățile acestui corp au evoluat. O serie de observatori ai O.N.U.S.T. au fost detașați pe lîngă U.N.I.F.I.L., în sudul Libanului, și pe lîngă U.N.D.O.F., pe Înălțimile Golan. Alții au fost trimiși, recent, în Afganistan.

Una din problemele abordate în convorbirile tehnice dintre americani, angolezi și cubanezi, în problema verificării, se referea la delimitarea geografică a acestor operațiuni. Se preconizau două formule. Una prevedea o verificare a retragerii trupelor cubaneze în porturile sau aeroporturile angoleze, iar cealaltă, mai largă, preconiza ca observatorii să se poată deplasa pe teren. Se pare că a fost reținută cea de-a doua formulă.

D.C.

În această săptămînă...

Moscova. Dialogul la nivel înalt sovieto-francez

La sfîrșitul săptămînii trecute, președintele Franței, François Mitterrand, a efectuat o vizită de lucru în U.R.S.S., convorbirile purtate cu Mihail Gorbaciov, secretar general al C.C. al P.C.U.S., președintele Prezidiului Sovietului Suprem al Uniunii Sovietice.

Actuala întîlnire dintre cei doi șefi de stat a constituit o continuare a dialogului pe care l-au inceput în 1985, precizează agenția „T.A.S.S.", fiind examinată evoluția evenimentelor petrecute în perioada care s-a scurs de atunci. A fost dezbătut un cerc larg de probleme — din domeniul dezarmării, al relațiilor Est-Vest, al cooperării, precum și al raporturilor dintre cele două state. În ceea ce privește situația din Europa — relevă „T.A.S.S." — Mihail Gorbaciov și François Mitterrand și-au expus concepțiile cu privire la viitorul politic, economic și cultural al continentului.

Apreciind formularea, de către conducătorul sovietic, a ideii „căminului european comun", șeful statului francez a arătat că traducerea acesteia în viață este posibilă numai prin dezvoltarea contactelor, a schimburilor, prin dezvoltarea potențialului colaborării și prin asigurarea stabilității, statornicirea unui echilibru militar la niveluri cît se poate mai scăzute. Omenirea poate progresa, a relevat în cadrul dialogului François Mitterrand, numai dacă va păși cu succes pe calea tratativelor pentru dezarmare.

Mihail Gorbaciov și-a exprimat acordul cu poziția președintelui Franței față de perspectivele și orientările colaborării europene. Europa — a arătat el — dispune de un uriaș potențial intelectual, economic și cultural, de mari resurse. Dacă le vom uni, aceasta va oferi continentului posibilitatea să se ridice la un înalt nivel de dezvoltare. Europa trebuie să aibă și va avea înfățișare proprie, trebuie să joace și va juca un rol propriu în politica mondială. Totodată, a subliniat conducătorul sovietic, este necesar să se pună accentul și pe internaționalizarea dialogului. Pe arena internațională sînt mulți protagoniști și nici unul dintre ei nu trebuie să rămînă de-o parte și, cu atît mai puțin, la porțile politicii mondiale. În aceste condiții reale, crește deosebit de mult rolul O.N.U. și al altor forme de dezbatere și rezolvare în colectiv a problemelor existente.

Convorbirea a confirmat identitatea priorităților U.R.S.S. și Franței în etapa actuală a procesului de dezarmare. După părerea comună a celor doi conducători, sarcina centrală o constituie semnarea, la începutul anului 1989, a acordului privind reducerea armamentelor strategice ofensive ale U.R.S.S. și S.U.A., în condițiile respectării Tratatului privind apărarea antirachetă. Președintele Mitterrand a menționat că, într-un anumit stadiu al tratativelor privind armamentele strategice ofensive, cînd va fi realizat un progres evident, va participa la ele și Franța.

Mihail Gorbaciov a menționat că Uniunea Sovietică intenționează să mențină continuitatea tratativelor cu S.U.A. Considerăm posibilă realizarea tratatului privind reducerea cu 50 la sută a armamentelor strategice ofensive în anul 1989. Sigur că există dificultăți, în primul rînd în ce privește respectarea tratatului privind apărarea antirachetă, rachetele de croazieră cu baza pe mare. Există și alte probleme, dar toate sînt, în principiu, rezolvabile — a spus conducătorul sovietic.

În continuare, s-a subliniat că Uniunea Sovietică și Franța acordă o atenție de prim ordin problemei reducerii trupelor și armamentelor convenționale în Europa. Așa cum consideră partea sovietică, transmite agenția „T.A.S.S.", începerea negocierilor privind dezarmarea convențională și a negocierilor referitoare la măsuri de consolidare a încrederii și securității în Europa s-ar putea realiza prin participarea miniștrilor de externe imediat după încheierea lucrărilor reuniunii de la Viena, la un anumit timp după aceasta fiind oportună organizarea unei întîlniri a șefilor de stat și guvern din toate țările europene, S.U.A., Canada. Noi — a menționat în cursul convorbirii Mihail Gorbaciov — am vrea să înaintăm spre o perioadă mai pașnică. Aceasta pentru că, în rîndul popoarelor, a apărut dorința profundă de a schimba lumea spre mai bine. De aici — progresul în sfera dezarmării, îmbunătățirea relațiilor dintre U.R.S.S. și S.U.A., mersul statelor din Europa unul în întîmpinarea celuilalt. Pășim spre o lume mai unită, mai interdependentă. Dar, în acest cadru, fiecare popor, fiecare țară rămîn atașate valorilor lor, culturii și tradițiilor lor. Interdependența lumii se manifestă și în existența amenințărilor comune pentru omenire — militară, ecologică, de altă natură — și în existența cerințelor generale, de exemplu aceea de asimilare a cuceririlor revoluției tehnico-științifice în interesul popoarelor, al dezvoltării tuturor. Sînt convins că, în prezent, este nevoie de înnoirea relațiilor internaționale, a spus conducătorul sovietic.

François Mitterrand a arătat că problemele reducerii armamentelor convenționale, lichidării asimetriilor din Europa ocupă un loc primordial în politica europeană a Franței, partea franceză dorind începerea cît mai grabnică a negocierilor privind esența acestor probleme.

În mod firesc, s-a acordat o mare atenție problemelor relațiilor bilaterale sovieto-franceze. Ambele părți au subliniat că, în ultimii ani, a fost creat un mare potențial, dar că posibilitățile existente, îndeosebi în sfera relațiilor economice, sînt folosite incomplet. Au fost examinate unele idei noi referitoare la cooperarea economică, la colaborarea în sfera ocrotirii mediului înconjurător. S-a convenit ca, în vederea vizitei de anul viitor a lui Mihail Gorbaciov la Paris, toate aceste idei, ca și altele, să fie analizate practic, pe capitole, astfel încît următoarea întîlnire sovieto-franceză la nivel înalt să devină nu numai o nouă treaptă în dezvoltarea dialogului politic, ci să marcheze și importante acțiuni concrete în dezvoltarea relațiilor dintre cele două țări și popoare.

Le Monde diplomatique

PARIS

PLANETA *) (II)

de Claude Julien

SECURITATEA fiecărei țări și pacea planetei sînt amenințate cel puțin în aceeași măsură de pericolele economice, ca și de riscurile militare. Puterea devastatoare a armelor moderne face foarte ipotetic un război de cucerire, căci el ar oferi învingătorului — dacă ar exista vreunul — îndoielnicul privilegiu de a ocupa un cîmp de ruine, practic inexploatabil pentru mult timp, în timp ce ar fi nevoit, la el acasă, să repare pagubele provocate de tirurile nucleare ale taberei adverse. În ceea ce privește rezistența la șantajul militar, ea reclamă nu paritatea de forțe, ci, pur și simplu, mijloace capabile să provoace adversarului pagube inacceptabile. Mai plauzibil decît războiul modern, două pericole au căpătat formă sub ochii noștri :

— Prin pierderea suveranității sale economice, o țară ar suferi degradarea, apoi lichidarea progresivă a autonomiei ei politice. Nici vorbă de capitulare formală ca în urma unei înfrîngeri militare, ci o lentă subordonare a libertăților fundamentale și a nivelului de trai față de puteri externe, care scapă controlului cetățenilor țării dominate din punct de vedere economic.

— Prin dislocarea economică și socială a planetei înseși, prin amplificarea dezechilibrelor care constituie terenul privilegiat al celor mai nesăbuite violențe. Oricît de ucigătoare s-au dovedit a fi, conflictele regionale interstatale au provocat mai puține victime decît subdezvoltarea economică (foamete, malnutriție, epidemii, mizerie extremă), de unde apariția unor conflicte interne cu caracter interetnic sau social.

Desigur, halucinantele scenarii elaborate în statele majore vorbesc despre dezlănțuirea unui apocalips, dar, pînă în prezent, ele rămîn de domeniul virtualității. Secerînd nenumărate vieți umane, efectele distructive ale fracturilor economice și sociale aparțin, și ele, lumii reale, cotidiene.

Teorii de bazar atribuie doar guvernelor, directorilor și consiliilor de administrație puterea exclusivă de a hotărî asupra raporturilor dintre forțele economice. Dar, de fapt, acordul, resemnarea sau indiferența unui public, mai mult sau mai puțin bine informat, fac posibilă punerea în aplicare a politicilor preconizate de „marii diriguitori". Neacordînd încredere decît întreprinderii particulare, teoriile liberale au provocat lumii o pagubă incalculabilă. În 1974, Fondul Monetar Internațional a propus ca sute de miliarde de petrodolari să fie reciclați de Fond. Sprijinit de țările subdezvoltate, dar și de Marea Britanie, Franța și Italia, acest punct de vedere s-a lovit de veto-ul Statelor Unite care — mult înainte de delirul liberal al epocii reaganiste — au obținut ca această reciclare să fie asigurată de băncile comerciale. Acestea își mușcă astăzi degetele pentru că le-a fost acordată o asemenea favoare, căci, astfel, ele și-au asumat riscuri majore deschizînd țărilor lumii a treia credite despre care constată astăzi că sînt de nerecuperat.

- *Datoria „lumii a treia" : 950 miliarde dolari — în 1985 ; 1 200 miliarde dolari — în prezent*
- *„Bogații devin mai bogați, săracii tot mai săraci ! Primii votează, ceilalți — nu... Fragilă democrație !"*

Măcar să fi fost băncile singurele victime ale acestei erori strategice ! Dar, din momentul cînd au descoperit situația periculoasă în care se află, ele au cerut F.M.I. să le vină în ajutor. Acesta a impus, deci, țărilor debitoare o reducere a consumului pe locuitor, suprimarea subvențiilor pentru produsele de primă necesitate, reducerea serviciilor sociale, o frînare a investițiilor, echilibrul balanței comerciale — ceea ce a însemnat scăderea importurilor provenite din lumea industrializată, unde criza, de atunci, nu putea decît să se intensifice. Frumos rezultat !...

...Și, totuși, datoria n-a încetat să crească : 950 miliarde dolari în 1985 — în momentul în care secretarul american al Trezoreriei, pe bună dreptate îngrijorat, lansează faimosul „plan Baker", prezentat drept începutul unei soluții — și 1 200 miliarde dolari, astăzi. „Planul Baker este mort. Să facem, deci, singurul lucru decent: să-l îngropăm și să căutăm altceva", spune senatorul Bradley (New Jersey). Dar, între o constatare tardivă a decesului și discrete funeralii, acest „cadavru" continuă să producă ravagii : în cursul ultimilor doi ani, 15 țări dintre cele mai îndatorate au efectuat, pentru creditorii lor, transferuri nete de 53 miliarde dolari. Mai mult încă, în 1988, F.M.I. a primit, din partea lumii a treia, 5 miliarde mai mult decît i-a acordat. Admirabil sistem, emoționantă eficacitate a „pompei de capitaluri"... Trăiască liberalismul modern !

Băncile — îngrijorate în mod legitim, lumea a treia — strînsă de gît: au oare, în acest context, Statele Unite o situație mai bună ? Din 1977 pînă în 1988, venitul mediu anual a 10 la sută dintre cei mai săraci a scăzut cu zece procente. În același timp, veniturile familiilor bogate au crescut cu +27,4 la sută, iar pătura superioară (de abia 5 la sută din populația totală) a înregistrat o creștere și mai mare — cu 37,3 la sută; în această categorie, fiecare familie a adăugat, deci, la venitul ei, echivalentul celui a zece familii sărace. Poate aceste cifre vor căpăta un sens mai concret, dacă se adaugă faptul că un an de studii costă, în medie, 12 924 dolari (de trei ori venitul unei familii sărace) într-un colegiu particular, și 5 823 dolari într-un „colegiu" public. Totul este în ordine: bogații devin mai bogați, săracii tot mai săraci ! Primii votează, ceilalți nu, și ei nu sînt singurii, deoarece jumătate din cetățeni nici nu-și mai dau osteneala să meargă la urne. Fragilă democrație !

Ce s-ar întîmpla dacă America nu ar trăi cu mult deasupra mijloacelor sale. Mult timp respinsă, această constatare elementară a fost admisă, în cele din urmă, de spiritele savante. Cînd, cu o incomparabilă popularitate, Reagan a preluat președinția în 1981, Carter i-a lăsat o situație considerată inacceptabilă : o datorie federală de 738 miliarde dolari, un deficit comercial de 25 miliarde. Cînd, în ianuarie 1989, viitorul președinte va prelua frîiele puterii, el va moșteni, de la predecesorul său, o datorie federală de 2 100 miliarde și un deficit comercial, care, anul trecut, a atins 161 miliarde. Pentru întărirea securității naționale, Reagan a sporit mult bugetul militar. În schimb, politica lui economică „a sacrificat o parte a suveranității americane", notează cu melancolie Benjamin Friedman, în „The New York Review of Books", din 13 octombrie 1988.

Cu mult înainte ca acest lucru evident să se impună privirilor celor mai mioape, Felix Rohatyn, de la Banca Lazard din New York, lansa același strigăt de alarmă. El n-a fost ascultat. Dar nu s-a descurajat. Și iată că revine. Sistemul financiar american, îndrăznește el să scrie, este un „castel de cărți de joc". Spre marea neplăcere a celor devotați liberalismului, el amintește că nu „dumnezeul-piață" este cel care a pansat rănile deschise de criza de la bursă, din octombrie 1987, ci Oficiul

*) Din „**Le Monde diplomatique**", nr. 416, noiembrie 1988

FINLANDA

Priorități politico-economice

La 6 decembrie, se împlinesc 71 de ani de la proclamarea independenței Finlandei. Acest eveniment memorabil a marcat apariția, pe harta lumii, a noului stat liber Suomen Tasavalta-Republiken Finland — numele oficial al „țării celor o mie de lacuri".

Cu o populație relativ mică (cinci milioane locuitori), dar cu o suprafață care o plasează printre cele mai întinse țări ale continentului nostru, Finlanda este bogată în resurse ale solului și subsolului. Pădurile nordice, zăcămintele însemnate de cobalt, vanadiu, fier, cupru, plumb, zinc etc. au permis edificarea unei puternice economii naționale, Finlanda situîndu-se în rîndul țărilor cu o industrie modernă, cu ramuri definitorii pentru progresul tehnic contemporan (metalurgie, mecanică fină, electronică etc.). Prin hărnicia și priceperea sa, poporul finlandez a reușit să imprime țării o dezvoltare remarcabilă.

Munca și creația pașnică se îmbină cu vocația de pace a poporului finlandez. Finlanda desfășoară cu consecvență, pe plan extern, o politică de neutralitate activă, se pronunță statornic pentru continuarea procesului de edificare a securității europene, inaugurat prin semnarea Actului final de la Helsinki.

Puternic stimulate de dialogul la nivel înalt, desfășurat la București și Helsinki, legăturile de prietenie și colaborare dintre România și Finlanda cunosc o evoluție ascendentă. Extinderea acestor relații, colaborarea celor două țări pe plan extern, în scopul întăririi securității în Europa și în lume, servesc intereselor popoarelor român și finlandez, cauzei generale a păcii și înțelegerii internaționale.

federal de rezerve și guvernele japonez și vest-europene sînt cele care injectează bani în circuitele financiare debusolate. Trecînd în revistă absurditățile care favorizează cele mai nefericite speculații, preconizînd reforme urgente pentru a evita catastrofa, el adaugă : „Nu este necesar să fii un profet al nenorocirii și ruinei, pentru a schița un scenariu al declinului, al unei noi scufundări a piețelor de bursă, a unei crize bancare".

De la reforma fiscală a lui Reagan, „datoria federală aproape s-a triplat, în timp ce venitul național nu a crescut decît cu jumătate". Statele Unite trebuie, deci, să atragă capitaluri externe și, pentru a le seduce, Washington-ul sporește ratele dobînzilor pe termen scurt, care, din luna mai pînă în luna august anul acesta, au crescut de la 6,7 la sută la 7,5 la sută. In încercarea de a rezista, țările vest-europene se angajează în licitație: ele scumpesc creditul și, firește, întreprinderile ezită să investească — deci, să creeze locuri de muncă. Absorbit de penibilele demersuri la care e nevoit să recurgă pentru a-și percepe indemnizațiile, pentru a răspunde la micile anunțuri, pentru a-și trimite **curriculum vitae**, în speranța unei angajări, șomerul nu mai are timp să se gîndească, să analizeze studiile aride, care l-ar face să întrezărească cărui joc internațional, cărei incompetențe, cărei lăcomii i-a căzut victimă.

Întreprinderile care își „degresează" efectivele, guvernul care negociază cu infirmierele aflate în grevă nu îndrăznesc să mărturisească că n-au nici o perspectivă, improvizînd lună de lună. Ce ar putea face altceva cînd, de ani de zile (1971 : neconvertibilitatea dolarului ; 1976: acordul din Jamaica etc), ele tolerează anarhia monetară ? Cum ar putea ele să elaboreze o strategie coerentă și realistă într-o atmosferă atît de nesigură, atît de periculos de labilă, lipsită de puncte de sprijin stabile.

Amplificînd dezordinile mondiale pe care pretindea că le elimină, „reaganismul" a fost groparul unei mari părți, poate decisive, a suveranității economice a Statelor Unite. Un buget militar aflat în expansiune și visurile tehnologice ale „războiului stelelor" nu o vor putea restabili. Pîndind zi și noapte apariția „barbarilor", întregul imperiu refuză să înțeleagă că se prăbușește, mai întîi din interior, prin el însuși. În general, el antrenează, împreună cu el, în același vîrtej, aliații cei mai fideli, cei mai apropiați. Ei trebuie să înțeleagă, însă, că suveranitatea lor nu se bazează decît în parte pe forța armelor și că ea depinde, în primul rînd, de trăinicia lor economică. Aliați militari ai Statelor Unite, dar care rivalizează cu ele în industrie și comerț, R.F. Germania și Japonia nu se înșeală în această privință.

PROFIL

CARLOS SALINAS DE GORTARI

președintele Statelor Unite Mexicane

Astăzi, 1 decembrie, are loc, la Ciudad de Mexico, instalarea oficială în funcție a noului președinte al Mexicului, Carlos Salinas de Gortari, cîștigător, în calitate de candidat al Partidului Revoluționar Instituțional (P.R.I., de guvernămînt), al alegerilor de la 6 iulie a.c.

Carlos Salinas, al cărui mandat se va extinde pe perioada 1988—1994, este al 14-lea președinte civil de la victoria revoluției mexicane din 1910. „Aparțin unei noi generații, cea a renovării și modernizării naționale", a declarat el la 4 octombrie 1987, în momentul în care a fost ales — dintr-un număr de șase aspiranți la candidatura P.R.I. — să reprezinte partidul la alegerile prezidențiale din acest an. Ocupa, la data respectivă, funcția de ministru al planificării și bugetului în cabinetul condus de președintele, care îi înmînează azi prerogativele supreme, Miguel de la Madrid Hurtado.

Fiul senatorului Raul Salinas Lozana și al economistei Margarita de Gortari, noul președinte mexican s-a născut la 3 aprilie 1948. Rezultatele deosebite prin care s-a remarcat în anii de studii s-au concretizat, în 1969, prin obținerea diplomei de absolvent al facultății de economie din cadrul Universității Naționale Autonome din Ciudad de Mexico ; în 1973, își ia, de asemenea, licența în administrația publică la Universitatea Harvard, iar, în 1976, pe cea în domeniul politicii economice și conducerii, pentru a obține, doi ani mai tîrziu, doctoratul în aceleași domenii.

Carlos Salinas face parte din rîndurile P.R.I. din 1966, în cadrul căruia, între alte funcții, o deține pe aceea de director general al Institutului de studii politico-economice și sociale, pe care a exercitat-o în perioada campaniei electorale a președintelui Miguel de la Madrid. A ocupat, de asemenea, diverse înalte posturi în administrația publică, fiind numit, în 1982, în cadrul unei cariere politice foarte rapide, ministru al planificării și bugetului, portofoliu la care a renunțat în momentul desemnării sale drept candidat prezidențial al P.R.I. A sporit, în același timp, reputația sa de expert în probleme economice, domeniu în care a activat, inclusiv în calitate de cadru didactic ; a reprezentat, pe de altă parte, Mexicul la diverse reuniuni internaționale pe teme economice. Carlos Salinas, care a fost, pînă anul trecut, ministru al planificării și bugetului, este considerat arhitectul politicii economice a guvernului lui Miguel de la Madrid.

În declarațiile sale din timpul campaniei electorale și ulterior, Carlos Salinas de Gortari s-a angajat să sporească simțitor rata creșterii economice naționale și să reducă inflația ; de asemenea, să asigure dreptul la dezvoltare economică a țării, inclusiv prin suspendarea, dacă va fi nevoie, a plăților în contul serviciului datoriei externe. Noul președinte a pus un accent deosebit pe continuarea politicii independente a Mexicului, pe necesitatea respectării dreptului la autodeterminare al popoarelor, a principiului neamestecului străin în treburile interne.

La ceremonia oficială a învestiturii lui Carlos Salinas de Gortari, în calitate de nou președinte al Mexicului, și-au anunțat participarea numeroși șefi de stat din America Latină, ca și o serie de alți înalți reprezentanți ai unor guverne din regiune și de pe alte continente.

A.V.

R.D.P. LAOS

Sărbătoarea națională

Cu 13 ani în urmă, la 2 decembrie 1975, a fost abolită monarhia și proclamată Republica Democrată Populară Laos — eveniment de mare însemnătate în istoria poporului laoțian, ce a încununat lupta plină de sacrificii a acestui popor împotriva colonialismului și agresiunii imperialiste, pentru eliberare națională și socială, în vederea înfăptuirii aspirațiilor sale de progres.

După proclamarea Republicii, poporul laoțian și-a consacrat eforturile spre înlăturarea distrugerilor provocate de anii de război și crearea condițiilor propice, necesare făuririi bazei tehnico-materiale a noii orînduiri. Un amplu program, elaborat de Partidul Popular Revoluționar Laoțian, a fost destinat mobilizării eforturilor poporului spre valorificarea cît mai deplină a bogățiilor naționale. Importante realizări au fost obținute, în acest sens : au fost repuse în funcțiune vechi întreprinderi și construit altele noi ; s-au realizat lucrări de extindere și modernizare a rețelei de drumuri și poduri ; în agricultură, s-au mărit suprafețele cultivate și au fost obținute producții superioare de cereale ; însemnate succese au fost înscrise în domeniul învățămîntului, al sănătății, ca și în cel social.

Pe această bază, la al IV-lea Congres al P.P.R.L. au fost adoptate orientări esențiale privind dezvoltarea economico-socială pînă în anul 2000.

Eforturile susținute, întreprinse în Laos pe calea făuririi unei vieți noi, sînt urmărite cu sentimente de caldă simpatie și înțelegere de către poporul român, care a sprijinit multilateral lupta de eliberare națională și socială a poporului laoțian și a salutat cu satisfacție victoria acestei lupte. Angajarea poporului laoțian în activitatea pașnică, constructivă, a creat noi condiții favorabile pentru dezvoltarea colaborării prietenești româno-laoțiene, în spiritul înțelegerilor la nivel înalt, al documentelor încheiate cu aceste prilejuri, în consens cu voința celor două popoare de a dezvolta conlucrarea dintre ele, în beneficiul reciproc, al cauzei generale a păcii și cooperării în lume.

Ascensiunea și declinul marilor puteri (X)

— EPILOG —

de Paul Kennedy

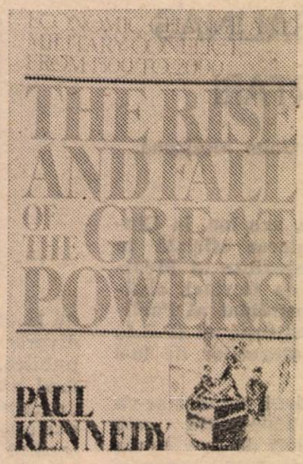

[Încheindu-și demonstrația în care revine mereu asupra faptului că există o dinamică istorică determinată, mai ales, de înaintarea economică și tehnologică, care se interacționează cu alte variabile, cum sînt structura socială, geografia și chiar accidentele care au loc, că, pentru a înțelege cursul politicii mondiale, e necesară concentrarea atenției pe elementele materiale și cu efecte pe termen lung, mai curînd decît pe modificările diplomatice sau politice care survin săptămînal, EPILOGUL volumului este astfel formulat :]

Este necesar să prezentăm cîteva observații cu caracter general, înainte de a încheia acest studiu. S-a argumentat, de-a lungul cărții, că, în ceea ce privește sistemul internațional, avuția și puterea — sau forța economică și militară — sînt întotdeauna interdependente și trebuie privite ca atare. Deoarece ele sînt interdependente și deoarece toate societățile sînt supuse tendinței inexorabile de schimbare, atunci echilibrele internaționale *niciodată* nu pot fi imobile, și ar fi o absurditate politică să se presupună că ele ar putea fi așa vreodată. Dată fiind natura anarhică și competitivă a rivalităților dintre țări, istoria vieții internaționale în ultimele cinci veacuri a fost de prea multe ori o istorie a războaielor sau cel puțin a pregătirilor de război — ambele consumînd resursele pe care societățile le-ar fi putut utiliza spre obținerea unor „bunuri" fie ele publice sau particulare. Oricare ar fi stadiul dezvoltării economice și științifice, fiecare secol a fost, deci, martorul unei dezbateri despre gradul în care avuția națională poate fi folosită pentru scopuri militare. De asemenea, fiecare secol a înregistrat o dezbatere despre cum e mai bine să stimulezi prosperitatea națională, nu numai fiindcă beneficiile individuale sporesc avuția, dar și pentru faptul că dezvoltarea economică, productivitatea, înflorirea finanțelor, toate influențează perspectivele relative ale marii puteri...

Dacă existența puterilor „în ascensiune" și a celor „în declin", într-o ordine mondială anarhică, trebuie să conducă întotdeauna la război, aceasta nu este, însă, sigur...

Oricare ar fi probabilitatea ciocnirilor nucleare sau convenționale între principalele state, este limpede că transformări importante în echilibre *au* și vor continua să aibă loc — și e posibil să se petreacă într-un ritm mai rapid decît înainte. În plus, aceasta se întîmplă la două niveluri separate, dar interconditionate — de producție economică și putere strategică. Numai în cazul în care tendințele ultimelor două decenii s-ar modifica (...), *tiparul* politicii mondiale ar arăta, aproximativ, în felul următor :

Întîi, va fi o schimbare atît în partea ce revine din producția mondială, cît și din totalul cheltuielilor militare mondiale, de la cele cinci concentrări de putere spre mult mai multe țări ; dar acesta va fi un proces gradual, și, în prezent, nu se întrevede nici un alt stat care să se alăture actualei „pentarhii"...

În al doilea rînd, echilibrele productive globale între acești cinci au început, de pe acum, să se încline în anumite direcții : de la Uniunea Sovietică și Statele Unite și, de asemenea, de la Piața comună spre Japonia și China. Aceasta, însă, nu contribuie la o reglare *echilibrată*, din punct de vedere economic, în cinci părți, Statele Unite și Piața comună avînd, aproximativ, aceeași musculatură productivă și comercială (deși primele sînt un stat militar) ; U.R.S.S. și Japonia fiind, de asemenea, aproximativ egale (deși Japonia se dezvoltă mai rapid), iar fiecare dintre ele dispunînd numai de circa două treimi din forța productivă a primelor două ; Republica Populară Chineză fiind încă mult în urmă, dar dezvoltîndu-se mai rapid decît toate celelalte.

În al treilea rînd, pe plan militar, există încă o lume bipolară, în care numai Statele Unite și U.R.S.S. au capacitatea de a-și „asigura" distrugerea reciprocă și distrugerea oricărei alte țări ; totuși, s-ar putea ca bipolaritatea să fi început să se erodeze încet...

...Istoria ultimilor 500 de ani de rivalitate internațională demonstrează că „securitatea" militară, singură, nu este niciodată de ajuns. Ea poate, pe termen mai scurt, să descurajeze ori să înfrîngă statele rivale, și acest lu-

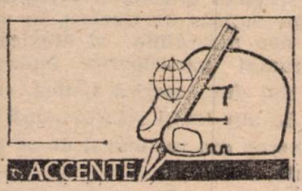

Viață și recuzită

Mă reîntorc, uneori, împins de o pură tentație metodologică, la vechea dispută a întîietății dintre ou și găină. Nu o voi rezolva în aceste rînduri, pentru a nu stîrni invidia nimănui. Oricum, dacă omul a montat, între ou și găină, cunoscutul război al succesiunii, nu ne așteptăm ca oul (sau găina) să propună omului o altă confruntare, și anume aceea dintre om și mediul produs de el însuși. Chestiunea, chiar dacă nu e stoarsă de toate semnificațiile de amatorii de paradoxuri, rămîne acută, incitantă, plină de meandre în care încape, de fapt, întreaga umanitate. Este mediul produs de om un cadru perfect acceptabil, liniștitor și generos ?

Pare ciudat, dar prelungirile preocupărilor umane din jurul nostru sînt, adesea, contradictorii, obositoare, funeste. Orașele reprezintă doar unul din nenumăratele exemple care se port da, în ideea că, între om și mediul fabricat pentru el însuși, există, în foarte multe cazuri, un divorț la scenă deschisă. Firește, ar merita să ne întrebăm în ce scop ?

De mai bine de un veac, omenirea își permite hipnoza — masiv tratată literar — a orașelor care ucid, a marilor cetăți care și-au rupt cordonul ombilical care le-ar fi legat de natura-mamă și au devenit niște megalopolisuri dizolvante, spasmodice, agresive, ronțăite de contraste, bîntuite de agresivitate și de o concurență acerbă, pentru confortul elementar de a supraviețui. La antipodul pajiștei, al pădurii tacturne și al cătunului blajin, aceste așezări verticale, înghesuite, poluate, promovînd stressul, corupția și valorile unui individualism vorace, strică mințile oamenilor, metabolismul lor reglat după alte obiceiuri, creează dileme, dezamăgiri, legende.

De curînd, un scriitor american, Tom Wolfe, a dat drumul în lume la o carte, devenită repede best-seller-ul anului, în care descrie paradisul infernului sau, dacă vreți, infernul paradisului, orașul cel mai poleit din lume, cel mai sulfuros, unde smoala topită se amestecă, îndrăcit, cu diamantele, unde o faună umană excentrică, excesivă, amețită de ambiții și amețită de inapetența de a trăi, se amestecă aparent și se desparte evident : New York-ul. Căutîndu-și personajul care va deveni axa cărții, autorul pleacă, într-o bună dimineață, în zori, spre Wall Street. Aici, în miezul lumii afacerilor, aude un vacarm înnebunitor, strigăte furibunde și gemete lungi, adevărat zoo uman populat de tineri impecabili, eleganți și supracalificați. Sînt așa numiții „goldonboys", băieții de aur, agenți de brusă și toreadori ai finanțelor, care s-au decis să creadă că sînt stăpînii Universului. Nu sînt sau reușesc să apuce în brațe puterea dementă a banului doar cîteva clipe, și acestea alunecoase, perfide, casabile. Un asemenea băiat al clipei, pentru a putea locui în Park Avenue, deasupra norilor, în liniștea somptuoasă a unui apartament înfiorat de sisteme de alarmă, securitizat la maximum, are nevoie de un venit de un milion de dolari pe an pentru cheltuielile curente de regie și reprezentare. Niciodată mai puțin, oricînd mai mult. Sînt vreo mie în New York, și, pentru abonamentul lor la o fericire cît se poate de perisabilă, asasinează cu computerul, calcă peste cadavre, zdrobesc totul în cale, repede și cu o maximă eficiență. Vis-à-vis, în Bronx, o altă junglă, morbidă și sordidă, palpită indolent. Aici, cuțitele sînt la vedere, revolverele sînt la vedere, drogurile la vedere. Pleava plevilor și corifeii crimelor de dragul crimei și-au clădit în Bronx o patrie fără drapel.

„Bronx, spune Tom Wolfe, este ca Polul Nord : un loc despre care se vorbește, dar în care un om obișnuit nu calcă.

cru, pentru cei mai mulți dintre conducători și publicul lor, este perfect satisfăcător. Dar, dacă, prin astfel de victorii, o țară se va supraextinde geografic și strategic, dacă, chiar la un nivel imperial mai mic, alege să-și consacre o mare proporție din totalul venitului ei pentru „salvgardarea intereselor", lăsînd mai puțin pentru „investiția productivă", ea se va trezi cu dezvoltarea economică îndreptîndu-se în jos, cu înfricoșătoare implicații pentru capacitatea pe termen lung de a-și menține atît nivelul de consum al cetățenilor, cît și poziția internațională (...)

Fiecare din actualele mari puteri — Statele Unite, U.R.S.S., China, Japonia și (de presupus) Piața comună — sînt nevoite, în consecință, să se confrunte cu dilemele seculare ale ascensiunii și declinului, cu schimbarea ritmului dezvoltării productive, cu inovația tehnologică, cu schimbările din scena internațională, cu costul în spirala ascensională al armelor, cu modificările în echilibrele puterii. Acestea nu sînt evoluții care pot fi controlate de vreun stat sau individ. Pentru a parafraza faimoasa remarcă a lui Bismarck, toate aceste puteri călătoresc pe „scurgerea Timpului", pe care ele nu pot „nici s-o creeze, nici s-o dirijeze", dar pe care ele pot „să cîrmească cu mai mult sau mai puțină îndemînare și experiență". Cum vor ajunge la capătul acestei călătorii depinde, într-o mare măsură, de înțelepciunea guvernelor de la Washington, Moscova, Tokio, Beijing și din diferite capitale europene. Analiza de mai sus a încercat să sugereze perspectivele pentru fiecare dintre ele și, în consecință, pentru sistemul marilor puteri, ca un întreg. Dar aceasta depinde foarte mult de „îndemînarea și experiența" cu care ele vor conduce navigația pe „scurgerea Timpului".

[De fapt, că „Timpul se scurge" (Tempora labuntur) se știe încă de la începutul erei noastre din comentariile poetice la marile evenimente istorice, ale lui Ovidiu, reunite în „Fastele". Dar în epoca noastră, cu enormele ei complexități și în care planează o sabie a lui Damocles nucleară, credem că preceptul lui Mazarin, care a consacrat hegemonia Franței în secolul XVII, și anume : „Timpul este galanton", din care, probabil, s-a răspîndit dictonul „Timpul lucrează pentru noi", nu mai e valabil. Poate el ar trebui înlocuit cu un altul, în sensul că cine risipește Timpul acționează împotriva intereselor lui și ale întregii umanități. Poate chiar aceasta e una dintre posibilele deducții la încheierea lecturii acestei cărți. Dar, ca și în viața reală, și la o carte există un Epilog al epilogului. Îl vom afla, trecînd în revistă dezbaterea asupra volumului și, mai ales, însești scrierile lui Paul Kennedy din anul 1988].

Prezentare în limba română, note și comentarii — Eugen Preda

(Va urma)

40 000 de arestări anual se operează în zonă pentru delicte majore. Judecătorii care lucrează în Bronx mănîncă la prînz sandvișuri, pentru că nu riscă să apară în vreun restaurant, iar seara pleacă de la tribunal în grup, cu caravane de mașini păzite de poliție, ca în westernuri"...

Umbrele și luminile New York-ului, aspre, tranșante, de o stupefiantă lipsă de echivoc, nu strică și nu repară nimic. Nici legendele unui oraș, nici statisticile sale. Ele sînt accentele vizibile ale unei recuzite care prelungesc, în jurul oamenilor, un sistem de viață, un sistem de gîndire, un sistem de supraviețuire. „Le Monde", abordînd tocmai această banală și comentată problemă — omul și mediul său american —, notează : „În Statele Unite, 750 000 de oameni sînt în prezent lipsiți de adăpost (dintre care 100 000 sînt copii), un locuitor din șapte este lipsit de orice formă de ajutor medical, 13,5 la sută din populație trăind sub „pragul sărăciei" (această pondere fiind, însă, mult mai mare pentru negri și hispanici). America este, poate, prosperă, dar mulți americani nu sînt, iar cei opt ani de președinție ai lui Reagan nu au reușit deloc să elimine lacunele unei societăți profund inechitabile. Dimpotrivă, contrastele s-au agravat, veniturile celor mai bogați au crescut mult mai repede decît ale celor mai modești, în timp ce Administrația cere Congresului să diminueze fondurile alocate pentru toate categoriile de programe sociale, reducînd la minimum subvențiile destinate construcției de locuințe ieftine. Dacă adăugăm la aceasta faptul că echipa Reagan nu a manifestat interes față de promovarea drepturilor negrilor și hispanicilor, că a eșuat în lupta pentru stăvilirea traficului și consumului de droguri și că închisorile s-au umplut, fără ca străzile orașelor americane să fi devenit mai sigure, avem în față un tablou sinistru al Statelor Unite de astăzi".

Desigur, piesa nu se reduce la un tablou, dar nici nu devine alta menținîndu-l...

Radu Budeanu

EMIRATELE ARABE UNITE

Coordonate economice

Emiratele Arabe Unite aniversează, la 2 decembrie, 17 ani de la dobîndirea independenței.

Situat pe latura estică a Peninsulei Arabice, cu o suprafață de 85 600 kmp și o populație de aproximativ un milion și jumătate de locuitori, acest stat este format din șapte emirate — Abu Dhabi, Dubai, Sarjah, Ajman, Umm Al Qaiwain, Ras Al Khaimah și Fujairah. Principala sa bogăție naturală o reprezintă petrolul, subsolul teritoriului ocupat de Emirate adăpostind zăcăminte evaluate la aproximativ 33 miliarde de barili, la care se adaugă și cei peste 10 000 de miliarde metri cubi de gaze naturale. Punerea în valoare a uriașei avuții naționale — care a făcut ca venitul mediu pe locuitor al statului să se situeze pe primele locuri în ierarhia mondială — a adus, în mod firesc, mutații rapide și profunde în viața acestei regiuni, altădată cunoscută pentru înapoierea sa.

Bazîndu-și prosperitatea pe veniturile realizate din extracția „aurului negru", Emiratele Arabe Unite se preocupă și de viitor, în ultimii ani pe harta economică a statului apărînd întreprinderi cu profil metalurgic, de fabricare a materialelor de construcții, textile și alimentare, șantiere navale.

În spiritul politicii sale consecvente de prietenie și solidaritate cu statele arabe, poporul român urmărește cu interes și simpatie realizările obținute de Emiratele Arabe Unite în direcția consolidării independenței și a făuririi unei vieți noi. Relațiile dintre România și tînărul stat arab cunosc un curs ascendent, înscriindu-se ca o contribuție concretă la cauza colaborării internaționale, a apropierii între popoare.

BARBADOS

Valorificarea resurselor naționale

După aproape 450 de ani de dominație colonială, Barbados și-a proclamat, la 30 noiembrie 1966, independența de stat. Situat în nord-estul Americii de Sud, în cadrul arhipelagului Antilelor Mici, acest stat insular ocupă o suprafață de 431 kmp și are o populație de circa 250 000 de locuitori. Economia Barbadosului se bazează, în principal, pe cultivarea trestiei de zahăr, care reprezintă principalul articol destinat exportului.

În ultimii ani, în Barbados au fost depuse eforturi susținute în vederea diversificării economiei naționale. Astfel, au fost construite mai multe obiective industriale în domeniile electronicii, textilelor și construcțiilor. Realizări notabile au fost obținute și în sfera construcțiilor social-edilitare. Pe de altă parte, a fost lansat un plan de dezvoltare economică, accentul principal fiind axat pe creșterea producției agricole.

Între România și Barbados s-au statornicit și se dezvoltă relații de prietenie, corespunzător dorinței celor două state de a promova și extinde colaborarea pe multiple planuri.

BENIN

Preocupări actuale

Beninul, țară care, la 30 noiembrie, sărbătorește 13 ani de la proclamarea sa ca republică — eveniment cu o semnificație deosebită în viața tînărului stat african independent, ce a deschis o etapă nouă în înfăptuirea unor profunde prefaceri social-economice. În perioada imediat următoare — marcată, pe plan politic, de activitatea Partidului Revoluției Populare a Beninului (P.R.P.B.), creat tot la 30 noiembrie 1975 — au fost naționalizate, între altele, principalele întreprinderi, s-au creat cooperative agricole și ferme de stat. În același timp, autoritățile de la Cotonou au trecut la elaborarea unor programe în domeniul agricol.

Cel de al doilea Congres al P.R.P.B., desfășurat în noiembrie 1985, a adoptat importante hotărîri cu privire la concentrarea eforturilor în vederea dezvoltării ramurilor de bază ale economiei — agricultura, energetica, comunicațiile, producția mărfurilor de primă necesitate.

Între România și Benin, s-au stabilit și se dezvoltă relații de prietenie, solidaritate și colaborare, în a căror evoluție mereu ascendentă un rol determinant l-au avut întîlnirea și convorbirile la cel mai înalt nivel, înțelegerile, convenite cu aceste prilejuri, deschizînd noi perspective legăturilor prietenești româno-benineze.

1001

Poziție

Finlanda nu intenționează să devină membră a Pieței comune, a reafirmat primul ministrul al acestei țări, Harri Holkeri, într-o declarație făcută la Bonn, unde s-a aflat într-o vizită oficială. Potrivit agenției „DPA", șeful guvernului finlandez a relevat, în context, că, pentru țara sa, premisa unei politici de neutralitate credibile este deplina suveranitate în politica externă.

Depășire

Ministrul britanic al economiei, Nigel Lawson, a declarat că deficitul comercial și rata inflației vor depăși, anul acesta, în Marea Britanie, previziunile oficiale. Potrivit unor date oficiale publicate la Londra, rata anuală a inflației este de 6,4 la sută, iar deficitul comercial însumează 12,4 miliarde lire sterline — cifre ce depășesc estimările oficiale anterioare. Ministrul britanic a declarat, potrivit agenției „EFE", că, în pofida acestor estimări, guvernul va continua politica sa antiinflaționistă prin creșterea dobînzilor. Ziarele „The Independent", „The Guardian" și „The Times", citate de agenția „EFE", sînt de acord că politica economică actuală pune guvernul într-o situație dificilă. Declarația ministrului britanic survine după anunțarea creșterii dobînzilor de la 12 la 13 la sută.

Democratizare

Secretarul general al P.S. din Chile, Clodomiro Almeyda, a chemat populația să continue lupta pentru democrație și progres și să se pronunțe împotriva denaționalizării sectorului de stat al economiei. De asemenea, secretarul general al P.S. din Chile a relevat că, în urma creării blocului electoral al partidelor de stînga, din care face parte și Partidul Comunist, forțele democrate și progresiste din țară vor putea lua parte la procesul electoral. La rîndul său, Eduardo Frei Ruiz-Tagle, liderul democrat-creștin chilian, a declarat că, după victoria opoziției în referendumul de la 5 octombrie, conducătorii politici și sociali chilieni trebuie să acționeze pentru edificarea unei țări a păcii și a ordinii. În context, el s-a pronunțat pentru crearea unui guvern chilian de unitate națională, în care să fie reprezentate majoritatea partidelor politice din țară — transmite agenția „EFE".

OKINAWA. În apropiere de poligonul american Camp-Hansen din arhipelagul Okinawa, a avut loc, în luna octombrie, un accident cu prilejul unor trageri ale infanteriei marinei americane, în cursul cărora cel puțin nouă obuze au căzut în orașul Kin (situat în apropiere) și, numai printr-o întîmplare, nu s-au înregistrat victime. O comisie de specialiști ai Ministerului afacerilor externe al Japoniei urmează să ancheteze, la fața locului, împrejurările în care s-a produs accidentul. În urma incidentului — ce pune în evidență, încă o dată, pericolul existenței bazelor străine din insulă — adunarea prefecturii Okinawa a adoptat o rezoluție în care se cere lichidarea poligoanelor americane amplasate în arhipelag. De asemenea, au avut loc demonstrații de protest (în imagine), cu acest prilej populația cerînd încetarea exercițiilor militare ale forțelor armate americane și eliminarea bazelor amplasate în Okinawa.

Negocieri

Într-o cuvîntare difuzată cu prilejul celei de a 45-a aniversări a independenței Libanului, primul ministru Selim Al Hoss a cerut fracțiunilor rivale din țară să se așeze la masa negocierilor și să depună armele. El i-a avertizat pe concetățenii săi că țara va fi confruntată cu o perioadă critică și periculoasă dacă părțile implicate nu vor reveni la dialog și nu vor renunța la război. Totodată, criza, a spus el, va lua sfîrșit, atunci cînd vor fi eliberate teritoriile libaneze ocupate de israelieni.

Atitudine

Omenirea va supraviețui numai dacă va reuși să depășească tot ceea ce o dezbină, dacă va adopta o atitudine moderată pe arena internațională — s-a subliniat la încheierea dezbaterilor privind dezvoltarea și întărirea relațiilor de bună vecinătate dintre state, din cadrul Comitetului nr. 6 al celei de-a 43-a sesiuni a Adunării Generale a O.N.U. A fost evidențiată, de asemenea, necesitatea unor eforturi comune pentru soluționarea problemelor economice globale și preîntîmpinarea unei catastrofe ecologice.

Precizări

În cursul convorbirii purtate la Houston (S.U.A.), președinții aleși ai Statelor Unite și Mexicului — George Bush și Carlos Salinas de Gortari — au exprimat speranța dezvoltării, în viitor, a relațiilor dintre țările lor — relatează agenția spaniolă „EFE". Dialogul a fost „pozitiv și cordial", a subliniat Gortari într-o declarație făcută la întoarcerea în Mexic. Cu toate că nici Bush, nici Gortari nu au precizat ce probleme au mai examinat, din surse de încredere s-a aflat că au fost abordate situația datoriilor externe, comerțul, traficul cu droguri. Carlos Salinas de Gortari, a apreciat, într-o declarație la televiziune, despre care informează agenția „Prensa Latina", că scurta sa convorbire recentă cu președintele ales al Statelor Unite, George Bush, constituie un început bun pentru relațiile bilaterale. El a precizat că, după ce va prelua, la 1 decembrie, funcția de președinte al țării, va avea loc o nouă întîlnire între reprezentanții Mexicului și S.U.A., în speranța îmbunătățirii relațiilor, în prezent destul de dificile.

Restabilire

În capitala algeriană a fost dat publicității un comunicat comun care anunță că Algeria și Egiptul au hotărît să restabilească relațiile diplomatice, începînd cu data de 24 noiembrie. Se precizează că cele două țări vor proceda în curînd, la schimbul de ambasadori.

Remaniere

Primul-ministru al Republicii Irlanda, Charles Haughey, a efectuat o remaniere ministerială, parțială, impusă de plecarea ministrului de finanțe, Ray Mac Shacry, pentru a prelua funcția de membru al Comisiei Pieței comune. Postul său în guvern a fost încredințat lui Albert Renolds, fost ministru al industriei și comerțului. Acest ultim portofoliu a fost atribuit lui Michael Smith.

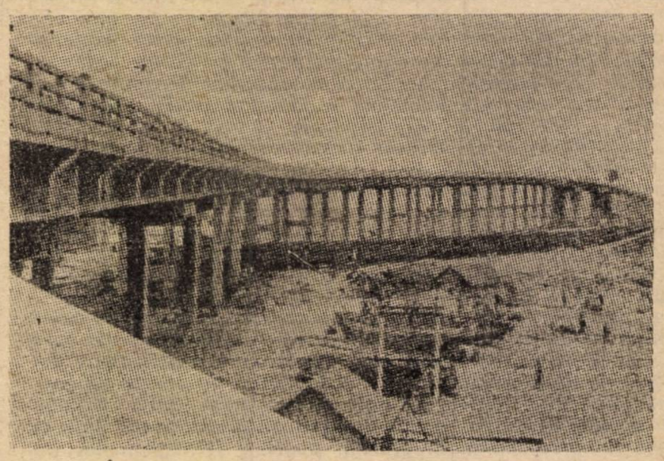

POD. În India a intrat, de curînd, în funcțiune podul „Indira Gandhi", care își datorează numele celei care, în 1974, i-a inaugurat construcția. Podul face legătura între Insula Rameswaram cu restul țării. Construcția de oțel și beton are o lungime de 2,4 km și este o versiune modernizată (mobilă, adaptată pentru traficul maritim) a vechiului pod destinat transportului feroviar, construit în urmă cu 14 ani.

Restrîngere

O serie de programe militare ale U.R.S.S. se restrîng, iar mijloacele alocate anterior în vederea înfăptuirii lor vor fi folosite în scopuri pașnice — subliniază ministrul construcțiilor de mașini, Lev Reabev, într-un interviu acordat ziarului „Izvestia" și preluat de agenția „TASS". „Pornim de la faptul că potențialul industriei apărării poate și trebuie să fie folosit mai deplin pentru asigurarea pieței cu aparate casnice complexe și a ramurilor prelucrătoare cu utilajul necesar, realizat la un nivel tehnic mondial" — a relevat ministrul sovietic.

Plan

Secretarul general al O.N.U., Javier Perez de Cuellar, se va întîlni, în zilele de 1 și 2 decembrie, la New York, cu reprezentanți ai Marocului și Frontului POLISARIO pentru a discuta probleme privind planul de pace în Sahara occidentală — relatează agenția egipteană „MEN". La convorbiri va participa președintele Republicii Mali, Moussa Traore, președinte în exercițiu al Organizației Unității Africane ; de asemenea, vor fi adresate invitații Algeriei și Mauritaniei. Totodată, în cadrul Adunării Generale a fost reafirmat, într-o rezoluție, adoptată cu 86 voturi pentru, 53 abțineri și nici un vot împotrivă, necesitatea ca diferendul privind Sahara occidentală să fie soluționat prin acordarea autodeterminării locuitorilor din regiune — transmite agenția „EFE". S-a cerut Marocului și Frontului POLISARIO să inițieze negocieri directe pentru a se pune capăt ostilităților.

Turn

Turnul de televiziune, recent intrat în funcțiune în Filipine, este cea mai înaltă construcție din această țară. Avînd înălțimea de 250 m, turnul transmite programe ce se recepționează de către 3,5 milioane familii din regiunea Insulei Luzon. Principalele sale caracteristici constau, însă, în faptul că poate să reziste la rafale de vînt de cea mai mare intensitate și la cutremure de magnitudinea 7 pe scara Richter, ceea ce, pentru o țară cu frecvente taifunuri și mișcări seismice, ca Filipine, reprezintă o condiție prioritară.

Sectă

Nouă membri ai sectei „Biserica Scientologică", din Spania, au fost trimiși la închisoare și alți șase, străini, au fost expulzați, pe baza hotărîrii unui tribunal din Madrid — transmite agenția „E.F.E.". Membrii acestei secte au fost acuzați de asociere ilicită împotriva libertății și securității muncii, amenințări, falsificări de documente publice, delicte fiscale și alte infracțiuni. Episodul respectiv se adaugă listei de asemenea acțiuni antisociale la care recurg diferite secte, atît în Spania, cît și în alte state occidentale.

Conferință

Ministrul de externe francez, Roland Dumas, a declarat că țara sa va continua eforturile vizînd organizarea unei conferințe internaționale de pace în problema Orientului Mijlociu. Într-o declarație făcută ziarului „Al Qabas", Dumas nu a exclus posibilitatea unei întîlniri între președintele François Mitterrand și liderul O.E.P., Yasser Arafat. El a arătat că proclamarea statului palestinian independent a fost cea mai importantă hotărîre adoptată de Consiliul Național Palestinian. Dumas a cerut țărilor din Europa occidentală să-și asume un rol nou în procesul de pace din Orientul Mijlociu.

Fumat

Din inițiativa Ministerului național al sănătății, în Ecuador s-a desfășurat „o săptămînă fără fum de țigară". Această perioadă este consacrată difuzării, cu ajutorul tuturor mijloacelor de informare în masă, a consecințelor nocive ale fumatului, recomandărilor diverselor metode de renunțare la acest obicei dăunător sănătății, pe primul loc situîndu-se voința fiecăruia de a abandona fumatul. Un sondaj în șase mari orașe ecuadoriene, efectuat de specialiștii Ministerului sănătății, a relevat că 70 la sută din ecuadorieni nu fumează. Cel mai mare număr al fumătorilor este observat în rîndul populației de peste 40 de ani. Sondajul subliniază, cu satisfacție, tendința de scădere a numărului celor ce fumează din rîndul femeilor.

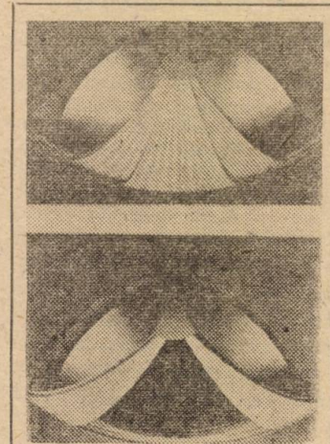

STADION. Nu este vorba despre vreo sculptură metalică sau vreo bijuterie, imaginea de sus reprezintă macheta unui viitor stadion acoperit, cu o capacitate de 50 000 de locuri, realizare a specialiștilor niponi. Ineditul construcției este conferit de faptul că acoperișul stadionului este format din patru panouri mobile din fibre de sticlă.

Explozie. Recent, la un cinematograf din Cartierul Latin din Paris a explodat o bombă; investigațiile au pus în evidență faptul că atentatul ar putea avea legătură cu elementele partidului extremei drepte, Frontul Național, condus de Jean-Marie Le Pen. Ar fi vorba de Bernard Anthony, sprijinitor al lui Le Pen în campania electorală pentru alegerile prezidențiale din primăvara trecută și deputat al Frontului Național în Parlamentul (vest)-European. Anthony a negat, însă, că ar avea vreo legătură cu atentatul.

Declarație

Premierul Japoniei, Noboru Takeshita, a declarat, la o întîlnire cu membri ai „Comitetului de prietenie chino-nipon pentru secolul XXI", că țara sa nu va redeveni o putere militară și va continua să depună eforturi în direcția păcii. Premierul a relevat, de asemenea, că declarația comună din anul 1972, Tratatul de pace și prietenie din 1978 și cele patru principii privind dezvoltarea relațiilor cu China — pace și prietenie, egalitate și avantaj reciproc, încredere reciprocă și stabilitate pe termen lung — reprezintă baza soluționării tuturor problemelor existente între cele două țări — relatează agenția „China Nouă".

Exporturi

Țările occidentale industrializate au depozitat, în ultimii doi ani, pe teritoriile țărilor în curs de dezvoltare, peste 3,5 milioane tone metrice de reziduuri cu grad sporit de toxicitate — scrie ziarul american „Christian Science Monitor", citînd opinii ale specialiștilor în materie. Subliniind pericolul pe care asemenea „exporturi" le reprezintă pentru sănătatea și viața popoarelor pe teritoriile cărora sînt depozitate reziduurile toxice, ca și daunele aduse mediului înconjurător, ziarul subliniază că este necesară elaborarea, în cadrul O.N.U., a unor măsuri menite să pună capăt unor asemenea practici.

Program

Primul-ministru al Egiptului, Atef Sedki, a prezentat în parlament (Adunarea Poporului) declarația politică a guvernului, care include patru direcții principale de acțiune : adîncirea democrației, dezvoltarea economică pe termen mediu și lung, dezvoltarea structurilor sociale și creșterea productivității muncii în scopul sporirii venitului pe locuitor și politica externă a țării. Premierul egiptean a subliniat importanța dezvoltării sectoarelor productive, a folosirii la capacitățile maxime a potențialului uman și material, necesitatea consolidării agriculturii. Pe plan extern — a arătat Sedki, între altele — Egiptul nu va precupeți nici un efort în direcția intensificării contactelor vizînd convocarea unei conferințe internaționale de pace în Orientul Mijlociu, în vederea găsirii de noi soluții, juste și durabile, problemelor regiunii. Totodată, premierul egiptean a arătat că se va acționa pentru menținerea securității și stabilității, ca factori esențiali ai progresului economic și social, ai întăririi solidarității arabe și ai relațiilor cu țările membre ale mișcării de nealiniere, islamice și din Africa.

Dezvăluire

Președintele nicaraguan Daniel Ortega a dezvăluit — în cursul unei convorbiri cu un oaspete vest-german — că politica aplicată de Administrația Reagan față de Nicaragua a costat viața a circa 54 000 de locuitori ai țării. El a reafirmat, totodată, dorința autorităților de la Managua de a instaura pacea în țară și în regiunea Americii Centrale.

Corupție

În revista americană „Newsweek" se relatează că, în prezent, Casa Albă cercetează noile plîngeri de „corupție masivă" în rîndul înaltului comandament al rebelilor „contras" din Honduras, acuzații formulate chiar de foști conducători ai acestora. Într-o scrisoare adresată președintelui Reagan, opt foști comandanți, care trăiesc actualmente la Miami, s-au plîns că milioane de dolari, oferiți de S.U.A. drept „ajutor", au dispărut în conturile bancare individuale ale unor binecunoscuți conducători ai acestor forțe.

1000+1

Deceniu

Delegații la cea de a 43-a sesiune a Adunării Generale a O.N.U., în cadrul căreia sînt dezbătute aspecte ale aplicării Declarației cu privire la acordarea independenței țărilor și popoarelor coloniale, au cerut ca ultimul deceniu al acestui secol să fie proclamat Deceniul internațional pentru eradicarea colonialismului. Luînd cuvîntul în cadrul lucrărilor sesiunii, Tesfaye Tadesse (Etiopia), președintele Comitetului special al O.N.U. pentru decolonizare, a subliniat că lichidarea vestigiilor colonialismului rămîne o problemă actuală pentru omenire. În rezoluțiile adoptate, la încheierea dezbaterilor, se subliniază, între altele, că unul dintre obstacolele aflate în calea aplicării acestui document îl constituie exploatarea, de către cercurile economice străine și corporațiile transnaționale, a resurselor naturale din teritoriile tutelate, nesocotirea intereselor popoarelor care au drepturi suverane asupra acestor resurse.

DEMONSTRAȚIE a studenților sud-coreeni din Seul, în favoarea democratizării vieții sociale, a unor condiții mai bune de muncă și învățătură.

Cauză

Principala cauză a mortalității în Portugalia o constituie maladiile cardiovasculare, care provoacă 40 la sută din decesele înregistrate în această țară. Afirmația a fost susținută în cadrul unui forum de specialitate desfășurat la Lisabona, unde au fost dezbătute modalitățile de diagnosticare și de aplicare a tratamentelor în maladiile cardiovasculare — notează agenția „EFE".

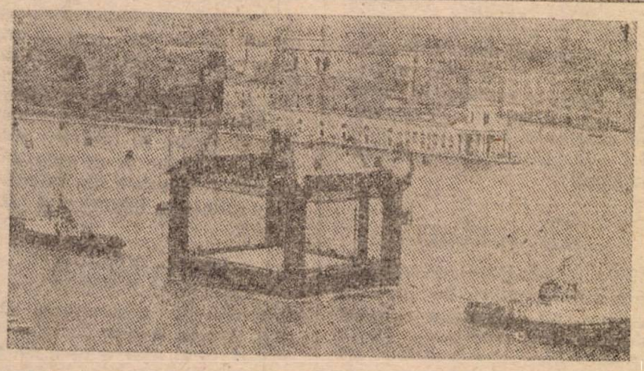

VENEȚIA. Este binecunoscut faptul că „orașul lagunelor" este amenințat, de multă vreme, valorile sale arhitectonice riscînd să fie distruse de numeroasele inundații provocate de așa-numitele „acqua alta" (apa înaltă). Pericolul a devenit evident în noiembrie 1966, cînd, o furtună de pe Marea Adriatică a provocat inundarea Pieței San Marco. Guvernul italian a amînat pînă acum programele menite să salveze Veneția. După două decenii de la incident, a fost finalizat un plan de construire a unui gigantic perete care să separe apele mării de restul orașului. Specialiștii afirmă că, în ultimele secole, orașul s-a scufundat din cauza pînzelor de apă freatică aflate împrejurul său. Experții apreciază că procesul de scufundare s-a oprit ; totuși, ridicarea nivelului apei Mării Adriatice, datorită tendinței globale a încălzirii atmosferei („efectul de seră"), constituie o altă amenințare. În urmă cu două săptămîni, a fost deja instalată o „cutie" de oțel în greutate de 200 tone în Porto di Lido, una din cele trei intrări ale lagunei. În acest fel, vor fi instalate aproximativ 60—70 de „porți" în calea apelor Mării Adriatice. Fiecare „poartă" va avea forma unei cutii goale de oțel și va fi implantată pe fundul mării. Cît timp nu vor funcționa, cutiile vor fi umplute cu apă și vor fi scufundate în lagună, urmînd ca, în momentul ridicării nivelului apei mării, cutiile, golite de apă cu ajutorul unei instalații de aer comprimat, să se ridice la suprafață. Activitățile de construire și de amplasare a „porților" vor fi terminate către anul 1995 și vor constitui o noutate în materie. În imagine : prima „poartă" instalată în lagună, aflată în fază de experimentare.

Barbie

În localitatea Columbus (statul Ohio), serviciile FBI au descoperit dosarul personal de SS-ist al fostului șef al Gestapoului din Lyon, Klaus Barbie — informează ziarul „Der Morgen", citînd o oficialitate a Ministerului de justiție al S.U.A., aflată în vizită în Berlinul occidental. Dosarul respectiv făcea parte din zecile de mii de documente originale care au fost sustrase, în anii 1983—1987, de la „Document Center", din Berlinul occidental. În prezent, se fac cercetări cu privire la modul în care dosarul lui Barbie a ajuns în S.U.A.

Reconciliere

Președintele Ciadului, Hissène Habré, s-a întîlnit cu liderul opoziției, șeicul Ibn Omar, pentru a examina acordul de reconciliere semnat recent la Bagdad între guvernul de la N'Djamena și Frontul Național Ciadian. Acordul, care preconizează încetarea focului și punerea în libertate a prizonierilor de război, reprezintă — după cum a arătat Hissène Habré — „un moment important pe calea spre reconcilierea națională și consolidarea unității naționale".

Alocuțiune

Ministrul panamez al relațiilor externe, Jorge Ritter, a declarat că guvernul și poporul panamez sînt ferm hotărîte să depună toate eforturile în direcția apărării și consolidării suveranității și independenței naționale. Într-o alocuțiune transmisă de agenția „Panapress", el a subliniat că, în pofida unor presiuni externe, Panama nu va renunța la demnitatea și suveranitatea națională și va continua să acționeze pentru respectarea tratatelor privind Canalul, care prevăd retrocedarea acestei căi interoceanice Republicii Panama în 1999.

Evaluare

Claiborne Pell, președintele Comitetului pentru relații externe al Senatului S.U.A., a efectuat o vizită în Cuba, pentru a evalua politica americană față de această țară. El a declarat că blocada economică împotriva Cubei nu a dat rezultatele scontate și că, avînd în vedere instalarea unei noi Administrații la Washington și preconizata retragere a trupelor cubaneze din Angola, a sosit timpul ca politica S.U.A. față de Cuba să fie modificată, transmite agenția „China Nouă".

Prelungire

Australia și S.U.A. au prelungit, pentru o perioadă de 10 ani, valabilitatea acordului cu privire la închirierea, de către Statele Unite, a bazelor militare de la Pine-Gap și Narranghar, unde se află instalații americane destinate urmăririi sateliților artificiali — a anunțat, în parlament, premierul australian Robert Hawke. Potrivit noului acord, numărul personalului australian de la aceste baze va spori cu aproximativ 30 la sută. Hotărîrea a declanșat o reacție negativă din partea opiniei publice australiene. După cum scrie ziarul „Age", asemenea reacții au fost consemnate atît în rîndurile aripii de stînga a laburiștilor, cît și ale mișcării pentru pace. O opoziție fermă față de prelungirea acordului a fost exprimată și de senatorii Norman Sanders și Josefine Vallentine, care au criticat aspru propunerea premierului ca mișcarea antirăzboinică să nu ceară lichidarea acestor baze.

Broască

Pe o plajă din Țara Galilor a fost găsită moartă o broască țestoasă cîntărind aproape o tonă, ceea ce constituie un record, deoarece, pînă în prezent, existau numai presupuneri că specia ar putea atinge această greutate, fără să se găsească vreo fosilă de asemenea dimensiuni. Cu ajutorul unei macarale, broasca a fost transportată la un muzeu din Cardiff, pregătirea pentru îmbălsămare urmînd să dureze aproape trei ani.

Rubrică realizată de Mihaela Brumă

IN LUMEA ȘTIINȚEI

„La Recherche"

Cercetarea spațiului *) (3)

Spre deosebire de cele ale Uniunii Sovietice și ale Statelor Unite, activitățile spațiale vest-europene nu cuprind ansamblul programelor spațiale : cercetarea științifică extinsă la explorarea sistemului solar, largă gamă de aplicații civile și militare, misiuni cu oameni la bord. Aceste misiuni sînt concentrate asupra cîtorva obiective „de vîrf" : studii științifice cu ajutorul unor mici sateliți circumterestri (cu excepția remarcabilei experiențe „Giotto" de studiere a cometei Halley, în 1986), sateliți de telecomunicații și de observare a Terrei (îndeosebi civili, dar cu cîteva elemente militare în Marea Britanie și în Franța), rachete lansatoare care să permită plasarea pe orbită, în special geostaționară, a acestor sateliți științifici și practici.

Această focalizare asupra unor sectoare este indispensabilă, ținînd seama de bugetele spațiale relativ mici pe vechiul continent, fapt care a determinat succese remarcabile : filiera lansatoarelor „Ariane", familia sateliților de telecomunicații „O.T.S.", „E.C.S.", „MARECS", „Télécom-1" etc, satelit de teledetecție „S.P.O.T.". Această activitate se desfășoară în același timp, cu o organizare mixtă a programelor spațiale vest-europene : unele proiecte sînt naționale („Télécom-1" și „S.P.O.T.", franceze, de exemplu) și dirijate de institute naționale (C.N.E.S. în Franța), dar cele mai importante și cele mai ambițioase sînt realizate într-un cadru cooperativ multinațional : cel al Agenției Spațiale Europene (A.S.E.), care grupează 13 țări. Unele programe (proiectele științifice, în special) sînt obligatorii pentru toate țările membre ale A.S.E., în raport cu P.N.B.-ul lor. Altele, cele mai numeroase, sînt, în schimb, „facultative" și realizate numai de țările interesate.

Programul spațial vest-european este, totuși, menit să cunoască o mare dezvoltare. Pe de o parte, Consiliul A.S.E., întrunit la nivel ministerial, în noiembrie 1987, la Haga, a aprobat inițierea unor noi programe ambițioase : racheta lansatoare de mare putere „Ariane 5" (superioară, prin performanțele ei, rachetelor „Proton" — sovietică — și Titan 4 — americană), avionul spațial „Hermes", capabil să transporte trei astronauți, și elemente ale stației spațiale „Columbus" (cu un modul A.P.M., atașat stației internaționale a N.A.S.A., o stație autonomă M.T.F.F.).

Europa occidentală își va extinde, deci, activitățile, în anii viitori, în direcția zborurilor spațiale cu oameni la bord. Programul ei va deveni din ce în ce mai complet și se va apropia, din acest punct de vedere, de cele ale marilor puteri spațiale. Va deveni oare Europa occidentală cea de-a treia mare putere spațială ? Acest lucru nu este de neconceput, dar implică, cu timpul, o sporire considerabilă a mijloacelor disponibile, care depășesc, cu siguranță, dublarea bugetului A.S.E. preconizat pentru anii viitori.

Cu excepția proiectelor militare, Japonia ar putea urma aceeași cale ca Europa occidentală : ea își dobîndește autonomia în privința realizării sateliților cu aplicabilitate practică și a rachetelor lansatoare capabile să-i plaseze pe orbită (racheta purtătoare H-2) și abordează programele spațiale cu oameni prin intermediul participării la stația internațională a N.A.S.A. Japonia se găsește încă într-o situație asemănătoare cu aceea în care se afla Europa occidentală în 1973, iar bugetul ei spațial reprezintă mai puțin de jumătate din cel al vest-europenilor.

În ceea ce privește China, ea a înregistrat mari succese cu rachetele sale lansatoare „Marșul Lung" și recuperarea sateliților săi de observare.

În cursul următoarelor decenii, activitățile spațiale vor rămîne, deci, dominate de programele Uniunii Sovietice și ale Statelor Unite, chiar dacă activitățile Europei occidentale și, într-o mai mică măsură, ale Japoniei pot să ia o anvergură mai mare cu prețul unui efort sporit.

(va urma)

*) **„La Recherche"** nr. 199/1988 ; articol de Alain Dupas, conferențiar la Universitatea Paris-Sud, specialist în probleme spațiale.

„Varianta Phobos" *)

Desigur, aceasta ar fi mai puțin spectaculoasă decît vizitarea planetei Marte, dar, în cazul în care se va considera că misiunea spre Marte este prea ambițioasă și costisitoare, s-ar putea să fie pusă la punct o altă expediție care să ajungă în vecinătatea planetei respective, pe Phobos, unul dintre cei doi sateliți ai săi, minuscul și misterios. Deja niște sonde sovietice fără pilot urmează să ajungă pe suprafața lui, în primăvara lui 1989. Specialiștii de la NASA sînt de părere că o navă americană, cu un echipaj de patru persoane, ar putea ajunge acolo cam prin anul 2003, cu mai bine de patru ani înainte de data la care s-ar putea ajunge pe Marte.

Misiunea Phobos se profilează asemănător cu cea către Marte. Și ea ar avea nevoie de două nave, una de transport și cealaltă cu echipaj, care să sosească mai tîrziu, și ar dura tot 14 luni. Diferența constă în faptul că rachetele pentru Phobos ar avea nevoie de numai jumătate din combustibil, căci nu vor trebui să se lupte cu puternica gravitație marțiană. În plus, navele acestea, fiind mai mici, ar putea fi construite pe Pămînt. Navelor goale li s-ar putea monta niște motoare-rachetă detașabile, care să le propulseze pe orbită, iar, acolo, ar putea fi alimentate în vederea lansării.

Întîlnirea cu Phobos (un satelit care arată ca un cartof) ar fi, și ea, mai ușor de realizat decît în cazul lui Marte. Cele două nave ar urma să plece la diferență de un an una față de alta, ar efectua operația de „aerofrînare" în atmosfera marțiană, după care ar ieși din ea și s-ar plasa pe orbită în jurul satelitului, la 3 700 mile distanță față de suprafața lui Marte. Diametrul lui Phobos este de numai 14 mile, iar gravitația atinge valori atît de scăzute — 1/1 000 din cea terestră —, încît astronauții vor putea să ducă nava direct către suprafața lui și să o poziționeze în apropiere. Una dintre propuneri este ca nava să fie legată de satelit cam cum ai lega o barcă de mal.

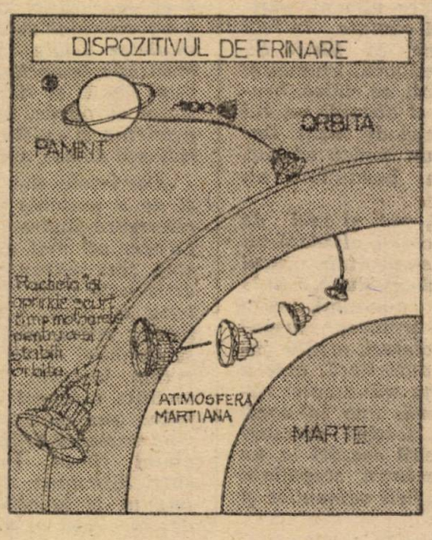

Explorarea lui Phobos ar fi interesantă datorită gravitației lui scăzute. De exemplu, dacă un cosmonaut ar arunca o piatră, aceasta ar descrie o orbită în jurul satelitului și l-ar lovi, apoi, în moalele capului. În aceste condiții, astronauții vor fi obligați să se deplaseze exact ca alpiniștii, asigurați de coarde legate cu pitoane înfipte în suprafața lui Phobos. Dacă aceasta se va dovedi prea afinată sau prăfoasă pentru pitoane, astronauții ar putea să lucreze stînd pe marginea unui braț de robot întins de pe navă.

Astronauții aflați pe orbită în jurul lui Phobos ar putea, de asemenea, trimite un vehicul robotizat care să exploreze suprafața lui Marte, pe care l-ar putea dirija din interiorul navei, cu o mansă asemănătoare celor din jocurile video. Sistemul respectiv ar fi mult mai simplu decît cele necesare pentru vehiculele trimise de pe Pămînt, care trebuie să fie dotate cu echipamente independente de ghidare, montate la bord. Acest lucru este necesar, deoarece semnalelor radio le trebuie între 20 și 40 de minute pentru a străbate o distanță atît de mare.

Oamenii de știință doresc, în general, să afle ceva mai mult despre Phobos, dar există, în plus, și un interes cu bătaie mai lungă, căci micul satelit ar putea deveni locul ideal pentru amplasarea unei stații de alimentare. Dacă, așa cum au presupus unii oameni de știință, rocile de pe Phobos conțin gheață cristalină, prin încălzire s-ar putea produce apă. Ulterior, s-ar putea transporta acolo o mică uzină care să descompună apa în oxigen și hidrogen, adică exact ce trebuie pentru propulsarea rachetelor. Uzina ar putea lucra în regim automat, umplînd niște rezervoare cu combustibil pentru rachete. O astfel de sursă extraterestră de combustibil ar ajuta la diminuarea considerabilă a greutății care trebuie propulsată de pe Pămînt pentru a face posibile misiunile către Marte, cu echipaj la bord. În cele din urmă, s-ar putea ca navele care pleacă de pe Pămînt spre Marte să nu mai trebuiască să transporte combustibilul necesar pentru întoarcere. Ca să revină, nu ar trebui decît să-și facă un „plin" pe Phobos.

*) Din revista „U. S. News and World Report"

În umbra Afroditei (II)

Străzi intermitente

Livezile de citrice au o veselie a lor și un mister al lor. Este o veselie misterioasă, frustă și profană. Nu m-am născut într-o asemenea livadă, dar aș reveni mereu ca spre un peisaj al copilăriei pe care îl porți cu tine și nu ți-l poate fura nimeni. Îmi văd, deci, de această bucurie liniștit și metodic, jurînd ca toate zilele mele cipriote să înceapă cu o promenadă pe sub mandarini și portocali, prin lumina lor șăgalnică, dulce, victorioasă.

Cînd, după o răbdătoare așteptare, prima oră a programului a devenit un fapt cert, mașina amfitrioților oprea în fața peronului hotelului cu o exactitate asasină și netezind, de la început, vicleana aproximație balcanică. Plecăm. Primul obiectiv : privire generală asupra Nicosiei, cum se întinde, cît se întinde și pînă unde.

Cum se întinde ? În toate părțile și, oricum, fără legi vehemente, fără bulevarde aliniate, fără buildinguri pierdute în cer. E un oraș hîtru, întortocheat, fără altitudini imperative sau orizontale soporifice, divers, cochet, adesea modest, blajin, înflorit, înverzit, domol, oraș de ieșit pentru a te întoarce, asaltat de cafenele, cîrciumioare, de locuri de taifas la ibric, la uzo și, în ultima vreme, la bere. Cum se întîmplă în asemenea oazii, prea multe automobile pentru atîtea străzi și prea multe magazine pentru atîția cumpărători.

Străzi întregi cu prăvălii îndesate de mărfuri într-o harabaură cînd cu sare, cînd cu piper, cînd fără, așteaptă, degeaba, un client. Cînd acesta apare, izbucnește un dialog interminabil, o tocmeală epuizantă, dar exclusiv de dragul tocmelii și al artificiilor metaforice, germinate de acest antic obicei, care aici face ravagii. Fără tocmeală comerțul ar cădea în letargie iar negustorilor și consumatorilor le-ar fi răpită o dimensiune fundamentală a vieții. Sau te tocmești sau nu te mai naști, cam asta ar fi deviza unui univers cuprinzînd 160 000 de suflete și în care îndărătnicia cumsecade nu alunecă niciodată în polemică.

Ceea ce este frapant în Nicosia rămîne valabil, din 1974, și în restul insulei. Împărțirea pămîntului în două lumi etanșe de o frontieră. O frontieră născută în urma unei invazii-flash și care traversează, ca orice fapt ce nu are nimic comun cu geografia, fizica sau istoria, viața cea de toate zilele a oamenilor.

Imaginați-vă o stradă. De-o parte și de alta, magazine, curți, cîrciumi, garaje, scuaruri înflorite. Viața pulsează tihnit, fațadele caselor sînt dorlotate, văruite, periate. Pe trotuare, lumea forfotește domoală, împăcată, într-o interminabilă siestă. Înaintezi pe această stradă curată și ametită de taclale și, pas cu pas, o vagă delăsare acaparează peisajul, lent, perfid, din toate unghiurile : magazinele se prăfuiesc, vitrinele devin plictisite, umbroase, paupere. Fațadele se creponează, au o patină amărîtă, curțile sînt pustii, uscate, neînflorite. Ambalajele se învechesc pe trotuare, lumea se rărește, cafenelele au obloanele bătute în cuie, ici, colo ferestrele caselor sînt sparte, ochiuri golașe spre interioare pustii.

Solitudinea crește, se umflă, astupă totul, maldărele de gunoaie se încolăcesc pe lîngă ziduri, liniștea țiuie, în balcoane nu apare nimeni, puținele geamuri rămase întregi sînt îmbrăcate în hîrtie. Și, deodată, în mijlocul afumat și jalnic al străzii, se ridică, brutal, mohorît și absurd, un zid țanțoș din saci de nisip. Deasupra, pe un podeț ad-hoc, cu arma în bandulieră, un grănicer turc.

După 1974, zeci și zeci de străzi ale Nicosiei, altădată vii și continue, s-au gîtuit, orașul s-a frînt în două, după o linie dezordonată, aberantă, care traversează trotuare, magazine, case, hoteluri, o linie incredibilă și autoritară, care a desfăcut viața minusculei capitale în două, una în nord, alta în sud, sortind coerența veselă a vechii așezări la un vis-à-vis taciturn, stupefiant și împotriva firii oamenilor și a orașului.

Înaltul parapet de nisip nu lasă nici o umbră vizibilă, soarele îl petrece de la dreapta la stînga, mereu deasupra, ca și cum razele sale ar încerca să se înfigă în sacii cenușii și să-i năruie pașnic.

Nicosia este prea restrînsă și cu o populație prea modestă (numeric) pentru a se lăsa cotropită de avatarurile tradiționale ale unei metropole moderne. Fără buildinguri opresive, fără bidonville-uri colaterale, fără industrii care să pîrlească cerul și să mineralizeze plămînii oamenilor, fără valurile toxice ale criminalității, fără polarizări halucinante ale opulenței și mizeriei.

În plin centrul capitalei, printre blocurile de o șchioapă și case solide, întîlnești cîte o livadă întinsă pînă departe, senină și taciturnă, în care scînteiază mandarinele. Avînd reflexul orașelor comprimate în zona miezului și relaxate la periferii, o asemenea oază, extinsă indolent, te lasă perplex. Devii tot mai incredul în propriile tale percepții, cînd remarci rezidințe istorice, vechi mănăstiri, cu moșioare aferente, obturînd balamucul rutier și comercial, în clipa precis aleasă cînd te-ai aștepta la orice altceva.

Spațiile de serenitate apăsată se intercalează, dominatoare și imperturbabile, în viața pestriță a orașului, oferind Nicosiei o structură greu de întîlnit în centre urbane. Orașul pare să se fi dezvoltat printre picături, printre vastele grădini, sinuos, fără aplomb, la antipodul perpendicularităților vertiginoase și necruțătoare ale aglomerărilor nord-americane, la antipodul gongorismului sufocant al capitalelor asiate sau latino-americane, la antipodul cocteilului subtil și riguros al centrelor europene, într-o euforie prudentă și cu un accent meridional domol, aproape placid.

„Cartierele noi", minuscule și de o mutenie desăvîrșită, reiterează sindromul surprizei. Casele, cel mai adesea cu un etaj, sînt mărunte, cochete și artizanate pînă la ultimul detaliu, cu o pedanterie drăgăstoasă : varul, piatra, lemnul se combină cu un șic elen, elvețian, britanic, locuințele au ambiția evidentă de a nu semăna una cu cealaltă, conturînd variante infinite ale refugiului tihnit. Îmbrăcate în curți liliputane, aceste refugii împing, și la nivelul solului deschis, ceea ce ascund în interior : o teribilă iubire față de amenajarea dulce a spațiului. Ikebane ad-hoc, compoziții de copaci, boschete, flori, gazon, piatră de munte. Adesea, gazonul nu e gazon, ci mochetă, material straniu, igienic și relativ ieftin, care imită iarba britanică într-o zonă unde seceta este la ea acasă, iar lipsa de apă — o problemă națională. Acesta este și motivul pentru care alura delicată, armonioasă și veselă a caselor este stricată, unanim și obligatoriu, de rezervoarele urîte, masive și de formele cele mai bizare cocoțate pe acoperișuri. Acolo se află pușculița de apă a fiecărei așezări, bazine de metal care cerșesc cerului o rație atingînd, rareori, minimul necesar.

Dincolo de asemenea aspecte ale unui bucolism grijuliu, Nicosia nu putea scăpa de o boală la care concurează, dincolo de toate alarmele și prognozele stihinice, orice oraș al vieții contemporane : automobilul. Un „parc" supradimensionat față de exigențele reale, o capacitate cilindrică generală excesivă, față de distanțele reale, o minimalizare glorioasă a riscurilor de circulație și, ca un corolar, o indisciplină rutieră, concepută să umbrească, fără drept de apel, tornadele sîngeroase din desenele animate.

Accidentele se țin lanț, cu o decisă permeabilitate la toate combinațiile și variantele posibile : spațioasele automobile, oricît de late și oricît de lungi, se pocnesc zdravăn în parcaje, se julesc lateral în plin avînt între o intersecție și cealaltă, aflată la cîțiva pași, se presează bot în bot cîte două, cîte trei sau mai multe. Societățile de asigurări, proliferate în funcție de gustul pieței, nu prididesc în acest poligon drăgălaș și stenic, unde se testează neîntrerupt rezistența unor mărci care, în felul acesta, își verifică dreptul la supraviețuire.

S-ar părea că un asemenea apetit al acaparării, de unul singur, a restului rutier al insulei derivă dintr-un complex al transportului în comun. Nu metrou, nu tramvaie, nu troleibuze, nu tren.

Și pentru că a venit vorba de tren, voi consemna, cu o maximă forță de concizie, istoria laborioasă a căilor ferate autohtone : primul tronson feroviar, care lega Nicosia de Famagusta, a fost dat în funcțiune în 1905. În 1907 și, apoi, în 1914, s-au deschis segmente noi către Morfu și Kahohoriu. În paralel cu aceste defrișări de zări apropiate, a început, însă, și declinul. La 31 decembrie 1951, puținele trenuri existente înțepeneau pe liniile nou-nouțe iar garniturile, în perfectă stare de conservare, puteau fi trimise la muzeu. În felul acesta, pe șoselele scurte dar rezonabile ale Ciprului te poți enerva așteptînd să treacă, pe partea carosabilă, turme de oi, cîrduri de capre, cai și măgari, dar niciodată nu îți vei pierde timpul, înțepenit în fața unei bariere...

Dacă istoria căilor ferate pare, mai degrabă, o baladă comică, nu coboară în zorii tehnicii și se termină, voios, fără sacrificii de personaje, ci doar de obiecte dovedite prea mari pentru un univers de buzunar, în schimb, istoria adevărată a insulei este dramatică, împinsă adînc în canalul timpului, plină de meandre, de răsturnări, prigoane, adevărat carusel al saveranităților și țintă de împlinire a lăcomiilor de toate originile.

Radu Budeanu

PANORAMIC

Dallas

— după 25 de ani —

(2)

Faptele sînt fără dubiu. Președintele John F. Kennedy a fost împușcat la orele 12,30 p.m.; la 13,10 p.m., era declarat mort, la Spitalul Parkland. În cîteva minute după împușcături, atenția s-a concentrat asupra Depozitului de manuale școlare Texas, din Dealey Plaza. Acolo lucra și Lee Harvey Oswald care, presupunînd că activitatea va înceta în agitația care a urmat, a plecat spre casă. A rămas aici cîteva minute, cît și-a schimbat bluzonul, și a plecat din nou. 12 minute mai tîrziu — și aproximativ patruzeci și cinci de minute după împușcăturile din Dealey Plaza — a fost ucis agentul de poliție J.D. Tippit. Ca să ajungă la locul acestei crime și s-o făptuiască Oswald ar fi trebuit să fugă tot drumul de acasă; nimeni nu a spus că l-ar fi văzut fugind, dar s-a spus că a făptuit crima. La 35 de minute după asasinarea polițistului, Oswald a fost arestat pentru această crimă în cinematograful „Texas", la 13,51 mașina nr. 2 a poliției anunța, prin radio, că era în drum spre sediu, cu suspectul. 12 ore după arestare, Oswald a fost acuzat și de asasinarea președintelui. La mai puțin de 48 de ore după arestare, Oswald a fost ucis de Jack Ruby (proprietarul unui bar, individ dubios, avînd relații cu gangsterii, dar și prieten cu poliția; el n-avea însă nici un drept să se fi aflat la locul crimei), în subsolul sediului poliției și în fața camerelor de luat vederi, ce transmiteau, în întreaga Americă, transferul presupusului asasin al președintelui către un loc mai sigur, la închisoarea comitatului. O succesiune atît de rapidă de evenimente a dat, de la început, de gîndit.

Ne vom opri, în cele ce urmează, asupra cîtorva teorii din acest an.

Don De Lillo a publicat, din 1971, vreo opt romane, toate oscilînd, mai mult sau mai puțin, în jurul ideii că evenimentele nu sînt niciodată ceea ce par să fie. În 1988, Editura „Viking" a tipărit un alt roman, de peste 400 de pagini, intitulat **Libra** (Balanța), care are drept subiect asasinatele de la Dallas, din noiembrie 1963, transformînd mitul și istoria într-o poveste. Într-o notă la sfîrșitul cărții, De Lillo admite posibilitatea obiecției că a transforma tragicele evenimente într-un subiect de roman poate însemna „să întuneci și mai mult o cronică a neștiutului". Dar, continuă el, „întrucît cartea aceasta nu reclamă adevărul literal, întrucît este doar ea însăși, independentă și completă, cititorii pot găsi refugiu aici — o cale de a cugeta asupra asasinatului, fără să fie constrînși de jumătăți de fapte sau copleșiți de posibilități, de valul de speculații care s-a mărit odată cu trecerea anilor". Cu această concepție oarecum contradictorie (o carte care să fie „completă și independentă", dar, simultan, să și invite la meditația asupra unor evenimente sau figuri istorice), De Lillo a propus, de fapt, în romanul său, încă o teorie a complotului. Nu lipsește, în primul rînd, C.I.A., nemulțumită de îngrădirile la care a fost supusă după eșecul invaziei în Cuba; de reducerea fondurilor destinate grupurilor de exilați contrarevoluționari cubanezi, care se antrenau la Lake Pontchartrain, în Louisiana, și la Florida Keys, în vederea unei eventuale noi invazii; și, mai ales, de eventualele contacte ale Administrației Kennedy cu Cuba. (În retrospectivă istorică, lucrurile sînt relativ limpezi, dar, în acel an 1963, tatonările vizînd o apropiere de Cuba erau un secret cert, cunoscut doar de cîțiva membri ai echipei lui Kennedy. William Attwood, fost ambasador, făcea parte, pe atunci, din delegația americană la Organizația Națiunilor Unite. Mult mai tîrziu, el avea să declare: „Departamentul de Stat avea propria sa politică față de Cuba, un fel de politică înghețată, de a nu face nimic... Eu am fost în Cuba după ce am intrat în contact cu cubanezii de la O.N.U., încît am toate motivele să cred că erau sinceri. Ideea unui amestec al regimului cubanez în asasinat este ridicolă. Pentru mine este evident că, în acea vreme, Castro dorea să normalizeze relațiile cu noi. Eram pe punctul de a aranja o posibilă întîlnire la Veradero, pentru a discuta o ordine de zi. Trebuia să-l văd pe președinte imediat după Dallas, pentru a stabili ce fel de întrebări trebuia să pun. Nu erau mulți la curent cu aceste lucruri". Să fi știut, totuși C.I.A. ?).

Să zăbovim, totuși, puțin asupra celor scrise de Don De Lillo și să vedem ce propune el. Se organizează, practic, un complot de înlăturare a președintelui Kennedy. Fără urme. Adică fără urme care să ducă la C.I.A. sau la vreo altă forță interesată în schimbarea situației. Este găsit L. H. Oswald, personaj identic celui plănuit de C.I.A., un nemulțumit și ratat, plin de confuzii ideologice, admirator al Cubei socialiste, dar și iubitor de arme. Oswald înțelege că e urmărit, că e înghițit de un angrenaj extrem de puternic, la un moment dat i se spune „Ești un capriciu al istoriei. O coincidență. Ei imaginează un plan, tu te potrivești perfect". Sfîrșitul îl știe toată lumea.

Ideea că ar fi existat legături între Oswald și C.I.A. datează încă de la Raportul Warren care preciza însă: „Directorii C.I.A. și F.B.I. au depus mărturie în fața Comisiei că Oswald nu a fost folosit niciodată și în nici un fel de agențiile lor". Procurorul din New Orleans, Jim Garrison, implica C.I.A., la sfîrșitul anilor '60, dar dovezile pe care se lăuda că le deține n-au apărut la proces și a urmat un fiasco total pentru mulți din cei ce criticau Raportul Warren. În 1975, Comisia Rockfeller, una din cele două comisii care au cercetat activitatea C.I.A. s-a aplecat și ea asupra posibilei implicări a Agenției în înlăturarea președintelui Kennedy; nu s-au găsit elemente care să dovedească vreun amesec. Michael Canfield și Alan Weberman au scris o carte — **Coup d'Etat in America**, Lovitură de stat în America — în care lansează „teoria celor doi vagabonzi", doi membri ai C.I.A. trecînd drept pierdevară și arestați la Dallas, la 22 noiembrie 1963, îndată după atentat; n-au reușit să convingă. Dar, tot despre posibilele raporturi între Oswald, C.I.A. și Cosa Nostra scrisese, convingător, și Robert Sam Anson — în **They've Killed the President!** (L-au ucis pe președinte!) — care conchidea: „C.I.A. avea un motiv. Avea mijloacele. Avea experiență. Agenția putea să-l ucidă și să ascundă crima mai bine decît oricine altcineva. Dar a făcut-o?"

Don De Lillo se lansează, în 1988, într-o asemenea afirmație, încît „Times" comenta: „E greu de spus cu exactitate ce adaugă **Libra** (cartea sa — n.n.) faptelor știute". „Argumentul cărții, anume că o conspirație de a-l ucide pe președinte a fost chiar mai mare și mai sinistră decît se imaginase anterior, va apărea credibilă îndeosebi celor deja convertiți". Oricum, De Lillo n-a scris o istorie, ci un roman.

Nigel Turner este un producător de televiziune britanic. Steve Rivele este un scriitor american amator (și creator) de povești de senzație. Cei doi au colaborat pentru un documentar de televiziune, difuzat în urmă cu două luni de rețeaua britanică ITV și intitulat „Oamenii care l-au ucis pe Kennedy". Chiar dacă au apărut de îndată dezmințirile, documentarul a stîrnit vîlvă.

Să ne imaginăm, ca și cei doi producători, un bar argentinian, să zicem prin 1965, unde se bea pe rupte și se vorbesc de toate. Undeva, la o masă, stau patru indivizi cu mutre inconfundabile de gangsteri. Între subiectele discuției lor, apare și asasinarea președintelui american John F. Kennedy, la Dallas, la 22 noiembrie 1963. Unul din indivizi, pe nume Lucien Sarti, îi spune companionului său, Roger Bocognani. „Și noi eram acolo". „Unde acolo ?", întreabă Christian David. „La Dallas", răspunde Sarti.

Dialogul acesta — să presupunem că este real — avea să și-l amintească, după douăzeci de ani, cel de-al patrulea individ, Michael Nicoli, îmbogățit între timp din marile sale afaceri cu stupefiante și ajuns, mai apoi, informator al guvernului american chiar în combaterea traficului cu droguri (evident, cu o altă identitate). Nu numai că își va aminti de dialog, dar i-l va relata lui Steve Rivele, care mai dispune de informații asemănătoare (sau identice) obținute într-o închisoare americană și, desigur, la Paris, chiar de la Christian David.

Acesta este punctul de pornire al documentarului de televiziune conceput de Turner: la Dallas, în ziua și în momentul asasinatului se aflau trei „killer"-i de origine franceză — Sarti, Bocognani și Sauveur Pironti (pe care Nicoli nu-l știa decît sub porecla sa de „Albul"), toți trei foarte cunoscuți în lumea gangsterilor din Marsilia. Cei trei fuseseră angajați de Mafia americană, cunoscută și sub numele de Cosa Nostra, după ce un țintaș de elită, gangster și el, Christian David, refuzase oferta. Nici unul dintre cei trei gangsteri n-avea vreo legătură sau nu știa de existența lui Lee Harvey Oswald.

De ce ar fi dorit Cosa Nos-

tra eliminarea președintelui? Decenii la rînd, aproape că n-a existat organizație americană mai închisă, mai atent structurată și mai greu de înfrînt decît Cosa Nostra. Într-atît, încît se punea chiar la îndoială existența ei, și pînă și temutul director al F.B.I.-ului, J. Edgar Hoover, nu vedea rostul unor acțiuni viguroase și concertate împotriva a ceva ce i se părea o născocire a ziariștilor sau a fricoșilor. Dar dovezile începuseră să apară — și nu puține — nu numai în legătură cu existența acestei organizații de gangsteri, dar și cu amploarea ei și înrădăcinarea în toate sectoarele vieții publice americane. Un comitet senatorial care anchetase cîteva cazuri, la sfîrșitul anilor '50, reușise să descopere și legăturile existente între abuzurile sindicatelor corupte cu lumea crimei organizate ; dar, deși au fost dezvăluite nenumărate practici corupte și s-au pronunțat nume, marii mafioți, apărați de o armată de avocați veroși, n-au putut fi atinși, și continuau să prospere. În plus — și faptul devenea, cum avea să se afle mai tîrziu, tragic și extrem de nociv —, existau chiar „relații de întrajutorare" cu C.I.A. Legăturile acestea, cu o oarecare vechime la venirea la putere a lui Kennedy, aveau să se consolideze în timpul Administrației sale, cînd interesele similare ale lumii interlope și Agenției Centrale de Informații au dus la colaborarea lor în tentativele de asasinare a liderului cubanez.

Devenit președinte, John F. Kennedy l-a numit pe fratele său, Robert, ministru al justiției. Acesta și-a făcut din combaterea gangsterilor țelul suprem. Chiar trecînd peste împotrivirea directorului F.B.I.-ului. În 1960, înainte de accesul lui Kennedy la putere, s-au pronunțat doar 35 de condamnări pentru crime în care era implicată lumea gangsterilor ; în 1963 — 288, iar, un an mai tîrziu, chiar și această cifră se dublă. Exista, în cadrul Departamentului Justiției, o Secție pentru Crima Organizată, ai cărei avocați petrecuseră doar 61 de zile în tribunal și 660 zile în anchete, înainte de venirea lui Kennedy la Casa Albă ; în timpul președinției acestuia, cifrele s-au ridicat la 1 081 zile în tribunal și 6 177 zile în anchete. Cu o lună înaintea asasinării președintelui, ministrul justiției cerusе Congresului puteri și mai mari — o lege privind supravegherea electronică a suspecților din lumea crimei organizate și un statut al impunității, care ar costrînge martorii recalcitranți să depună mărturie. În toamna lui 1963, Robert Kennedy pusese la punct un plan ambițios — atacul frontal asupra Mafiei în teritoriul ei privilegiat, statul Nevada, unde se aflau și cazinourile din Las Vegas (întregul plan a fost abandonat după Dallas, la scurt timp Robert retrăgîndu-se din funcția de ministru al justiției). Mari capi ai „familiilor" mafiote au fost urmăriți fără milă de justiție în timpul cît Robert Kennedy a fost ministru : Sam Giancana, șeful Mafiei din Chicago, ajunsese, la jumătatea anului 1963, subiectul unei supravegheri totale ; Carlos Marcello, din New Orleans, a fost arestat și expulzat, deși mai tîrziu a reușit să se întoarcă în țară ; gangsterii din Florida, în frunte cu Santo Trafficante, și cei din New York nu erau, nici ei, uitați. Jimmy Hoffa, șeful sindicatului camionagiilor, dar, în fond, și el tot un gangster, a fost aprig urmărit și trimis după gratii. Afacerile începeau să nu mai fie atît de prospere pe cît se obișnuiseră membrii lumii interlope.

Existau, prin urmare, suficiente motive de ură. Înlăturarea ministrului justiției ar fi fost — în optica membrilor Cosa Nostra — un act lesne de îndeplinit, dar inutil, pentru că ar fi stîrnit o luptă și mai aprigă a Administrației împotriva lor. Dar, dacă era înlăturat chiar șeful Administrației, ar fi urmat un alt președinte care ar fi numit un alt ministru al justiției. Calculele păreau logice. În 1979, Floyd Fithian, unul din congresmenii care au făcut parte din Comitetul Camerei Reprezentanților, explica de ce avea sens să fie suspectată posibilitatea jucării unui rol în asasinat de către gangsteri : „Crima organizată avea un motiv bine întemeiat să pună capăt repede Administrației Kennedy. Pentru crima organizată, viitorul era foarte întunecat. Atît de întunecat încît, după părerea mea, indivizi din crima organizată puteau lua în considerare, în mod serios, uciderea președintelui. Deoarece, dacă John Kennedy nu ar mai fi fost la Casa Albă, ar fi fost doar o chestiune de timp pînă cînd fratele său va fi părăsit Departamentul Justiției. Antipatia dintre Bobby Kennedy și vicepreședintele Lyndon Johnson era foarte cunoscută. Crima organizată avea mijloacele de a-l ucide pe John Kennedy. Avea motivul. Și a avut și prilejul".

De-a lungul anilor, au apărut nenumărate relatări sau teorii susținînd un asemenea punct de vedere. A fost descrisă o întrunire a mafioților la Churchill Farms, în apropiere de New Orleans, la care Carlos Marcello ar fi jurat să se răzbune pe ministrul justiției ; Ed Reid o comentează în cartea sa, **The Grim Reapers.** Robert Sam Anson, în **They've Killed the President !**, consideră, însă, foarte improbabile cele petrecute la Churchill Farms. Santo Trafficante ar fi spus, prin 1963 : „Kennedy ăsta n-o să ajungă la alegeri. O să dea de bucluc". Evident, mai tîrziu, Trafficante va afirma că avea în vedere doar o înfrîngere din partea Partidului Republican. Anthony Summers, în **Conspiracy,** reia majoritatea datelor privind o posibilă implicare a gangsterilor, și scrie : „În ciuda descoperirilor sale, Comitetul Camerei Reprezentanților ajunge la concluzia că — deși cel puțin Trafficante și Marcello aveau motivele, mijloacele și prilejul să-l asasineze pe John F. Kennedy — pare greu de crezut ca ei să-și fi asumat un asemenea risc. Însă nu puteau fi înlăturați ca suspecți. Dar consilierul șef (al Comitetului), profesorul Blakey, a fost de o altă opinie decît a Comitetului. «Sînt convins, acum, că gangsterii au făcut-o», a spus el. «E un fapt istoric»".

Totuși, dovezile lipsesc.

Ce aduc nou Turner și Rivele ? Cei trei pistolari francezi — Sarti, Bocognani și Pironti — s-au aflat în Dealey Plaza, la 22 noiembrie 1963, și au deschis un foc concentrat asupra președintelui. Sarti, deghizat în polițist, ar fi tras din față, de pe colina cu iarbă ; ceilalți doi s-ar fi

---

REPUBLICA CENTRAFRICANĂ

Obiective ale dezvoltării

La 1 decembrie, Republica Centrafricană sărbătorește ziua sa națională — a 30-a aniversare a proclamării republicii, moment de referință în angajarea acestei țări din centrul Africii, pe calea dezvoltării de sine stătătoare și a progresului economico-social, pentru eradicarea secHelelor îndelungatei asupriri coloniale. Preocupările actuale ale autorităților de la Bangui au în vedere valorificarea, în continuare și la un nivel superior, a importantelor rezerve de aur, fier, cupru, cărbune și, îndeosebi, a diamantelor. De altfel, acestea din urmă furnizează aproximativ jumătate din valoarea exporturilor Republicii Centrafricane iar, datorită sumelor obținute în devize străine, s-au edificat 120 obiective economice, din diferite ramuri. Este vorba, între altele, de uzina de înnobilare a minereurilor de uraniu, fabrici textile, de prelucrare a produselor alimentare, de prelucrare a lemnului etc. De asemenea, în centrul atenției autorităților s-a aflat extinderea rețelelor de transport, cea mai importantă dintre acestea fiind Berberati Nola-Solo, lungă de 500 km, care face parte din „transafricanul" Mombasa-Lagos.

Între România și Republica Centrafricană s-au stabilit și se dezvoltă relații de colaborare, întemeiate pe stimă și respect reciproc, ce au la bază importante acorduri, care au stimulat evoluția continuu ascendentă și aprofundarea lor.

THAILANDA

Ritm susținut de dezvoltare

În luna iulie, în Thailanda, au avut loc alegeri generale anticipate.

Preluînd conducerea guvernului, format în urma scrutinului legislativ, premierul Chatichai Choonhavan și-a făcut cunoscută intenția de a continua politica economică a administrației anterioare. Este vorba — s-a comentat la Bangkok — de urmărirea, pe mai departe, a unor orientări, care au relansat economia thailandeză, imprimîndu-i un ritm de dezvoltare care îi determină pe experți să considere că, pînă la sfîrșitul acestui secol, Thailanda va intra în rîndul noilor țări industrializate din Asia.

Recent, departamentul pentru dezvoltare economică și socială din Thailanda a apreciat că economia țării va avea, în acest an, o rată de creștere de 9,2 la sută, mai mare decît se prevăzuse. Este, de altfel, cea mai mare rată de creștere economică din ultimul deceniu.

Întemeiate pe principiile de drept internațional, unanim recunoscute, pe atașamentul ambelor țări și popoare la cauza păcii, progresului, colaborării, relațiile dintre România și Thailanda s-au dezvoltat constant, pe multiple planuri. Desfășurate la diferite niveluri, convorbirile și contactele bilaterale au asigurat un cadru politic prielnic dezvoltării și diversificării cooperării dintre cele două state, reliefînd, totodată, noi și importante posibilități pentru impulsionarea acestei cooperări, atît în plan bilateral, cît și în viața internațională.

aflat în diferite clădiri din piață și ar fi tras din spate. Documentarul de televiziune se sprijină pe mărturiile multora prezenți în acea zi în piață, care au auzit împușcătura (sau împușcăturile) dinspre colina cu iarbă. „Nici o anchetă n-a ajuns, pînă acum, atît de departe, pentru că martorii cheie se temeau să declare ce știau. A trebuit să ne petrecem multe luni în Texas și să le cîștigăm încrederea".

Dar „filiera franceză" a asasinatului de la Dallas a fost dezmințită imediat la Paris. Din cei trei presupuși autori ai crimei, doi nu se puteau afla la Dallas în acea zi, iar despre al treilea nu se poate spune nimic cu certitudine, întrucît e mort. Joseph Bocognani — preciza Ministerul francez al Justiției — se afla în închisoarea marsilieză Baumettes. Sauveur Pironti — potrivit informațiilor date publicității de Statul Major al Marinei franceze — își satisfăcea serviciul militar și se afla îmbarcat pe un dragor de mine cu baza la Toulon. Lucien Sarti nu se știe ce făcea în acea zi — el este cel ucis în 1972 de poliția mexicană (într-o afacere, pare-se, de trafic cu droguri). François Le Mouel, unul din polițiștii francezi care a dezmembrat celebra „filieră franceză" (rețeaua de trafic de stupefiante dintre Franța și Statele Unite), declara că documentarul britanic nu este decît „o aiureală de la un capăt la altul"; traficanții cu droguri obțineau maximum de beneficii în 1963 și nu puteau avea nici un interes să-l ucidă pe președintele Kennedy".

Dar, tot în 1988, a mai existat o teorie care îi implica pe gangsteri. David E. Scheim a publicat **Contract on America — The Mafia Murder of President John F. Kennedy** (Contract asupra Americii — Uciderea de către Mafie a președintelui John F. Kennedy). Nu merge atît de departe ca Turner în a spune cine anume a tras în președinte; nu spune nici din ce direcție s-a tras în el. Scheim reia și comentează materialele existente la Arhivele Naționale, nu adaugă nimic nou. Totuși, unele fapte, asupra cărora insistă Scheim, nu fac decît să sporească toate acele puncte neclare dintr-un enorm dosar cu multe probleme neelucidate.

Scheim îl cercetează mai îndeaproape pe Jack Ruby, personaj foarte dubios, proprietarul unui bar frecventat de gangsteri, prostituate și polițiști, prieten cu îndivizi din lumea interlopă, dar și din cea a poliției, cunoscător al unor detalii cu care nici poliția nu era la curent. (N-a fost el cel care l-a corectat pe procurorul districtului Dallas, Henry Wade, la conferința de presă a acestuia, spunînd că Oswald nu fusese membru al organizației „Free Cuba Committee" — grupare de dreapta, care dorea răsturnarea regimului din Cuba — ci al organizației „Fair Play for Cuba", care sprijinea revoluția din Cuba, deci exact contrariul celor spuse de procuror ?).

S-a scris enorm și despre Ruby. Adunînd toate informațiile disponibile, Anthony Summers relata (în cartea sa **Conspiracy**) despre acțiunile uimitoare și fără fundament ale lui Ruby, în acele zile, despre telefoanele sale interurbane, despre cîteva întîlniri cu oameni apropiați de Jimmy Hoffa. Se pare, în sfîrșit, că Ruby și Oswald se cunoșteau. Într-una din declarațiile de după condamnare, Ruby spunea : „Am fost folosit pentru un scop. Singurul lucru pe care îl pot spune este — nimic ce ține de ce s-a întîmplat n-a ieșit vreodată la suprafață. Lumea nu va ști niciodată adevăratele fapte petrecute — motivul meu, cu alte cuvinte. Sînt singura persoană care știe adevărul despre tot ceea ce este legat de împrejurările în care am acționat". Să fi fost doar o declarație de fanfaron — și, în acestea, Ruby părînd, la un moment dat, să exceleze ?

Scheim adaugă, totuși, ceva. El a cercetat tot ce există la Arhive în legătură cu Ruby, inclusiv chitanțele convorbirilor telefonice. Și a aflat că, începînd cu 23 aprilie 1963, cînd abia se aflase că John F. Kennedy va face, mai tîrziu, o călătorie la Dallas, Jack Ruby a început o serie de convorbiri telefonice la distanță. Pe notele de plată americane, toate convorbirile telefonice sînt enumerate în detaliu. Or, în această „telefonită", cum îi spune Scheim, Ruby a luat contactul cu toți mafioții din Statele Unite. A pus la cale ceva și, dacă da, ce anume ? Misterul rămîne nedezlegat.

Stelian Țurlea

(Sfîrșit)

POȘTA REDACȚIEI

Consiliul Nordic

Roxana Dumitrescu, Deva. Consiliul Nordic și Consiliul nordic al miniștrilor sînt două organizații distincte. Geografic, din zona nordică europeană fac parte Danemarca (cu teritoriile autonome ale Groenlandei și insulelor Feroe), Finlanda (cu insulele autonome Aaland), Islanda, Norvegia și Suedia. Populația totală se ridică la 23 milioane locuitori.

Consiliul Nordic este un for unde **reprezentanți ai parlamentelor** țărilor nordice iau decizii privind colaborarea dintre statele respective. Consiliul Nordic reprezintă, deci, un cadru de cooperare între **parlamentele** țărilor nordice. El a fost înființat în 1952 (membri fondatori : Danemarca, Islanda, Norvegia și Suedia ; Finlanda a devenit membră în anul 1955 și, din anul 1970, teritoriile autonome Feroe și insulele Aaland își au reprezentanții lor în cadrul acestui Consiliu). Cooperarea dintre aceste țări a fost, inițial, reglementată de un statut, iar, în prezent, se bazează pe Tratatul de la Helsinki, elaborat în anul 1962.

Consiliul Nordic face recomandări către Consiliul nordic al miniștrilor, precum și guvernelor țărilor nordice. Recomandările sînt expresii ale voinței politice, bazate pe deciziile parlamentelor naționale. În cele mai multe din cazuri, ele sînt puse în practică de guverne sau de consiliile de miniștri.

Membrii Consiliului Nordic se reunesc, în fiecare an, într-o sesiune de șapte zile. După o dezbatere inaugurală, sînt luate în discuție propunerile membrilor Consiliului, precum și cele prezentate de guverne. De asemenea, Consiliul Nordic urmărește modalitatea în care au fost puse în practică recomandările făcute în sesiunile anterioare.

Consiliul Nordic are 87 de membri, aleși de electorii țărilor nordice și ai teritoriilor autonome. Delegațiile insulelor Feroe și Groenlanda fac parte din delegația Danemarcei, iar cea a insulelor Aaland este inclusă în delegația Finlandei. Activitatea propriu-zisă este desfășurată de șase comitete permanente : economic, juridic, pentru comunicații, cultural, pentru probleme sociale și ale mediului înconjurător, pentru buget și control.

Între sesiuni, de activitatea de zi cu zi a Consiliului Nordic este răspunzătoare o echipă formată din zece parlamentari. **Consiliul nordic al miniștrilor,** fondat în 1971, este un organism conceput pentru cooperarea dintre **guvernele** țărilor nordice. El prezintă propuneri în cadrul sesiunilor Consiliului Nordic, urmează recomandările făcute de acesta din urmă, raportează rezultatele cooperării dintre țările membre și contribuie la dezvoltarea cooperării nordice în diverse domenii.

Fiecare guvern numește un ministru pentru cooperarea nordică. Acești miniștri răspund pentru soluționarea problemelor ivite în cadrul cooperării dintre guverne. Deciziile unanime luate în cadrul Consiliului nordic al miniștrilor sînt prezentate guvernelor țărilor nordice.

Problemele fundamentale privind cooperarea nordică sînt rezolvate de Secretariatul comun al Consiliului nordic al miniștrilor, cu sediul la Copenhaga. Secretariatul se ocupă de chestiuni privind politica fiscală, industrie și energie, ajutor pentru dezvoltare, locuri de muncă, politică socială, mediu înconjurător, comunicații, turism, agricultură, cultură generală și informație, cercetare și educație etc.

T. Rîmniceanu, București. Protagonist al unui scandal economico-financiar de proporții (v. „Lumea" nr. 48 a.c., p. 8), ex-milionarul George Koskotas a fost arestat joi, 24 noiembrie, pe aeroportul „Bedford" din Massachusetts (S.U.A.), de poliția federală americană, după ce dispăruse din Grecia la începutul lunii. După cum s-a informat la Atena, autoritățile elene au cerut extrădarea lui. În vîrstă, acum, de 34 de ani, G. Koskotas a emigrat în S.U.A. în 1969. A revenit în Grecia zece ani mai tîrziu, cînd a început să lucreze drept contabil la Banca din Creta. Și, fără ca averea sa inițială să fi fost vreodată bine cunoscută, a devenit, în mai puțin de un deceniu, proprietarul acestei instituții, al unui imens „imperiu al presei" (trei periodice, patru reviste, un post de radio și o editură), ca și al clubului de fotbal „Olympiakos" Pireu. G. Koskotas este acuzat, în Grecia, de fraudă, malversațiuni de fonduri, falsificări de documente și alte delicte privind o sumă de 209 milioane dolari. La începutul lunii, autoritățile elene i-au retras pașaportul, în vederea inițierii anchetei oficiale împotriva sa. Totuși, în condiții încă neelucidate pe deplin, G. Koskotas a reușit să fugă peste hotare. Dispariția sa a provocat o vie emoție în cercurile politice elene, determinînd constituirea unei comisii parlamentare de anchetă. **(I.M.).**

POȘTA REDACȚIEI

A început „efectul de seră"?

Mariana Săsăran, Satu Mare. În baza temperaturilor globale pentru uscat și ocean, anul 1987 a fost mai călduros decît oricare an din ultimul secol.

„Este clar că, vorbind din punct de vedere termic, anii '80 se află la limita superioară a secolului nostru", declară climatologul Thomas M.L. Wigley de la Universitatea din Norwich (Marea Britanie), autorul unui recent studiu, relatat de revista **„Science News"**.

Deși suprafața Terrei s-a încălzit în acest deceniu, oamenii de știință nu pot încă să conchidă că acest fapt s-ar datora „efectului de seră".

Experții au sugerat că oamenii au perturbat echilibrul atmosferic în ultimii 50 de ani, provocînd creșterea concentrației de gaze care absorb razele infraroșii — de exemplu, bioxid de carbon, metan, oxizi de azot și, mai recent, clorofluorocarbon. Potrivit teoriei „efectului de seră", (v. „Lumea" nr. 36 a.c.), media temperaturii suprafeței terestre va crește în urma acumulării acestor gaze, care absorb căldura, în straturile inferioare ale atmosferei. Tendința de încălzire din anii '80 pare să confirme o serie de presupuneri în legătură cu teoria „efectului de seră", declară Wigley. Potrivit previziunilor, stratul inferior al atmosferei (troposferă) se va încălzi odată cu suprafața terestră, în timp ce stratul superior al atmosferei (stratosfera) se va răci. Folosind baloane pentru măsurarea temperaturii atmosferei, oamenii de știință — arată Wigley — au constatat că, într-adevăr, așteptările le sînt confirmate. Totodată, experții sînt contrariați de alte aspecte ale acestei tendințe globale de încălzire, care nu respectă tezele de bază ale teoriei „efectului de seră". Una din aceste teze afirmă, de pildă, că oceanele, datorită capacității lor de a acumula căldura, se vor încălzi mai încet decît restul Terrei, întîrziind încălzirea globală. Dar măsurătorile combinate, efectuate pe uscat și ocean, relevă că emisfera sudică, alcătuită în cea mai mare parte din oceane, s-a încălzit mai repede decît emisfera nordică. „Acum este clar că nu putem explica actuala încălzire exclusiv prin «efectul de seră», ceea ce înseamnă că acționează și alte cauze", spune Wigley.

Din 1880, media temperaturilor globale pentru uscat s-a ridicat cu mai mult de 0,7° C, potrivit unui studiu efectuat de James Hansen și Serghei Lebedeff de la Institutul de studii spațiale Goddard al NASA din New York. Dar, după ce au atins un maximum în 1940, temperaturile au scăzut ușor în următorii 20 de ani. Aceste oscilații de temperatură sînt un fenomen natural al variabilității climei terestre. Faptul că succesiunea de ani fierbinți din deceniul nostru constituie o avertizare a încălzirii anunțate de „efectul de seră" este posibil ; în același timp, însă, s-ar putea să fie doar variații întîmplătoare de climă, afirmă Hansen.

Climatologii cred că următorul deceniu va aduce multe răspunsuri în legătură cu „efectul de seră". Potrivit lui V. Ramanathan, climatolog la Universitatea din Chicago, „este prea devreme să considerăm actuala încălzire drept un efect al creșterii concentrației de gaze. Însă, dacă tendința va continua și în deceniul următor, atunci cred că situația va deveni foarte clară". Avînd în vedere concentrația de gaze din atmosferă, modelele lui Hansen prevăd ridicarea temperaturii globale în următorul deceniu. „Dacă însă temperaturile nu vor urma traseul prevăzut, înseamnă că modelele supraestimează «efectul de seră»", arată Hansen.

Coordonatorul rubricii : Rodica Dumitrescu

LUMEA SĂPTĂMÎNAL DE POLITICĂ EXTERNĂ

apare în limbile română, engleză, franceză, rusă, germană, spaniolă

49 (1310) 1 decembrie 1988

EXPUNEREA TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU la ședința comună a Plenarei Comitetului Central al Partidului Comunist Român, a organismelor democratice și organizațiilor de masă și obștești.
– Partea consacrată analizei situației internaționale, obiectivelor și orientărilor de politică externă ale partidului și statului nostru 1

Amplu program de muncă revoluționară al partidului, al întregului popor, puternică reafirmare a politicii de pace și colaborare a României socialiste 7

PAGINI DE ISTORIE, PAGINI DE GLORIE
Sărbătorirea Marii Uniri – puternică expresie a unității de gînd, de voință și acțiune a întregii noastre națiuni socialiste 11
Semnificațiile profunde ale luptei poporului român pentru unitate națională și statală, pentru libertate, independență și progres. dr. Marin Badea 12
1 decembrie 1918 – istoria unei zile. dr. Alexandru Popescu 14

ARTICOLE, CORESPONDENȚE
Solidaritate cu cauza dreaptă a poporului palestinian 16
Alger. Congresul F.L.N. Ștefan Cârjă 16
Caracas. Înaintea alegerilor prezidențiale. Anca Voican 18
Londra. Sesiunea parlamentară 18
Africa australă. Din nou, incertitudini ? 19
În umbra Afroditei. Străzi intermitente. Radu Budeanu 28

PUNCTE DE VEDERE DIN PRESA INTERNAȚIONALĂ 20

PROFIL
Carlos Salinas de Gortari, președintele Statelor Unite Mexicane 21

ACCENTE
Viață și recuzită. Radu Budeanu 22

LUMEA ÎN CĂRȚI ȘI REVISTE
Ascensiunea și declinul marilor puteri (X). Paul Kennedy 22

1 000 + 1 24 – 26

ÎN LUMEA ȘTIINȚEI
Cercetarea spațiului (3) 27

PANORAMIC
Dallas – după 25 de ani (2). Stelian Țurlea 29

POȘTA REDACȚIEI 31–32

Colectivul redacțional : Radu Budeanu – redactor șef-adjunct (ediția internațională), Mihaela Brumă, Ștefan Cârjă, Dumitru Constantin, Vasile Crișu, Adrian Dascălu, Radu Dobre, Rodica Dumitrescu, Liana Enescu, Crăciun Ionescu – șef de secție, Ion Madoșa, Ilie Olteanu, Radu Pascal – redactor șef-adjunct, Ilie Șerbănescu, Doina Topor – șef de secție, Stelian Țurlea, Anca Voican, Aurel Zamfirescu – secretar responsabil de redacție. Secretariatul de redacție și tehnic : Anatol Albu, Oana-Daniela Dinulescu, Mircea Dub, Ana Ghinea, Eliza Iliescu, Ad. Ionescu, Tudorina Mavlea, Constantin Mendea, Marin Pieleanu, Maria Simionescu, Ana Maria Tatovici. Revista „Lumea", București, Piața Scînteii nr. 1, sector 1, Oficiul poștal 33, cod 71 341, căsuța poștală 33–29, telefon 17 60 10 ; Internațional : 18 50 81. Abonamentele se fac la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții. Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" – sectorul export-import presă. P.O. Box 12–201, telex. 10 376 prsfir București, Calea Griviței nr. 64–66.

C.P.C.S. 14

PENTRU FIECARE, SURPRIZA PREFERATĂ ÎN...

LUNA CADOURILOR

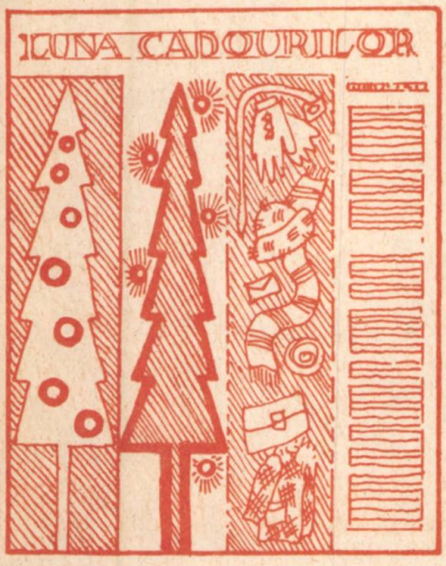

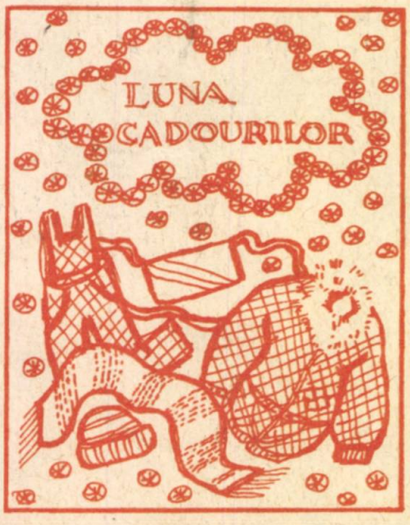

Pentru cei dragi, cadourile dorite :

- **pulovere, veste sau jachete tricotate tip lînă sau mohair PNA, în nuanţe şi modele pline de fantezie, eşarfe, şaluri sau baticuri asortate, căciuliţe şi fulare cochete, cizme sau botine elegante ;**
- **pălării, căciuli din blană sintetică, fulare şi cravate în ton, canadiene şi bluzoane matlasate, încălţăminte termoizolantă ;**
- **pantaloni şi salopete matlasate pentru copii, bluzoane din tricot în combinaţie cu materiale textile, expresie a modei de iarnă, în diverse contexturi, modele şi culori.**

LUNA CADOURILOR PENTRU TOŢI – LUNA SURPRIZELOR PENTRU FIECARE !

Nr. 50 8 decembrie 1988

MUZEUL PRESEI SEVER BOCU
JIMBOLIA
NR. C.79

LUMEA

SĂPTĂMÎNAL DE POLITICĂ EXTERNĂ

CEAUŞESCU
ROMÂNIA

O politică externă în consens cu interesele naţiunii române, cu idealurile de pace, colaborare şi socialism

Accentuarea polarizării bogăţiei pe plan mondial

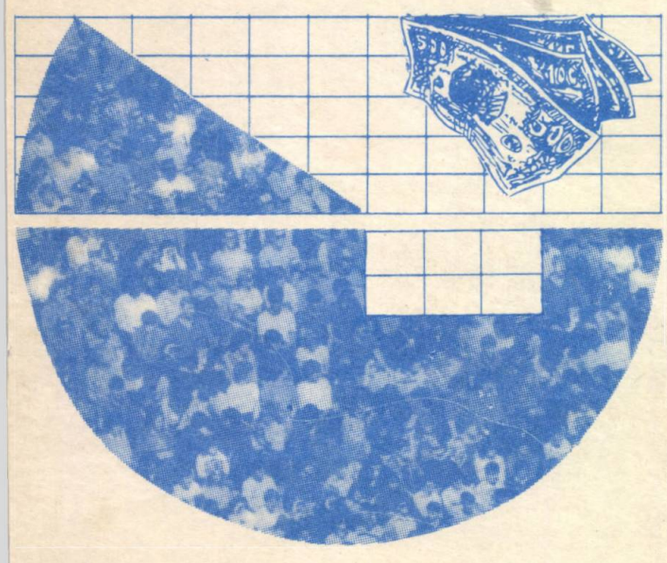

Din actualitatea internaţională

PIAŢA COMUNĂ
Dosare complexe în dezbaterea reuniunii la nivel înalt

PAKISTAN
Formarea noului guvern

AFRICA AUSTRALĂ
Demersuri politice, precizări de poziţie

DIN LUMEA CAPITALULUI • PUNCTE DE VEDERE
ÎN LUMEA ŞTIINŢEI

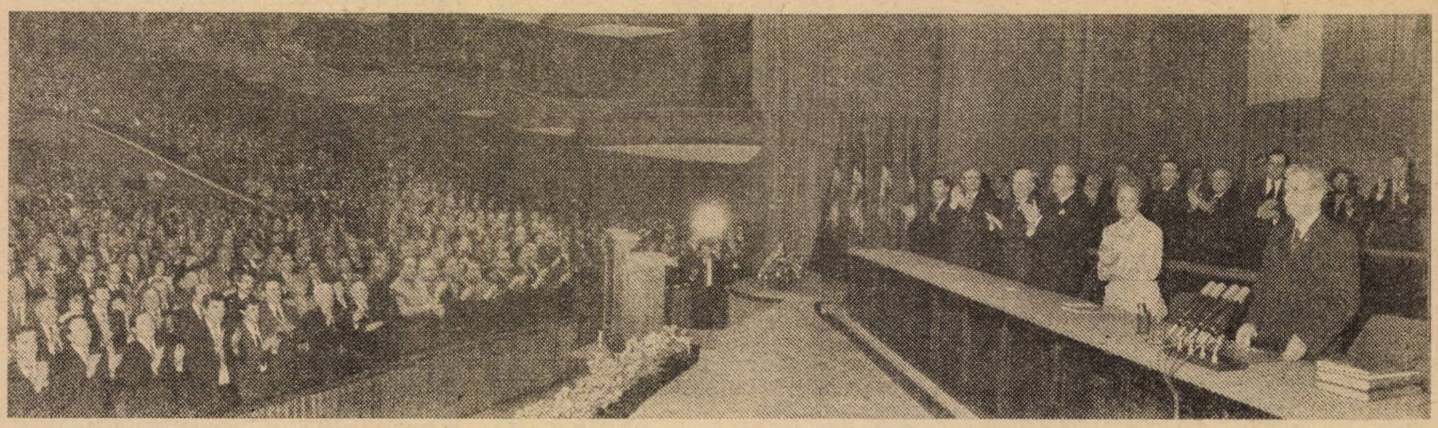

O politică externă în consens cu interesele națiunii române, cu idealurile de pace, colaborare și socialism

Evenimente de excepțională importanță, de însemnătate istorică, au marcat, săptămîna trecută, viața politică a țării : ședința comună a Plenarei Comitetului Central al Partidului Comunist Român, a organismelor democratice și a organizațiilor de masă și obștești, Marea manifestare populară din Capitală, consacrată aniversării a 70 de ani de la crearea statului național unitar român, lucrările sesiunii Marii Adunări Naționale.

Însuflețitoare evocare istorică, profund omagiu adus făuritorilor statului național unitar român, momente de referință pentru destinele de astăzi și de mîine ale națiunii noastre, pentru devenirea socialistă și comunistă a patriei, aceste forumuri largi democratice s-au desfășurat sub semnul unității de nezdruncinat a întregului popor în jurul partidului, al secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, al angajării revoluționare, patriotice pentru înfăptuirea grandioasei opere de edificare a noii societăți în țara noastră, al deplinei aprobări a politicii externe, de pace și colaborare internațională, promovată de partidul și statul nostru, constituindu-se, în același timp, în expresii grăitoare și mărturii elocvente ale sentimentelor de nețărmurită dragoste și profundă recunoștință, de aleasă stimă și prețuire, pe care întreaga națiune le manifestă față de cel mai iubit fiu al său, Marele Erou între eroii neamului, ctitorul noului destin socialist al României, patriot înflăcărat și revoluționar consecvent, proeminentă personalitate a lumii contemporane.

În cadrul acestor forumuri au fost dezbătute și aprobate, într-o deplină unanimitate, hotărîri de excepțională importanță privind perfecționarea continuă a procesului construcției socialiste din patria noastră, înfăptuirea neabătută a Programului partidului, a fost puternic reafirmată voința de pace și colaborare a poporului român.

Lucrările s-au desfășurat într-o atmosferă de înălțătoare trăire patriotică, generată de magistrala **Expunere a tovarășului Nicolae Ceaușescu la ședința comună a Plenarei C.C. al P.C.R. și a organismelor democratice și organizațiilor de masă și obștești**, profundă analiză materialist-dialectică și istorică a drumului parcurs de poporul român în decursul bimilenarei sale istorii, strălucit exemplu de generalizare științifică a bogatei experiențe românești în edificarea noii orînduiri, vibrantă chemare la luptă unită pentru triumful cauzei păcii și colaborării în lume.

Expresie a legăturii dialectice între politica internă și cea externă a partidului și statului nostru, între sarcinile naționale și internaționale ale poporului român, Expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu înfățișează marile schimbări și transformări petrecute în lume, reliefează activitatea dinamică desfășurată de România pe arena mondială, îndeosebi după Congresul al IX-lea al partidului, formulează soluții constructive și realiste pentru rezolvarea problemelor majore care confruntă omenirea.

Imperativul unei noi gîndiri și unei noi politici

Întreaga evoluție mondială, tendințele ce se manifestă pe plan internațional confirmă, pe deplin, realismul aprecierilor și justețea orientărilor stabilite de Partidul Comunist Român la Congresul al XIII-lea, viziunea revoluționară, novatoare a secretarului general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu. În spiritul acestor orientări principiale, România desfășoară o politică externă activă, aducîndu-și o importantă contribuție la soluționarea problemelor complexe ale lumii, la lupta pentru dezarmare, pace și o largă colaborare cu toate statele, fără deosebire de orînduire socială.

Analiza profund științifică a fenomenelor și proceselor esențiale ale contemporaneității, pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu o face în Expunere, conturează un tablou veridic al lumii de astăzi, subliniază cerința imperioasă a afirmării unei noi gîndiri în relațiile internaționale. Punînd în evidență marile schimbări și transformări revoluționare care s-au produs în viața mondială, conducătorul partidului și statului nostru arată că a fost lichidată dominația colonială, s-au afirmat noi principii de relații între state, au apărut și s-a consolidat mișcarea țărilor în curs de dezvoltare și nealiniate, noi și noi state au trecut pe calea construcției socialiste ori a dezvoltării economico-sociale independente.

Una din caracteristicile fundamentale ale evoluției contemporane — subliniază, în acest context, secretarul general al partidului nostru — o constituie accentuarea împărțirii lumii în două grupe diametral opuse — săraci și bogați, atît pe plan național, cît și internațional.

„În general, — arăta, în Expunere, tovarășul **Nicolae Ceaușescu — în viața mondială s-au produs, și au loc în continuare, profunde transformări revoluționare, sociale și naționale, ceea ce a determinat mari schimbări în raportul mondial de forțe, între cele două tendințe principale — tendința spre destindere, dezarmare și pace și tendința spre menținerea încordării și continuării politicii de război, forță și dictat.**

Se poate aprecia că între aceste două tendințe s-a ajuns la un echilibru relativ de forțe, ceea ce face ca situația mondială

să fie deosebit de complexă și contradictorie".

În acest context mondial, noua gîndire a devenit o condiție esențială în abordarea și soluționarea marilor probleme ce confruntă omenirea. Apariția unor noi fenomene și procese în viața internațională, în condițiile unei lumi suprasaturate de arme și în care pericolul declanșării unui război nuclear n-a fost încă înlăturat, reclamă, în mod firesc, abordări noi, soluții realiste și durabile, care să asigure dreptul fundamental al oamenilor, al popoarelor la viață, la pace, dezvoltarea lor liberă și independentă, pe calea progresului economic și social.

Cu deosebită putere de argumentare științifică, în Expunere se afirmă necesitatea imperioasă a înfăptuirii dezarmării, în primul rînd a dezarmării nucleare, a eliminării definitive a politicii de forță și de amenințare cu forța, soluționării diferendelor dintre state pe cale pașnică, lichidării subdezvoltării și instaurării unei noi ordini economice mondiale, democratizării vieții politice internaționale. **„Soluționarea marilor și complexelor probleme ale lumii contemporane** — aprecia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** — **impune participarea activă, în condiții de deplină egalitate, la viața internațională, a tuturor statelor și, îndeosebi, a țărilor mici și mijlocii, a țărilor nealiniate, a țărilor în curs de dezvoltare, care constituie marea majoritate a lumii și sînt nemijlocit interesate într-o politică de pace, de independență și de largă colaborare internațională. Trebuie să se pornească de la faptul că problemele politice, economice, sociale, dezarmarea și pacea nu se pot soluționa numai de cele două mari superputeri sau numai de cîteva state, că la rezolvarea lor trebuie să participe activ toate statele, fără nici o deosebire. Aceasta reprezintă, de altfel, una din cerințele noii gîndiri și noii politici în viața internațională".**

Pentru o Europă unită în diversitatea orînduirilor sociale

Ca țară europeană, România este vital interesată în asigurarea securității și dezvoltarea unei largi cooperări pe continent. Și în acest sens, conducătorul partidului și statului nostru a arătat, în repetate rînduri, că țara noastră se pronunță și acționează pentru încheierea, cu rezultate cît mai bune, a Reuniunii de la Viena pentru securitate și cooperare în Europa, care să ducă la dezvoltarea relațiilor economice, tehnico-științifice și în alte domenii, între toate statele continentului. În concepția președintelui României, un continent european divizat în mai multe grupări politico-militare nu-și poate aduce pe deplin contribuția la făurirea unei lumi fără arme, fără războaie. De aceea, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** aprecia, în Cuvîntarea rostită la încheierea ședinței comune a Plenarei Comitetului Central al Partidului Comunist Român, a organismelor democratice și organizațiilor de masă și obștești, că **„este necesară o Europă unită în diversitatea orînduirilor sociale, a concepțiilor filozofice și politice, o Europă a națiunilor libere, independente, care să acționeze într-o deplină unitate pentru progresul economico-social, pentru dezarmare, pentru pace, pentru o lume mai dreaptă și mai bună. Numai o Europă unită poate avea un rol important și poate să aducă o contribuție mai însemnată la soluționarea marilor probleme ale vieții mondiale, la realizarea unei lumi în care fiecare națiune să se dezvolte corespunzător voinței sale, a unei lumi a progresului, păcii și colaborării".**

Militînd cu fermitate pentru înfăptuirea securității și cooperării în Europa, țara noastră se pronunță și acționează, totodată, pentru dezvoltarea și întărirea colaborării între toate statele din Balcani, pentru transformarea acestei regiuni într-o zonă a bunei vecinătăți, fără arme nucleare și chimice, fără baze militare străine. România apreciază că, la realizarea ei, ar putea participa, în anumite condiții, și alte state vecine acestei zone.

Socialismul și-a demonstrat capacitatea și vitalitatea

În mod deosebit a fost subliniat rolul istoric al socialismului, care — așa cum aprecia tovarășul Nicolae Ceaușescu în Expunere — trebuie să asigure întregii omeniri o nouă perspectivă de dezvoltare.

Marile prefaceri care au loc pe arena mondială, evoluțiile politice, economice și sociale la nivel național sînt, în mod incontestabil, dominate de procesul înnoitor de trecere a popoarelor de la orînduiri bazate pe exploatare, la moduri și forme noi, superioare de organizare — la socialism și comunism.

„Noi considerăm — se subliniază în magistrala Expunere a conducătorului partidului și statului nostru — **că trebuie să pornim de la faptul că socialismul și-a demonstrat capacitatea și vitalitatea sa, în dezvoltarea, într-o perioadă istorică scurtă, a unei noi orînduiri sociale.**

O analiză științifică, chiar succintă, demonstrează, cu puterea faptelor de netăgăduit, că societatea capitalistă, care a avut, fără îndoială, un rol important în dezvoltarea civilizației, nu mai poate soluționa problemele complexe ale lumii de astăzi — problemele politice, sociale —, nu mai poate da o perspectivă clară oamenilor muncii, popoarelor, că, istorîceşte, socialismul are menirea de a asigura realizarea unei noi societăți, care să rezolve problemele complexe economico-sociale într-un mod nou, asigurînd deplina egalitate în drepturi între toți cetățenii țărilor respective, fără nici un fel de deosebire, realizarea unei lumi în care fiecare popor, fiecare națiune să-și poată asigura bunăstarea, fericirea, în deplină libertate, dar și în colaborare cu toate popoarele lumii".

Contribuția de inestimabilă valoare teoretică și practică pe care Partidul Comunist Român o aduce la îmbogățirea tezaurului și acțiunii revoluționare este strîns legată de promovarea, cu neabătută fermitate, de către tovarășul Nicolae Ceaușescu, a unei concepții noi, înaintate, cutezătoare — în spiritul socialismului științific creator — asupra tuturor problemelor construcției noii orînduiri, obiectivelor și sarcinilor actuale ale mișcării comuniste și muncitorești internaționale, a unității și colaborării în lupta împotriva exploatării și asupririi, pentru pace, progres și socialism.

În concepția partidului nostru, a secretarului său general, procesul de edificare a noii societăți din România și din alte state demonstrează că socialismul se înfăptuiește pornind de la aplicarea legităților generale în concordanță cu specificul național, cu stadiul dezvoltării economice, politice și sociale, cu tradițiile și cu particularitățile istorice. **„În întreaga activitate** — arăta în Expunere tovarășul **Nicolae Ceaușescu — am pornit de la faptul că aplicarea legilor obiective generale, a principiilor socialismului se realizează în mod diferit de la o țară la alta, de la o etapă la alta de dezvoltare economico-socială".**

Experiența de pînă acum a edificării noii societăți în țările socialiste reliefează, în mod indubitabil, că diversitatea obiectivă a condițiilor concrete implică, în mod necesar, o diversitate a formelor și metodelor de acțiune. Partidul și poporul din fiecare țară socialistă au dreptul și datoria de a decide, în mod independent și suveran, asupra căilor și metodelor de construire a socialismului și comunismului.

În spiritul acestor orientări teoretice și practice, în cei 23 de ani care au trecut de la Congresul al IX-lea al partidului au fost adoptate măsuri de continuă perfecționare a mecanismului economic, a conducerii tuturor sectoarelor de activitate, a întregului sistem democratic de conducere a societății românești.

Construind socialismul **„cu poporul și pentru popor"**, partidul și statul nostru au situat în centrul atenției grija față de om, față de îmbunătățirea condițiilor sale de muncă și viață.

Vibrantă chemare la unitate și solidaritate

De la înalta tribună a marelui forum al democrației muncitorești-revoluționare, conducătorul partidului și statului nostru a lansat o vibrantă chemare la unitate și solidaritate internațională, care să fie realizată pe baza principiilor egalității, a respectului dreptului fiecărui partid și popor de a aplica legitățile generale, socialismul științific, corespunzător condițiilor concrete din fiecare țară, și care să se bazeze pe națiuni libere, socialiste și independente.

Reafirmînd hotărîrea partidului și statului nostru de a acționa, și în viitor, pentru întărirea unității și solidarității tuturor țărilor socialiste, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta, în Cuvîntarea la ședința de încheiere a lucrărilor marelui forum al democrației muncitorești-revoluționare: **„Trebuie să avem permanent în vedere că numai împreună, într-o deplină solidaritate, putem să făurim socialismul, iar noi, în România, putem să înfăptuim Programul partidului nostru. Singur, nici un popor — deci nici poporul nostru — nu poate să aibă siguranța mersului înainte, a victoriei socialismului. Socialismul nu poate fi decît rodul luptei unite a tuturor forțelor, a tuturor popoarelor ce au pășit pe calea socialismului, a oamenilor de pretutindeni care doresc o lume mai bună, o lume a dreptății sociale.**

Iată de ce solidaritatea și colaborarea constituie o cerință obiectivă a dezvoltării pe calea socialismului și comunismului".

Totodată, secretarul general al partidului nostru a arătat că trebuie să se acționeze, în continuare, pentru întărirea colaborării și solidarității cu partidele comuniste și muncitorești, cu partidele socialiste și social-democrate, cu alte forțe democratice și progresiste de pretutindeni, în lupta pentru progres și pace, pentru victoria socialismului în lume. **„Unitatea mișcării comuniste și muncitorești, pe principii noi, de egalitate, constituie** — aprecia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în aceeași cuvîntare — **și acum, ca și în trecut, o necesitate vitală, o lege a dezvoltării economico-sociale, a mersului înainte spre socialism".**

În concepția partidului și statului nostru, noua unitate — bazată pe noile principii de relații — are o sferă mult mai largă. Ea trebuie să cuprindă — arăta, cu același prilej, conducătorul partidului și statului nostru — clasa muncitoare, țărănimea, intelectualitatea, popoarele asuprite de pretutindeni, pe toți cei care iubesc pacea, libertatea și progresul social.

Deși situația mondială continuă să fie complexă și gravă, tovarășul Nicolae Ceaușescu a reafirmat, și de data aceasta, încrederea și convingerea că în lume sînt suficiente forțe, care, acționînd unite, pot schimba cursul evenimentelor, pot impune o politică nouă, o nouă gîndire în viața internațională, pot impune dezarmarea, pacea, respectarea dreptului fiecărei națiuni la viață liberă și independentă, la dezvoltarea pe calea progresului economic și social.

„LUMEA"

ROMÂNIA
mari idei în acțiune

„Avînd în vedere problemele complexe ale lumii de astăzi, criza economică, politică și socială, este necesar, pornind de la principiile umanitare ale asigurării condițiilor cît mai bune de muncă și de viață pentru toți cetățenii fiecărei țări, să se adopte de toate țările măsuri corespunzătoare".

NICOLAE CEAUȘESCU

Pentru măsuri și acțiuni concrete de asigurare a unor condiții cît mai bune de muncă și de viață pentru toate popoarele lumii

Ziua Internațională a drepturilor omului

În urmă cu 40 de ani, la 10 decembrie, Adunarea Generală a O.N.U., întrunită la Paris, adopta, într-un cadru solemn, Declarația universală a drepturilor omului. Doi ani mai tirziu, Națiunile Unite adresau tuturor statelor și organismelor internaționale invitația de a marca, în fiecare an, la 10 decembrie, „Ziua internațională a drepturilor omului". Declarația universală a drepturilor omului își relevă importanța prin faptul că este primul act internațional cuprinzător, cu forță juridică, politică și morală — expresie a luptei forțelor democratice, progresiste de pretutindeni pentru promovarea drepturilor fundamentale ale omului la viață liberă și demnă, la pace, independență și dreptate socială, la progres și colaborare între state.

În concepția României, a președintelui Nicolae Ceaușescu, drepturile și libertățile fundamentale ale omului trebuie să pornească de la adevărul că omul, satisfacerea plenară a cerințelor sale de viață, afirmarea deplină a personalității umane se află în centrul întregii activități a partidului și statului nostru, constituie obiectivul suprem al vastei opere de edificare a societății socialiste. Această concepție revoluționară atotcuprinzătoare, profund umanistă asupra problematicii drepturilor omului, este promovată de România și pe arena mondială, participarea sa la dialogul și cooperarea internațională în domeniul social-umanitar constituindu-se ca o contribuție concretă, efectivă la examinarea și soluționarea problemelor majore reale cu care se confruntă societatea contemporană.

Astfel, — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în **Expunerea la ședința comună a Plenarei C.C. al P.C.R., a organismelor democratice și organizațiilor de masă și obștești** — România consideră că este necesară încheierea unui **acord general privind asigurarea unor venituri minime, diferențiate pe zone, pentru toți cetățenii, care să asigure condiții corespunzătoare de hrană, îmbrăcăminte, locuințe, învățămînt și tot ceea ce este necesar pentru o viață demnă.** Se impune, de asemenea, **să se limiteze veniturile celor bogați, asigurîndu-se în acest fel un raport echitabil și rațional între veniturile mici și veniturile mari — aceasta indiferent de orînduirea socială dintr-un stat sau altul.**

Pornind de la problemele umanitare, țara noastră este de părere că ar trebui să se acorde o atenție deosebită și să se întocmească un **program special de folosire completă a forței de muncă, de lichidare a șomajului, precum și de pregătire corespunzătoare profesională, tehnică, culturală și științifică a oamenilor muncii, îndeosebi a tineretului.**

România propune, de asemenea, un **program special în direcția asigurării rezolvării — pînă în anul 2000 — a problemei locuințelor necesare pentru cetățenii fiecărei țări.**

Se impune, totodată, adoptarea unui **program special de luptă împotriva terorismului și a cauzelor care provoacă acest fenomen.**

Avînd în vedere pericolul tot mai mare care îl constituie flagelul drogurilor îndeosebi pentru tineret, țara noastră, președintele Nicolae Ceaușescu propun adoptarea unui **program special de luptă împotriva drogurilor.** În acest sens, trebuie să fie luate măsuri hotărîte împotriva acelora care au transformat comerțul cu droguri într-un mijloc de îmbogățire, distrugînd sănătatea a milioane de oameni, și îndeosebi a tineretului.

Dînd expresie rolului cooperării constructive în domeniul drepturilor omului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia în recenta Expunere :

„În general, considerăm că se impune adoptarea unor măsuri generale care să ducă la o largă colaborare între toate statele în vederea soluționării problemelor complexe ale lumii de astăzi : dezarmarea, lichidarea subdezvoltării și problemele grave sociale și politice, realizînd astfel condiții cît mai bune de muncă, de viață pentru toți cetățenii din fiecare țară, pentru toate popoarele de pe planeta noastră.

Numai în acest fel se va răspunde cerințelor actuale și de perspectivă ale societății omenești, se va acționa în spiritul unei noi gîndiri, al unei noi politici în care omul, bunăstarea, fericirea, libertatea, independența și pacea să constituie factorul principal și politica fundamentală a fiecărui stat".

Afirmarea drepturilor omului a dobîndit, în ultimii ani, o dimensiune internațională, a cărei amplitudine și pondere își găsesc expresie, între altele, în numărul mereu în creștere al tratatelor și convențiilor încheiate în acest domeniu, în existența unui cadru instituțional. Deși problemele umanitare, în genere, constituie obiectul exercitării suveranității fiecărui stat și trebuie soluționate în cadrul jurisdicției interne, excluzînd categoric orice amestec din afară, unele aspecte ale acestora implică, desigur, cooperarea statelor, pe baza principiilor și normelor dreptului internațional. De asemenea, în concepția profund umanistă a României, a președintelui Nicolae Ceaușescu, soluționarea drepturilor omului nu poate fi concepută decît în contextul rezolvării problemelor de fond, vitale pentru om : dreptul la existență, la pace, dreptul la muncă, la învățătură, la știință și cultură, al afirmării puterii sale creatoare, fără nici un fel de discriminare. În fapt, acestea reprezintă probleme fundamentale ce trebuie abordate, cu prioritate, în dezbaterea asupra tematicii drepturilor omului. Aceasta presupune înlăturarea obstacolelor în ce privește accesul la muncă și asigurarea atît a dreptului, cît și a condițiilor de exercitare efectivă a acestui drept.

România consideră că, în analiza conținutului drepturilor omului, este necesar să se releve, în plan mai larg, faptul că asigurarea păcii oferă omului garanția dreptului său la existență, la viață liberă și demnă. Aceasta înseamnă că înfăptuirea echității și justiției pe plan internațional este circumscrisă asigurării unui climat de pace și securitate — condiții esențiale pentru afirmarea voinței de libertate și progres ale fiecărei națiuni, edificării unei noi ordini economice și politice internaționale, întemeiate pe principiile profund democratice ale independenței și suveranității naționale — cadru în lipsa căruia nu pot fi concepute, pe arena mondială, promovarea și aplicarea efectivă a dreptului și libertăților fundamentale ale omului.

Unul din principiile de bază ale politicii externe românești constă în respectarea strictă a dreptului fiecărui popor de a-și soluționa problemele așa cum o dorește, fără nici un fel de amestec din afară. În consecință, existența unor acorduri internaționale în domeniul drepturilor omului nu legitimează, cîtuși de puțin, amestecul unor state în treburile interne ale altora, nu conferă „dreptul" sau „autoritatea" de a elabora norme obligatorii pentru celelalte state. Politica de dezinformare, de calomniere și denigrare a unor țări sub pretextul că acestea nu ar respecta drepturile omului, folosirea problematicii umanitare în diferite reuniuni și foruri internaționale, în scopul de a deturna atenția opiniei publice spre aspecte marginale, colaterale ale unei asemenea problematici, sînt contrare Cartei O.N.U., principiilor și normelor dreptului internațional, fiind de natură să afecteze grav însăși cooperarea internațională. În fiecare țară — este de părere România — legislația proprie este parte integrantă a suveranității naționale, o emanație a voinței, aspirațiilor și a intereselor po-

Mihaela Brumă

(Continuare în pag. 6)

Accentuarea polarizării bogăției pe plan mondial

Izbitoarea polarizare a bogăției pe plan internațional este un fenomen de o gravitate deosebită. În prezent, omenirea trăiește, în proporție de 3/4, în țări considerate sărace și doar în proporție de 1/4 în țări considerate bogate. Într-un fel paradoxal, țările sărace sînt, în covîrșitoarea lor majoritate, bogate din punctul de vedere al resurselor naturale și umane ; și, dimpotrivă, multe dintre țările bogate sînt sărace din aceste puncte de vedere. Bogăția și, respectiv, sărăcia despre care este vorba în delimitarea țări bogate-țări sărace se referă, de fapt, la standardul mediu de viață și civilizație al populațiilor din cele două grupuri de țări. Acest standard — net discrepant — este expresia posibilităților economice. De unde, însă, actuala disparitate flagrantă a posibilităților economice ? Acestea sînt condiționate direct de performanțele economice obținute, numai performante economice înalte putînd permite un standard de consum, de viață și civilizație ridicat. Iar performanțele economice depind, hotărîtor, de gradul de înzestrare cu resurse științifico-tehnice și economico-financiare, care, spre deosebire de cele naturale, nu sînt date geograficeşte și istoriceşte, ci sînt dobîndite, prin cumulare în timp, în procesul dezvoltării.

În lume există, în prezent, tocmai o polarizare izbitoare a înzestrării cu resurse științifico-tehnice și economico-financiare, care nu a existat dintotdeauna, care este o expresie a decalajelor de dezvoltare — de asemenea, neexistente dintotdeauna — și care constituie, în bună parte, o consecință a unor relații internaționale inechitabile, ce au permis — și permit încă — dezvoltări ale unor țări pe seama altora, dezechilibre profunde în distribuția activităților productive, obstrucționarea accesului generalizat la cuceririle științei și tehnologiile moderne, acumularea de resurse economico-financiare în dauna altor țări, prin schimburi comerciale inegale și mecanisme financiare oneroase.

Actuala polarizare a bogăției pe plan mondial este, în ultimă instanță, o polarizare a performanțelor economice (performanțe productive, comerciale și financiare), rezultînd din polarizarea înzestrării cu resurse științifico-tehnice și economice financiare. Și, în măsura în care procesul dezvoltării contemporane a fost și este mereu mai puternic condiționat de gradul înzestrării cu aceste resurse, un cerc vicios tinde să se instaureze. Doar un grad înalt al înzestrării cu resurse științifico-tehnice și economico-financiare permite performanțe economice ridicate, făcînd posibilă, totodată, creșterea înzestrării cu asemenea resurse, ca bază pentru performanțe viitoare superioare. Cel puțin relativ, polarizarea înzestrării cu resurse științifico-tehnice și economico-financiare și, deci, polarizarea performanțelor economice și a bogăției de distribuit în vederea ridicării standardului de viață și civilizație tind, astfel, să se adîncească.

Relațiile economice internaționale, al căror caracter inechitabil s-a accentuat în anii din urmă, vin să agraveze tendința. Barierele comerciale, prețurile injuste și, mai ales, dobînzile excesive au constituit principalele instrumente care au contribuit la sărăcirea țărilor sărace și la îmbogățirea țărilor bogate în ultimul deceniu.

„Ca urmare a politicii imperialiste, neocolonialiste, a monopolurilor supranaționale și a capitalului financiar internațional, — a subliniat, în Expunere, tovarășul Nicolae Ceaușescu — *în ultimul deceniu s-a accentuat și mai mult decalajul între țările bogate și cele sărace. Marea majoritate a statelor lumii au devenit tot mai sărace, în timp ce un număr redus de state dezvoltate au devenit tot mai bogate, ceea ce determină ascuțirea contradicțiilor dintre țările bogate și țările sărace, care devine de altfel cea mai puternică contradicție fundamentală a lumii contemporane".*

Piramida bogăției se alungește. La baza ei, numărul și ponderea sărăcilor sporește ; la mijlocul deceniului trecut, din cei circa 4 miliarde locuitori ai globului 2/3 trăiau în țări sărace, dar, potrivit proiecțiilor, în anul 2000, în aceste țări, vor trăi 4/5 din cei peste 6 miliarde locuitori ai planetei. Spre vîrful piramidei, în țări bogate, se va afla doar 1/5 din omenire, față de 1/3 la mijlocul deceniului trecut. Consecințele sînt grave. Dezvoltarea globală este afectată. Piața mondială este în relativă restrîngere față de ceea ce ar putea fi în condițiile în care înzestrarea cu resurse științifico-tehnice și economico-financiare, ca și performanțele economice din țările sărace — covîrșitor majoritare în populația lumii — s-ar situa la nivelul celor din țările bogate. Securitatea mondială, pacea sînt amenințate, discrepanțele adînci în standardul de viață și civilizație al populațiilor determinînd animozități, frustrare, tensiuni, ce pot antrena riscuri de evoluție incontrolabilă pe arena internațională, o conflictualizare globală a contradicției, deja explozive, dintre țările sărace și țările bogate. Sînt implicații profunde, cărora trebuie să li se acorde o atenție deosebită și pe care revista noastră le va analiza detaliat în numere viitoare. Deocamdată, în numărul de față, o prezentare a dimensiunilor actualei polarizări a bogăției pe plan mondial, așa cum sînt puse în evidență în cele mai recente statistici internaționale.

Dimensionarea polarizării bogăției pe plan mondial din punctul de vedere al performanțelor economice — respectiv al bogăției disponibile de distribuit pentru standardul de viață și civilizație — întîmpină multiple dificultăți, într-o lume extrem de eterogenă. Dacă, din punctul de vedere al performanțelor economice, se acceptă, în mod unanim, că relevant este un indicator care să exprime valoarea producției anuale, este greu de găsit, pentru toate țările, un asemenea indicator unitar, care să asigure o deplină comparabilitate internațională. De pildă, majoritatea țărilor — atît occidentale dezvoltate, cît și în curs de dezvoltare — calculează, în statisticile lor naționale, pentru măsurarea producției anuale, indicatorii „produs intern brut" și „produs național brut" (ultimul amendîndu-l pe primul cu soldul, pozitiv sau negativ, al tranzacțiilor externe), în timp ce țările socialiste folosesc, în același scop, în statisticile lor naționale, indicatorul „venit național". Diferența față de produsul intern brut este aceea că venitul național nu include amortizările (recuperări ale valorii mijloacelor fixe) și nici acele servicii considerate a nu fi creatoare de valoare. Iar transformările din venit național în produs intern brut sînt dificile și, oricum, constituie doar stricte estimații. Cele mai mari probleme apar, însă, în legătură cu convertirea cifrelor din monede naționale într-o monedă unitară de evaluare

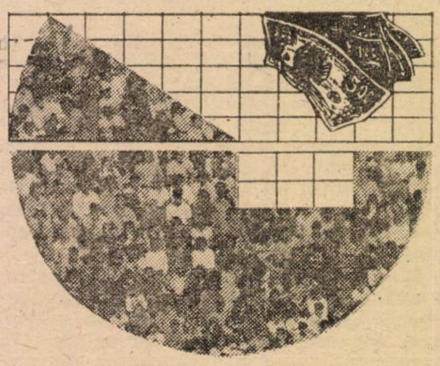

(de regulă, dolarul S.U.A.). Sînt de evidențiat, pe acest plan, cel puțin trei aspecte, în raport cu care se ridică probleme privind relevanța și reprezentativitatea — și, deci, comparabilitatea internațională — a datelor. În primul rînd, fluctuația masivă și abruptă a cursului dolarului, care poate determina, de la un an la altul, răsturnări în ierarhia produsului brut pe locuitor între țările care au, la rîndul lor, monede convertibile, răsturnări datorate exclusiv oscilațiilor cursurilor valutare și nu unor schimbări economice de fond. În al doilea rînd, în cazul multor țări mai puțin dezvoltate, cursurile monedelor lor față de dolar sînt influențate, puternic, de valoarea scăzută la care sînt comercializate acelea dintre mărfurile lor ce intră în schimburile internaționale, și nu de grosul mărfurilor și serviciilor care au exclusiv circulație internă, ceea ce duce, de cele mai multe ori, la o subestimare a valorii produsului lor brut (implicit, deci, a celui pe locuitor). În al treilea rînd, în cazul țărilor cu monede neconvertibile (inclusiv țări socialiste), care practică nu cursuri unice, ci multiple, este dificil de stabilit, pentru convertire în dolari, un curs reprezentativ (existînd mari diferențe între cursul oficial, cel cu primă care este utilizat la cumpărarea valutelor convertibile, cel cu penalizare care este folosit la vînderea valutelor convertibile etc.). În sfîrșit, produsul brut pe locuitor într-un an (calculat, în general, prin împărțirea produsului brut global la populația de la mijlocul anului respectiv) nu dă, în sine, nici o indicație în ce privește proporțiile repartizării sale spre investiții și consum sau în ce privește distribuția sa între membrii societății, fiind, în mod evident, doar o valoare medie.

În ciuda acestor inconsistențe, produsul brut este considerat unicul indicator disponibil pentru măsurarea performanțelor economice globale și comparabilitatea, pe o scară largă internațională, a acestora între țări.

Cele mai cuprinzătoare date privind produsul brut pe locuitor în țările lumii sînt furnizate de Banca Mondială în Atlasul băncii (publicație cu periodicitate anuală), care are în vedere 184 țări și teri-

„În ultimii ani, s-au mărit decalajele dintre țările bogate și țările sărace. Anual, zeci de miliarde de dolari din țările în curs de dezvoltare sînt acaparate, sub diferite forme, de țările dezvoltate, adîncind tot mai mult sărăcia și decalajul dintre bogați și săraci. România consideră că este necesar să se pună capăt actualei situații economice și financiare internaționale și, îndeosebi, politicii de sărăcire a țărilor în curs de dezvoltare, să se acționeze pentru o soluționare globală a problemelor datoriilor externe, pentru o nouă ordine economică mondială bazată pe relații de deplină egalitate și echitate între state, care să asigure progresul mai rapid al tuturor statelor și, în primul rînd, al celor rămase în urmă".

NICOLAE CEAUȘESCU

(din Expunerea la ședința comună a Plenarei Comitetului Central al Partidului Comunist Român, a organismelor democratice și organizațiilor de masă și obștești)

torii. Ediția pe 1987 a Atlasului oferă estimații asupra produsului național brut (global și pe locuitor) pentru 151 țări și teritorii în 1985, în dolari 1985 (care sînt, de fapt, dolari medii ai perioadei 1983 — 1985, pentru estomparea, în parte, a influențelor fluctuațiilor monedei americane dintr-un singur an). Nu sînt furnizate evaluări asupra produsului brut în 33 de țări și teritorii, care nu comunică Băncii Mondiale date în materie și a căror populație (circa 550 milioane locuitori) reprezenta, în 1985, aproximativ 11,6 la sută din cea mondială. Este vorba, pe de o parte, de țări și teritorii angajate în conflicte regionale (care le-au afectat economiile și sistemele statistice naționale), iar, pe de altă parte, de țări socialiste (în general, cele nemembre ale Băncii Mondiale), care, în statisticile naționale, nu calculează indicatorul produs național brut și care nu au monede convertibile (datorită îndeosebi problemelor puse de convertirea în dolari a cifrelor în monede naționale, Banca Mondială a încetat, în ultimii ani, să mai facă estimații indirecte, pornind de la venitul național, asupra produsului național brut al acestor țări).

Astfel, — din lipsa datelor — ceea ce, în articolul de față, este considerat, în vederea analizei, „totalul mondial" privind populația și, respectiv, produsul brut este, de fapt, un total parțial, ce se referă la cele 151 țări și teritorii pentru care există date și care reprezentau, în 1985, aproape 90 la sută din populația globului.

Constatările și concluziile desprinse din analiza datelor incomplete existente sînt, însă, semnificative pentru amplitudinea atinsă de polarizarea performanțelor economice și bogăției pe plan mondial și nu lasă urmă de îndoială în legătură cu aceasta. *Tabelul 1* grupează cele 151 de țări și teritorii în funcție de nivelul produsului brut pe locuitor în 1985. Gruparea aleasă de Banca Mondială poate fi contestabilă. În general, orice grupare ridică probleme dificile — în ce privește îndeosebi criteriile de departajare — avînd în vedere că nivelurile produsului brut pe locuitor în țările lumii se întind pe un evantai larg, de la mai puțin de 200 dolari la peste 12 000 dolari anual. Este evident că, potrivit departajării la care a recurs Banca Mondială, în grupul țărilor cu produs brut pe locuitor sub 400 dolari anual există țări în care nivelul indicatorului se situează sub 200 dolari și țări în care acesta este dublu ; tot în mod evident, în grupul țărilor cu un produs brut pe locuitor de peste 4 300 dolari sînt incluse țări în care nivelul indicatorului atinge, de pildă, 4 500 dolari, dar și țări în care acesta urcă la 12 000 — 14 000 dolari, ceea ce nu este același lucru.

Datele, chiar și în grupările menționate, evidențiază, pregnant, polarizarea bogăției pe plan mondial. La un pol — un grup numeros de state (peste 80), a căror populație reprezintă peste 70 la sută din cea a globului și care dețin abia 10 la sută din produsul brut mondial. Din rîndurile acestora, 35 de țări au un produs brut pe locuitor sub 400 dolari ; populația lor constituie 55 la sută din cea mondială și produsul lor brut nu reprezintă nici 6 la sută din cel mondial ; în majoritatea acestor state, produsul brut pe locuitor este mult sub 400 dolari, astfel încît nivelul indicatorului pe ansamblul grupului nu ajunge, în medie, decît la 280 dolari anual.

La celălalt pol — un grup restrîns de state, care concentrează peste 4/5 din produsul brut mondial, deși populația lor nu constituie nici măcar 1/5 din cea a globului. Doar 27 de țări — incluzînd 21 țări occidentale industrializate și 6 țări exportatoare de petrol cu venituri ridicate —, în care trăiește doar circa 18 la sută din populația lumii, dețin aproape 80 la sută din produsul brut mondial, nivelul produsului lor brut pe locuitor atingînd, în medie, 11 760 dolari anual.

Sînt puține țările care, prin valorile produsului lor brut pe locuitor, se situează între cei doi poli ; ele nu reprezintă decît 11 la sută din populația globului, revenindu-le numai 9 la sută din produsul brut mondial.

Îndeosebi grav este faptul că polarizarea bogăției are tendința de a se accentua, și nu de a se diminua. Pe baza datelor existente, se poate evalua că, din creșterea produsului intern brut pe ansamblul țărilor occidentale industrializate și țărilor în curs de dezvoltare, în perioada 1981 — 1988, primele (țări „bogate") au preluat circa 83 la sută, iar ultimele (țări „sărace") doar 17 la sută — vezi *tabelul 2*. Este o deteriorare gravă a situației față de anii '70. Și în acea perioadă, din creșterea economică pe ansamblu, grosul revenise țărilor occidentale industrializate, dar, prin obținerea unor ritmuri superioare celor înregistrate de acestea, țările în curs

Tabelul 1

Distribuția bogăției pe plan mondial, 1985

Produs național brut pe locuitor	Număr de țări	Cît % din populația mondială *)	Cît % din produsul brut mondial *)	Produs național brut mediu pe locuitor
sub 400	**35**	**54,7**	**5,7**	**280**
401—1 635	**47**	**15,9**	**4,7**	**780**
1 636—4 300	**21**	**11,1**	**8,7**	**2 050**
peste 4 300	**48**	**18,3**	**80,9**	**11 630**
— din care țări occidentale industrializate și țări exportatoare de petrol cu venituri ridicate	**(27)**	**(17,8)**	**(79,7)**	**11 760**
Total	**151**	**100,0**	**100,0**	
— în cifre absolute		**4 239**	**11 158**	**2 630**

*) vezi explicații în text

Sursa : World Bank, World Bank Atlas 1987 ; populația în milioane ; produsul intern brut în miliarde dolari, iar produsul intern brut pe locuitor în dolari (în ambele cazuri dolari 1985).

Tabelul 2

Ponderi în total pe ansamblul celor două grupuri de țări (%)

	Țări occidentale industrializate	Țări în curs de dezvoltare	Total	
			%	în cifre absolute *)
Populație				
1970	**26,0**	**74,0**	**100,0**	**2 515**
1980	**23,3**	**76,7**	**100,0**	**3 074**
1988	**21,0**	**79,0**	**100,0**	**3 581**
Produs intern brut				
1970	**85,7**	**14,3**	**100,0**	**6 610**
1980	**82,4**	**17,6**	**100,0**	**9 320**
1988	**82,9**	**17,1**	**100,0**	**11 230**
Creșterea în valori absolute a produsului intern brut				
1971—1980	**74,6**	**25,4**	**100,0**	**2 710**
1981—1988	**82,8**	**17,2**	**100,0**	**900**

Sursa : Calculat pe baza datelor O.N.U. (Étude sur l'economie mondiale 1988) și Băncii Mondiale (Rapport sur le développement dans le monde 1987) ; calculul s-a făcut pe baza ritmurilor de creștere ale produsului intern brut în perioadele 1971—1980 și, respectiv, 1981—1988 (pentru 1988 proiecții) pornind de la estimațiile Băncii Mondiale privind produsul intern brut în cele două grupuri de țări în 1985 (în dolari 1985) ; din grupul țărilor în curs de dezvoltare nu s-a luat în considerare R. P. Chineză ; de asemenea, nu sînt avute în vedere țările exportatoare de petrol cu venituri ridicate.

*) populația în milioane, iar produsul intern brut și creșterea absolută a acestuia în miliarde dolari (dolari 1985).

de dezvoltare „preluaseră" peste 1/4, dobîndind o pondere sporită (de la 14,3 la sută, în 1970, la 17,6 la sută, în 1980) în produsul brut cumulat al celor două grupuri de țări. Ritmurile de creștere economică realizate nu fuseseră suficient de ridicate pentru a opri majorarea, în continuare, a decalajelor economice absolute (diferența, în dolari, între produsul brut pe locuitor din țările occidentale industrializate și produsul brut pe locuitor din țările în curs de dezvoltare sporind), dar permiseseră, totuși, o diminuare a decalajelor economice relative (ca raport) de la 13,5 : 1 la 12,3 : 1 (vezi *tabelul 3*). Această tendință, ca și sporirea în sine a produsului brut pe locuitor în țările mai puțin avansate, altfel spus a nivelului lor de dezvoltare, făceau ca măcar să existe, pentru țările respective, o perspectivă a îmbunătățirii standardului de viață al populațiilor lor și a reducerii relative a decalajelor ce le despart de țările industrializate.

În anii '80, tendințele au devenit dramatice, îndepărtînd o asemenea perspectivă, închizînd orizonturile și anulînd integral rezultatele pozitive, dealtminteri foarte modeste, din anii '70. Ritmul creșterii economice în țările în curs de dezvoltare, în perioada scursă din anii '80, a fost nu numai submarginal, dar s-a dovedit chiar mai mic decît cel înregistrat în țările occidentale industrializate, ceea ce a dus la o scădere, în 1988 față de 1980, a ponderii lor în produsul intern brut de ansamblu. S-a ajuns ca, din totalul pe ansamblul celor două grupuri de țări, săracii să dețină numai 17 la sută din produsul brut, deși reprezintă 79 la sută din populație (vezi *tabelul 2*). Insuficientă pentru a compensa cel puțin sporul populației, creșterea economică slabă din țările în curs de dezvoltare marchează, de fapt, o scădere, în intervalul 1981—1988, a nivelului produsului brut pe locuitor, în medie, pe ansamblul acestor țări. Un fenomen deosebit de grav, fără precedent în perioada postbelică ! De-a lungul acesteia, pînă în anii '80, chiar dacă decalajele față de țările industrializate se adînceau, măcar sporea nivelul în sine de dezvoltare al țărilor mai puțin avansate (de pildă, creșterea a fost de aproape 40 la sută în anii '70). În anii '80, a intervenit, însă, o reducere absolută a nivelului de dezvoltare al acestora din urmă, cu consecința nemijlocită a înrăutățirii și mai severe a standardului de viață — și-așa mai mult decît precar — al populațiilor lor.

Repercusiunile asupra polarizării bogăției sînt lesne de sesizat. Accentuarea decalajelor a căpătat un caracter global, manifestîndu-se pe toate planurile. Pentru prima dată în perioada postbelică, decalajele economice dintre țările bogate și cele sărace s-au adîncit nu numai absolut, ci și relativ, nu doar indirect (prin comparație), ci în modul cel mai direct (prin sărăcirea în sine a țărilor sărace). În medie, decalajul absolut între produsul brut pe locuitor din țările occidentale industrializate și produsul brut pe locuitor din țările în curs de dezvoltare a crescut, între 1980 și 1988,cu circa 1 700 dolari(dolari 1985). Dar, și mai grav, decalajul relativ s-a ridicat, de la 12,3 : 1 în 1980, la 14,6 : 1 în 1988, devenind chiar mai mare decît era în 1970 (13,5 : 1) — vezi *tabelul 3*. Tot ceea ce se realizase în anii '70 pe linia reducerii decalajelor relative s-a spulberat ; mai mult, s-a înregistrat o serioasă dare înapoi. Se poate pune problema dacă nu cumva anii '80 ar trebui caracterizați în termeni chiar mai aspri decît o face secretariatul UNCTAD, care îi consideră un „deceniu pierdut" din punctul de vedere al dezvoltării. Asupra cauzelor și implicațiilor acestor fenomene grave — în numere viitoare ale revistei.

Tabelul 3

Adîncirea decalajelor

	Țări occidentale industrializate	Țări în curs de dezvoltare	Decalaj relativ (raport)	Decalaj absolut (dolari)
Produs național brut pe locuitor în 1970 (dolari 1985)	8 800	650	13,5:1	8 150
Creșterea produsului național brut pe locuitor în perioada 1971—1980 (%)	2,2	3,1		
Produs național brut pe locuitor în 1980 (dolari 1985)	10 915	885	12,3:1	10 030
Creșterea produsului național brut pe locuitor în perioada 1981—1988 (%)	1,9	—0,3		
Produs național brut pe locuitor în 1988 (dolari 1985)	12 605	865	14,6:1	11 740

Sursa : Calculat pe baza datelor O.N.U. (Étude sur l'economie mondiale 1988) și Băncii Mondiale (Rapport sur le développement dans le monde 1987) ; calculul s-a făcut pe baza ritmurilor de creștere ale produsului național brut pe locuitor în perioadele 1971—1980, și, respectiv, 1980—1988 (pentru 1988 proiecții), pornind de la estimațiile Băncii Mondiale privind produsul național brut pe locuitor în cele două grupuri de țări în 1985 (în dolari 1985) ; din grupul țărilor în curs de dezvoltare nu s-a luat în considerare R. P.Chineză ; de asemenea, nu sînt avute în vedere țările exportatoare de petrol cu venituri ridicate.

dr. Ilie Șerbănescu

Pentru măsuri și acțiuni concrete de asigurare a unor condiții cît mai bune de muncă și de viață pentru toate popoarele lumii

(Urmare din pag. 3)

porului respectiv și nici un alt stat sau grup de state nu-i pot prescrie norme de conduită. Respingînd cu fermitate ingerințele, sub orice formă, în treburile interne ale altor state, România consideră că înfăptuirea drepturilor omului în fiecare țară se întemeiază pe condițiile concret-istorice, pe particularitățile și tradițiile naționale ale fiecărui popor.

În același timp, țara noastră consideră că, și în domeniul drepturilor omului, colaborarea internațională trebuie să se desfășoare într-un spirit constructiv, potrivit principiilor democratice ale relațiilor dintre state, unanim recunoscute de dreptul internațional.

În contrast flagrant cu inegalitățile societății capitaliste, socialismul a creat, pentru prima oară, în istorie, premisele obiective ale asigurării reale ale celor mai largi drepturi și libertăți cetățenești. În mod prioritar, rolul hotărîtor îl au drepturile social-economice — dreptul la muncă, la învățătură, la retribuție —, de exercitarea cărora depinde, în ultimă instanță, și asigurarea celorlalte drepturi ale omului, pe care societatea capitalistă nu este capabilă să le garanteze.

Este, în acest sens, profund elocventă caracterizarea dată de tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, rolului istoric ce revine socialismului : **„Socialismul** — arăta, în acest sens, secretarul general al partidului nostru — **are menirea de a asigura realizarea unei noi societăți, care să rezolve problemele complexe economico-sociale într-un mod nou, asigurînd deplina egalitate în drepturi între toți cetățenii țărilor respective, fără nici un fel de deosebire, realizarea unei lumi în care fiecare popor, fiecare națiune să-și poată asigura bunăstarea, fericirea, în deplină libertate, dar și în colaborare cu toate popoarele lumii".**

Lichidînd pentru totdeauna exploatarea, socialismul e singura orînduire care oferă acele garanții de ordin economic și social, care asigură însăși baza materială a exercitării drepturilor fundamentale ale omului. Acestea conferă un conținut concret și real normelor și reglementărilor juridice ce apără aceste drepturi. Se dovedește, astfel, de mare valoare teoretică și practică teza fundamentată de tovarășul Nicolae Ceaușescu privind rolul și locul omului în realizarea progresului economico-social al țării, principiul de bază al politicii partidului nostru, potrivit căruia socialismul se construiește **cu poporul pentru popor.** Dinamica multilaterală a construcției socialiste și sistemul drepturilor și libertăților se află într-o strînsă legătură, se oglindește, în plan uman, în identitatea scopurilor fundamentale ale individului cu cele generale, ale societății.

În spiritul politicii sale profund umaniste, de abordare, în baza noii gîndiri, a problematicii drepturilor omului, recentele propuneri formulate de tovarășul Nicolae Ceaușescu în cadrul Expunerii se înscriu într-o amplă continuitate de inițiative românești, în diferite forumuri internaționale, în cadrul Reuniunii pentru securitate și cooperare în Europa, de la Viena, ca și actuala sesiune a Organizației Națiunilor Unite. Considerînd că, în lume, sînt multe probleme de ordin social, precum procentul mare de șomaj, îndeosebi în rîndul tineretului, lipsa de locuințe, analfabetismul, diversele inegalități pe plan economic, politic și social, România, președintele Nicolae Ceaușescu au propus să se prevadă măsuri și angajamente ale statelor vizînd soluționarea acestor probleme grave, care mai există în domeniul respectării drepturilor omului.

Asemenea coordonate ale politicii generale a României socialiste în soluționarea problematicii drepturilor omului pun în evidență conceptul nou, atotcuprinzător, poziția activă, acțiunea principială ale României în acest domeniu de interes major al lumii de astăzi.